

Службен весник

на Република Македонија

Број 25

19 февруари 2015, четврток

година LXXI

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
620. Закон за изменување и дополнување на Законот за заштита на децата.	2	628. Одлука за давање на согласност за трајна пренамена на земјоделско во градежно земјиште за изработка на Урбанистички план вон населено место за изградба на индустриска зона Попова Кула КО Демир Капија општина Демир Капија.....	60
621. Закон за изменување и дополнување на Законот за земјоделство и рурален развој	8	629. Одлука за изменување на Одлуката за запирање на исплата на средства за редовно годишно финансирање од Буџетот на Република Македонија на политички партии	60
622. Закон за комплементарна и алтернативна медицина	11	630. Правилник за висината на трошоците за полагање на испитот, неопходни за спроведување на првиот и вториот дел на испитот, подготовката на базите на прашања, спроведување на електронскиот тест, изготвување на материјали и покани и изготвување на овластувања и лиценци за изработка на геолошка документација, изведување и надзор на геолошки истражувања	61
623. Закон за дополнување на Законот за јавните претпријатија	58	631. Решение за давање согласност на Статутот на Јавна установа за згрижување деца и младинци со воспитно-социјални проблеми и нарушено поведење.....	61
624. Закон за изменување и дополнување на Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал	58		
625. Одлука за отстапување на нафтени деривати од задолжителните резерви на нафта и нафтени деривати на Македонски железници транспорт АД - Скопје.....	59		
626. Одлука за отстапување на нафтени деривати од задолжителните резерви на нафта и нафтени деривати на Македонски железници транспорт АД - Скопје.....	59		
627. Одлука за проширување на концесијата за експлоатација на минерална сировина – руди на олово и цинк на локалитетот „Саса“, општина Македонска Каменица на Рудник САСА ДОО Македонска Каменица ..	59		

	Стр.		Стр.
632.		634.	
Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за начинот на утврдување на состојбата на приходите, имотот и имотните права на домаќинството, определувањето на носителот на правото и потребната документација за остварување и користење на правото на социјална парична помош	61	Решение од Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија.....	62
633.		635.	
Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за начинот на утврдување на состојбата на приходите, имотот и имотните права и потребната документација за остварување на правото на постојана парична помош, составот и начинот на работата на стручната комисија и второстепената комисија, легитимацијата на стручните лица, начинот на водење на евиденција на издадените наоди и формата и содржината на образецот за давање на наод, оценка и мислење за неспособноста за работа.....	62	Одлука за доделување дозвола за телевизиско емитување преку јавна електронска комуникациска мрежа што не користи ограничен ресурс на локално ниво	63
		636.	
		Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за повластени производители на електрична енергија од обновливи извори на енергија.....	64
		Меѓународни договори	
		1.	
		Закон за ратификација на Меморандумот за разбирање за институционалната рамка на Иницијативата за превенција и подготовка во случај на катастрофи на Југоисточна Европа.....	2
		Огласен дел	1-76

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

620.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита на децата,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 16 февруари 2015 година.

Бр. 08 – 844/1
16 февруари 2015 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Горге Иванов**, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

Член 1

Во Законот за заштита на децата („Службен весник на Република Македонија“ број 23/13, 12/14, 44/14, 144/14 и 10/15), во членот 16 по ставот (3) се додаваат три нови става (4), (5) и (6) кои гласат:

„(4) Згрижување и воспитание на децата може да се организира и обезбедува и во детска градинка/ центар за ран детски развој, основана од страна и во состав на правни лица за потребите на нивните вработени, согласно условите утврдени со овој закон, како организациона единица во состав на правното лице, со која ќе раководи лице кое ги исполнува условите согласно овој закон, именувано од одговорното лице во правното лице.

(5) Во состав на високообразовна установа за образование на стручен кадар за предучилишно воспитание, во функција на поуспешно реализирање на практичната дејност на факултетот, може да се основа детска градинка/ центар за ран детски развој како организациона единица согласно условите утврдени со закон.

(6) Во состав на приватно училиште кое има својство на правно лице и е запишано во Централниот регистар на Република Македонија согласно закон, може да се основа детска градинка/центар за ран детски развој како организациона единица согласно условите утврдени со овој закон.“

Член 2

Во членот 41 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, постапката за остварување/продолжување на правото на детски додаток, може да се поведе и преку електронска апликација упатена во Центарот за социјална работа.

Ставовите (2), (3), (4), (5), (6) и (7) стануваат ставови (3), (4), (5), (6), (7) и (8).

Член 3

Во членот 73 ставот (1) се менува и гласи:

„Во состав на јавна детска градинка, односно детска градинка во приватна сопственост може да се формира центар за ран детски развој со одлука на основа-

чот под услови утврдени со овој закон, кој ќе функционира во дел од постојниот објект или во друг објект издвоен од детската градинка.“

Во ставот (5) зборовите: „новите правни лица“ се заменуваат со зборот „основачите“.

Член 4

Во членот 78 став (5) во третиот ред по зборот „возраст“ се додаваат зборовите: „во рок од 15 дена од денот на добивање на решението“.

Член 5

Во членот 88 став (4) по зборот „закон“ се додаваат зборовите: „во рок од 15 дена од денот на добивање на решението“.

Член 6

Во членот 100 став (3) по зборот „исхрана“ се става запирка и се додаваат зборовите: „стандардите за исхрана и оброци“.

Член 7

Во член 102 ставот (1) се менува и гласи:

„Установата за деца може да започне со работа откако по поднесено барање за вршење на дејноста од страна на основачот, министерот ќе утврди дека се исполнети условите утврдени со овој закон и другите прописи, и ќе донесе решение за вршење на дејноста.“

Во ставот (4) по зборовите: „установата за деца“ се додаваат зборовите: „во рок од 15 дена од денот на добивање на решението“.

Член 8

По членот 102 се додава нов член 102-а, кој гласи:

„Член 102-а

(1) Детска градинка/центар за ран детски развој, како организациона единица основана од страна и во состав на правни лица, високообразовна установа и на приватно училиште од член 16 ставови (4), (5) и (6) од овој закон, може да започне со работа по претходно донесен акт за основање на детска градинка/центар за ран детски развој како организациона единица, по поднесено барање и добиено решение за вршење на дејноста согласно членот 102 од овој закон.

(2) За организационата единица од член 16 ставови (4), (5) и (6) од овој закон соодветно се применуваат одредбите од овој закон кои се однесуваат на почнувањето со работа на установа за деца, на кадарот во приватните установи за деца, надзорот над работата на установите за деца, инспекцискиот надзор, на евиденцијата и документацијата во областа на згрижувањето и воспитанието на деца и програмите за вршење на дејноста.

(3) За отпочнување со работа на нов објект во состав на установа за деца, основачот по донесена одлука и прибавено мислење од Министерството поднесува барање до министерот, а по добиеното мислење на комисијата од членот 102 став (2) на овој закон, министерот донесува решение за вршење на дејноста на установата за деца доколку се исполнети условите од овој закон.

(4) Во случај на промена на седиштето/просторните услови на установата за деца, организационата единица во состав на правното лице, детска градинка/центар за ран детски развој во состав на високообразовна установа, по поднесено барање од основачот, а по мислење на комисијата од членот 102 став (2) на овој закон, министерот донесува решение за промена на седиштето/просторните услови.“

Член 9

Во членот 104 зборовите: „одредени работи од“ се бришат.

Член 10

По членот 113 се додава нов член 113-а, кој гласи:

„Член 113-а

(1) Доколку министерот не донесе решение согласно членовите 78 став (3), 88 став (2) и 102 став (1) од овој закон, односно не го одбие барањето за донесување на решение во рок од 60 дена, подносителот на барањето има право во рок од три работни дена по истекот на тој рок да поднесе барање до писарницата на министерот за донесување на решение и министерот да донесе решение.

(2) Формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

(3) Кон барањето за донесување на решението од ставот (1) на овој член подносителот на барањето доставува и копија од барањето од членовите 78 став (1), 88 став (1) и 102 став (1) од овој закон.

(4) Министерот е должен во рок од пет работни дена од денот на поднесување на барањето од ставот (1) на овој член, до писарницата на министерот да донесе решение со кое барањето за добивање решение е уважено или одбиено. Доколку министерот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на Министерството.

(5) Доколку министерот не донесе решение во рокот од ставот (4) на овој член, подносителот на барањето може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.

(6) Државниот управен инспекторат е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот (5) на овој член да изврши надзор во Министерството дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(7) Инспекторот од Државниот управен инспекторат по извршениот надзор согласно со закон донесува решение со кое го задолжува министерот во рок од 10 дена да одлучи по поднесеното барање, односно да го одобри или одбие барањето и да го извести Државниот управен инспекторат за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање.

(8) Доколку министерот не одлучи во рокот од ставот (7) од овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена, во кој министерот ќе одлучи по поднесеното барање за што во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање. Инспекторот во рок од три работни дена го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(9) Доколку министерот не одлучи и во дополнителниот рок од ставот (8) на овој член, инспекторот во рок од три работни дена ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител и во тој рок ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(10) Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот (5) на овој член, подносителот на барањето во рок од пет работни дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат. Доколку директорот нема писарница, приговорот се поднесува во писарницата на седиштето на Државниот управен инспекторат.

(11) Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена од денот на приемот да го разгледа приговорот од ставот (10) на овој член и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето од подносителот на барањето од ставот (5) на овој член или не поднесе пријава согласно со ставот (9) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка за инспекторот за прекршок утврден во Законот за управната инспекција и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во надлежниот орган дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(12) Доколку инспекторатот не постапи и во дополнителниот рок од ставот (11) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот, и во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на приговорот за преземените мерки.

(13) Во случај на ставот (12) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат веднаш, а најдоцна во рок од еден работен ден, ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот веднаш.

(14) Во случаите на ставот (13) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(15) Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно со ставот (11) од овој член, подносителот на барањето може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од осум работни дена.

(16) Доколку министерот не одлучи во рокот од ставот (9) на овој член, подносителот на барањето може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

(17) Постапката пред Управниот суд е итна.

(18) По донесувањето на подзаконскиот акт од ставот (2) на овој член истиот веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа се објавува на веб страницата на Министерството.

Член 11

Во членот 120 став (2) по зборот „правник“ се става запирка и се додава зборот „социолог“.

Ставот (12) се брише.

Член 12

По членот 120 се додава нов член 120-а, кој гласи:

„Член 120-а

(1) За директор на приватна установа за деца - детска градинка /центар за ран детски развој може да биде избрано лице кое покрај општите услови утврдени со закон и условите утврдени во членот 142 од овој закон е со високо образование (со стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VIII степен) и ги исполнува условите утврдени во членот 167 од овој закон за воспитувач, за стручен работник, за стручен соработник, лице со завршен филолошки факултет - наставна студиска програма и специјалистички студии за предучилишни педагози, правник и економист со високо образование (со стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VIII) и поседува важечка лиценца за директор за установа за деца.

(2) За директор на приватна установа за деца - детско одморалиште може да биде избрано лице кое покрај општите услови утврдени со закон и условите утврдени во членот 142 од овој закон е со високо образование (со стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VIII степен) и поседува важечка лиценца за директор за установа за деца.

(3) Лицето кое раководи со организациона единица во состав на правното лице од членот 16 ставови (4), (5) и (6) од овој закон, треба да ги исполнува условите од ставот (1) на овој член.“

Член 13

Во членот 130 став (4) во алинејата 3 зборовите: „именува и разрешува“ се заменуваат со зборот „предлага“.

Член 14

Во членот 168 по ставот (12) се додава нов став (13), кој гласи:

„(13) Воспитната - образовната работа во детска градинка, односно центар за ран детски развој, за деца со пречки во развојот се изведува според програма за рано учење и развој за деца со пречки во развојот базирана врз Стандардите за рано учење и развој, која ја изготвува Бирото за развој на образованието, а ја донесува министерот.“

Ставовите (13) и (14) стануваат ставови (14) и (15).

Член 15

Во членот 172 став (2) по зборот „установа“ се става запирка и се додава зборот „основачот“.

Член 16

Во членот 173 по ставот (3) се додаваат два нови става (4) и (5), кои гласат:

“(4) Установата за деца е должна најдоцна до месец октомври во тековната година на родителските средби, огласните табли и на веб страницата на установата, на родителите да им ги претстави прирачниците и детските списанија кои се одобрени со решение од страна на министерот.

(5) Родителите имаат право за своите деца во установата за деца да изберат прирачници и списанија кои се во функција за реализација на воспитно - образовните активности.“

Член 17

Член 176 се менува и гласи:

„Комисијата од член 175 од овој закон е составена од девет члена, и тоа од: Министерството за труд и социјална политика - четири члена, Министерство за образование и наука - еден член, Министерство за финансии - еден член, Биро за развој на образованието - еден член и од факултети и институти за општествено хуманистички науки - два члена.

Член 18

Во член 177-а став (2) алинејата 1 се менува и гласи:

„ да има диплома или уверение за завршено образование согласно со член 120 ставови (2) и (3) за директори на установи за деца, член 136 ставови (1), (2), (3), (4) и (5) за даватели на јавни услуги за згрижување и воспитание на деца за јавни установи за деца, член 167 став (1) точки 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 7 за стручни лица за згрижување и воспитание на деца во приватни установи за деца, член 77 став (1) алинеја 1 за лице ангажирано од

агенција за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст и член 87 став (1) алинеја 1 за физичко лице кое самостојно врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на деца како професионална дејност.“

Член 19

Во членот 177-ј став (5) по зборот „комисијата“ се додаваат зборовите: „или административно лице од министерството“.

Член 20

Во членот 228 став (1) по алинејата 18 се додава нова алинеја, која гласи:

„ - на родителите не им ги претстави и не им дозволи да изберат прирачници и детски списанија кои се во функција за реализација на активностите во установата за деца (член 173 ставови (4) и (5)).“

Член 21

Подзаконските акти предвидени со овој закон, министерот ќе ги донесе во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 22

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди прецисен текст на Законот за заштита на децата.

Член 23

Одредбите од членот 2 од овој закон ќе отпочнат да се применуваат од 1 декември 2016 година.

Одредбите од членовите 17 и 18 од овој закон ќе отпочнат да се применуваат со денот на отпочнувањето на примената на одредбите од членовите 12 и 29 од Законот за изменување и дополнување на законот за заштита на децата („Службен весник на Република Македонија“ број 12/14).

Член 24

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR MBROJTJE TË FËMIJËVE

Neni 1

Në Ligjin për mbrojtjen e fëmijëve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 23/13, 12/14, 44/14, 144/14 dhe 10/15), në nenin 16 pas paragrafit (3) shtohen tre paragrafë të rinj (4), (5) dhe (6), si vijojnë:

"(4) Përkujdesja dhe edukimi i fëmijëve mund të organizohet dhe të sigurohet edhe në kopsht për fëmijë/qendër për zhvillim të hershëm, të themeluar nga dhe në përbërje të personave juridikë për nevojat e të punësuarve të tyre, në pajtim me kushtet e përcaktuara në këtë ligj, si dhe njësinë organizuese në përbërje të personit juridik, me të cilin do të udhëheq person i cili i plotëson kushtet në pajtim me këtë ligj, i emëruar nga personi përgjegjës në personin juridik.

(5) Në përbërje të institucionit të lartë arsimor në kuadrin profesional për edukim parashkollor, në funksion të realizimit më të suksesshëm të veprimtarisë praktike të fakultetit, mund të themelohet kopshti për fëmijë/qendra për zhvillim të hershëm të fëmijëve si njësi organizative në pajtim me kushtet e përcaktuara me ligj.

(6) Në përbërje të shkollës private që ka cilësi të personit juridik dhe është e regjistruar në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë në pajtim me ligjin, mund të themelohet kopsht i fëmijëve/qendër për zhvillim të hershëm të fëmijëve si njësi organizativ në pajtim me kushtet e përcaktuara me këtë ligj."

Neni 2

Në nenin 41 pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

"(2) Me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni, procedura për realizimin/vazhdimin e të drejtës së shtesës fëmijërore, mund të ngrihet përmes aplikimit elektronik të dorëzuar në Qendrën për Punë Sociale."

Paragrafët (2), (3), (4), (5), (6) dhe (7) bëhen paragrafë (3), (4), (5), (6), (7) dhe (8).

Neni 3

Në nenin 73 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Në përbërje të kopshtit publik për fëmijë, përkatësisht kopshtit për fëmijë në pronësi private mund të formohet qendër për zhvillim të hershëm të fëmijëve me vendim të themeluesit me kushte të përcaktuara me këtë ligj, i cili do të funksionojë në pjesën e objektit ekzistues ose në objekt tjetër të ndarë nga kopshti i fëmijëve."

Në paragrafin (5) fjalët: "personat e rinj juridikë" zëvendësohen me fjalën "themeluesit".

Neni 4

Në nenin 78 paragrafi (5) në rreshtin e tretë pas fjalës "moshë" shtohen fjalët: " në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes së aktvendimit".

Neni 5

Në nenin 88 paragrafi (4) pas fjalëve: "ligj" shtohen fjalët: " në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes së aktvendimit".

Neni 6

Në nenin 100 paragrafi (3) pas fjalëve: "të ushqyerit" vihet presje dhe shtohen fjalët: "standardet për ushqyerje dhe shujta".

Neni 7

Në nenin 102 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Institucioni për fëmijë mund të fillojë me punë pasi që pas kërkesës për kryerjen e veprimtarisë nga themeluesi, ministri do të konstatojë se janë plotësuar kushtet e përcaktuara me këtë ligj dhe rregullat tjera, dhe do të miratojë aktvendim për kryerjen e veprimtarisë."

Në nenin 4 paragrafi (15) pas fjalëve: "institucioni për fëmijë" shtohen fjalët: " në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes së aktvendimit".

Neni 8

Pas nenit 102 shtohet nen i ri 102-a, si vijon:

"Neni 102 -a

(1) Kopshti i fëmijëve/qendra e fëmijëve për zhvillim të hershëm të fëmijëve, si njësi organizative e themeluar nga dhe në përbërje të personave juridikë, institucioni i arsimit të lartë dhe shkolla private nga neni 16 paragrafët (4), (5) dhe (6) të këtij ligji, mund të fillojë me punë pas aktit të miratuar paraprakisht për themelim të kopshtit të fëmijëve/qendrës për zhvillim të hershëm të fëmijëve si njësi organizative, pas kërkesës së parashtruar dhe marrjes së aktvendimit për kryerjen e veprimtarisë në pajtim me nenin 102 të këtij ligji.

(2) Për njësinë organizuese nga neni 16 paragrafët (4), (5) dhe (6) të këtij ligji në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat e këtij ligji të cilat kanë të bëjnë me fillimin me punë të institucionit për fëmijë, të kuadrit në institucionet private për fëmijë, mbikëqyrjen e punës së institucioneve për fëmijë, mbikëqyrjen inspektuese të evidencës dhe dokumentacionit në sferën e përkujdesjes dhe edukimit të fëmijëve dhe programeve për kryerjen e veprimtarisë.

(3) Për fillimin me punë të objektit të ri në përbërje të institucionit për fëmijë, themeluesi pas vendimit të miratuar dhe mendimit të marrë nga Ministria parashtron kërkesë te ministri, ndërsa pas mendimit të marrë të komisionit nga neni 102 paragrafi (2) të këtij ligji, ministri miraton aktvendim për kryerjen e veprimtarisë së institucionit për fëmijë nëse janë plotësuar kushtet e këtij ligji.

(4) Në rast ndryshimit të selisë/ kushteve hapësinore të institucionit për fëmijë, njësisë organizuese në përbërje të personit juridik, kopshtit/qendrës fëmijërore për zhvillim të hershëm fëmijëror në përbërje të institucionit të lartë arsimor, pas kërkesës së parashtruar nga themeluesi, ndërsa pas mendimit të komisionit nga neni 102 paragrafi (2) të këtij ligji, ministri miraton aktvendim për ndryshimin e kushteve selisë/hapësirave."

Neni 9

Në nenin 104 fjalët: "punë të caktuara nga" shlyhen.

Neni 10

Pas nenit 113 shtohet nen i ri 113-a, si vijon:

"Neni 113 -a

(1) Nëse ministri nuk miraton aktvendim në pajtim me nenet 78 paragrafi (3), 88 paragrafi (2) dhe 102 paragrafi (1) të këtij ligji, përkatësisht nuk e refuzon kërkesën për miratimin e aktvendimit në afat prej 60 ditësh nga parashtruesi i kërkesës ka të drejtë në afat prej tri ditësh pune pas kalimit të atij afati të parashtrëj kërkesë në sekretarinë e ministrit për miratimin e aktvendimit dhe ministri të miratojë aktvendim.

(2) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni e përcakton ministri.

(3) Me kërkesën për miratimin e aktvendimit nga paragrafi (1) i këtij neni parashtruesi i kërkesës dërgon edhe kopje nga kërkesa e neneve 78 paragrafi (1), 88 paragrafi (1) dhe 102 paragrafi (1) të këtij neni.

(4) Ministri obligohet që në afat prej pesë ditësh pune nga dita e parashtrimit të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni, në sekretarinë e ministrit të dërgojë aktvendim me të cilin kërkesa për marrjen e aktvendimit është pranuar ose refuzuar. Nëse ministri nuk ka sekretari, kërkesa parashtrohet në sekretari të Ministrisë.

(5) Nëse ministri nuk miraton aktvendim në afatin nga paragrafi (4) i këtij neni, parashtruesi i kërkesës mund ta njoftojë Inspektoratin Administrativ Shtetëror në afat prej pesë ditësh punë.

(6) Inspektorati Administrativ Shtetëror obligohet në afat prej dhjetë ditëve nga dita e pranimit të njoftimit nga paragrafi (5) i këtij neni të bëjë mbikëqyrje të Ministrisë nëse është realizuar procedura në pajtim me ligj dhe në afat prej tri ditëve nga dita e mbikëqyrjes së kryer të informojë parashtruesin e kërkesës për masat e ndërmarra.

(7) Inspektori nga Inspektori Administrativ Shtetëror pas mbikëqyrjes së kryer në pajtim me ligj miraton aktvendim me të cilin e obligon ministrin në afat prej 10 ditësh të vendosë për kërkesën e parashtruar, përkatësisht

ta miratojë ose ta refuzojë kërkesën dhe ta njoftojë inspektorin për aktin e miratuar. Me njoftimin dërgohet edhe kopje nga akti me të cilin ka vendosur për kërkesën e parashtruar.

(8) Nëse ministri nuk ka vendosur në afatin e paragrafit (7) të këtij neni, inspektori do të parashtrëj kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje të përcaktuar në Ligjin për inspeksion administrativ dhe do të përcaktojë afat plotësues prej pesë ditësh pune, në të cilat ministri do të vendos për kërkesën e parashtruar për çka në afatin e njëjtë do ta njoftojë inspektorin për aktin e miratuar. Me njoftimin dërgohet edhe kopje nga akti me të cilin ka vendosur për kërkesën e parashtruar. Inspektori në afat prej tri ditësh pune do ta informojë parashtruesin e kërkesës për masat e ndërmarra.

(9) Nëse ministri nuk vendos edhe në afatin plotësues nga paragrafi (8) i këtij neni, inspektori në afat prej tri ditësh punë do të parashtrëj kallëzim te prokurori publik dhe në atë afat do ta informojë parashtruesin e kërkesës për masat e ndërmarra.

(10) Nëse inspektori nuk ka vepruar sipas njoftimit nga paragrafi (5) i këtij neni, parashtruesi i kërkesës në afat prej pesë ditësh pune ka të drejtë të parashtrëj kundërshtim në sekretarinë e drejtorit të Inspektoratit Administrativ Shtetëror. Nëse drejtori nuk ka sekretari, kundërshtimi parashtrohet në arkivin e selisë të Inspektoratit Administrativ Shtetëror.

(11) Drejtori i Inspektoratit Administrativ Shtetëror obligohet në afat prej tri ditësh pune nga dita e pranimit ta shqyrtojë kundërshtimin nga paragrafi (10) i këtij neni dhe nëse konstaton se inspektori nuk ka vepruar në bazë të njoftimit nga parashtruesi i kërkesës nga paragrafi (5) i këtij neni ose nuk parashtron kallëzim në pajtim me paragrafin (9) të këtij neni, drejtori i Inspektoratit Administrativ Shtetëror do të parashtrëj kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje për kundërvajtje të përcaktuar në Ligjin për inspeksion administrativ dhe do të përcaktojë afat plotësues prej pesë ditësh pune në të cilat inspektori do të kryejë mbikëqyrje në organin kompetent nëse është realizuar procedura në pajtim me ligj dhe në afat prej tri ditësh pune nga dita e mbikëqyrjes së kryer do ta informojë parashtruesin e kërkesës për masat e ndërmarra.

(12) Nëse inspektori nuk vepron edhe në afatin plotësues nga paragrafi (11) i këtij neni, drejtori i Inspektoratit Administrativ Shtetëror do të parashtrëj kallëzim te prokurori publik kompetent dhe në afat prej tri ditësh pune do ta informojë parashtruesin e kërkesës për masat e ndërmarra.

(13) Në rastin e paragrafit (12) të këtij neni drejtori i Inspektoratit Administrativ Shtetëror menjëherë, ndërsa më së voni në afat prej një ditësh pune do ta autorizojë inspektorin që ta realizojë mbikëqyrjen menjëherë.

(14) Në rastet nga paragrafi (13) i këtij neni, drejtori i Inspektoratit Administrativ Shtetëror në afat prej tri ditësh pune do ta informojë parashtruesin e kërkesës për masat e ndërmarra.

(15) Nëse drejtori i Inspektoratit Administrativ Shtetëror nuk vepron në pajtim me paragrafin (11) të këtij neni, parashtruesi i kërkesës mund të parashtrëj kallëzim deri te prokurori publik kompetent në afat prej tetë ditësh pune.

(16) Nëse ministri nuk vendos në afatin nga paragrafi (9) i këtij neni, parashtruesi i kërkesës mund të ngrit kontest administrativ në gjykatën kompetente.

(17) Procedura në Gjykatën Administrative është urgjente.

(18) Pas miratimit të aktit nënligjor nga paragrafi (2) i këtij neni ai menjëherë, ndërsa më së voni në afat prej 24 orësh e publikon në ueb faqen e Ministrisë."

Neni 11

Në nenin 120 paragrafi (2) pas fjalës "jurist" vihet presje dhe shtohet fjala "sociolog".

Paragrafi (12) shlyhet.

Neni 12

Pas nenit 120 shtohet nen i ri 120-a, si vijon:

"Neni 120 -a

(1) Si drejtor i institucionit për fëmijë - kopsht/qendër për zhvillim të hershëm të fëmijëve mund të zgjidhet personi i cili përveç kushteve të përgjithshme të përcaktuara me ligj dhe kushteve të përcaktuara në nenin 142 të këtij ligji është me arsim të lartë (me 240 pikë të fituara sipas SETK-së ose me shkallën VIII të përfunduar) dhe i plotëson kushtet e përcaktuara në nenin 167 të këtij ligji për edukator, për punëtor profesional, për bashkëpunëtor profesional, person me fakultet filologjik të kryer- program studimor mësimor dhe studime të specializuara për pedagog parashkollor, jurist dhe ekonomist me arsim të lartë (me 240 pikë të fituara sipas SETK-së ose me shkallën VIII të përfunduar) dhe posedon licencë të vlefshme për drejtor për institucion për fëmijë.

(2) Si drejtor i institucionit privat për fëmijë - kopsht/qendër për zhvillim të hershëm të fëmijëve mund të zgjidhet personi i cili përveç kushteve të përgjithshme të përcaktuara me ligj dhe kushteve të përcaktuara në nenin 142 të këtij ligji është me arsim të lartë (me 240 pikë të fituara sipas SETK-së ose me shkallën VIII të përfunduar) dhe posedon licencë të vlefshme për drejtor për institucion për fëmijë.

(3) Personi i cili udhëheq me njësinë organizative në përbërje të personit juridik nga neni 16 paragrafi (4), (5) dhe (6) të këtij ligji, duhet t'i plotësojë kushtet nga paragrafi (1) i këtij neni."

Neni 13

Në nenin 130 paragrafi (4) në alinenë 3 fjalët: "emëron dhe shkarkon" zëvendësohen me fjalën "propozon".

Neni 14

Në nenin 168 pas paragrafit (12) shtohet paragraf i ri (13), si vijon:

"(13) Puna edukativo-arsimore në kopshtin e fëmijëve, përkatësisht qendrën për zhvillim të hershëm të fëmijëve, për fëmijë me pengesa në zhvillim realizohet sipas programit për mësim dhe zhvillim të hershëm për fëmijë me pengesa në zhvillim të bazuar në Standardet për mësim dhe zhvillim të hershëm, të cilin e përpilon Byroja për Zhvillimin e Arsimit, ndërsa e miraton ministri."

Paragrafët (13) dhe (14) bëhen paragrafë (14) dhe (15).

Neni 15

Në nenin 172 paragrafi (2) pas fjalës "institucioni" vihet presje dhe shtohet fjala "themeluesi".

Neni 16

Në nenin 173 pas paragrafit (3) shtohen dy paragrafë të rinj (4) dhe (5), si vijojnë:

"(4) Institucioni për fëmijë obligohet më së voni deri në muajin tetor në vitin aktual në takimet prindërore, tabelat e lajmërimit dhe në ueb faqen e institucionit, prindërve tua prezantojë doracakët dhe revistat e fëmijëve të cilat janë lejuar me aktvendim nga ministri.

(5) Prindërit kanë të drejtë për fëmijët e tyre në institucionin për fëmijë të zgjedhin doracakë dhe revista të cilat janë në funksion për realizimin e aktiviteteve edukativo-arsimore."

Neni 17

Neni 176 ndryshon si vijon:

"Komisioni nga neni 175 i këtij ligji përbëhet nga nëntë anëtarë edhe atë nga: Ministria e Punës dhe Politikës Sociale- katër anëtarë, Ministria e Arsimit dhe Shkencës- një anëtar, Ministria e Financave - një anëtar, Byroja për Zhvillimin e Arsimit - një anëtar dhe nga fakultetet dhe institutet për shkenca shoqërore humanitare - dy anëtarë."

Neni 18

Në nenin 177-a paragrafin (2) alineja 1 ndryshon si vijon:

"- të ketë diplomë ose vërtetim për arsim të kryer në pajtim me nenin 120 paragrafët (2) dhe (3) për drejtor të institucioneve për fëmijë, nenin 136 paragrafët (1), (2), (3), (4) dhe (5) për ofruer të shërbimeve publike për përkujdesje dhe edukim të fëmijëve në institucione publike për fëmijë, nenin 167 paragrafi (1) pikat 1, 2, 3, 4, 5, 6 dhe 7 për persona profesionalë për përkujdesje dhe edukim të fëmijëve në institucione private për fëmijë, nenin 77 paragrafi (1) alineja 1 për personi i angazhuar nga agjencia për dhënie e shërbimeve për ruajtje dhe kujdes të fëmijëve në moshë parashkollore dhe nenin 87 paragrafi (1) alineja 1 për personin fizik i cili në mënyrë individuale kryen punë të caktuara nga veprimtaria përkujdesje dhe edukim të fëmijëve si veprimtari profesionale."

Neni 19

Në nenin 177-j paragrafi (5) pas fjalës "komisioni" shtohen fjalët: "ose personi administrativ i ministrisë".

Neni 20

Në nenin 228 paragrafi (1) pas alinesë 18 shtohet aline e re, si vijon:

"-prindërve nuk ua prezanton dhe nuk u lejon të zgjedhin doracakë dhe revista për fëmijë të cilat janë në funksion për realizimin e aktiviteteve në institucion për fëmijë (neni 173 paragrafët (4) dhe (5))".

Neni 21

Aktet nënligjore të paraparë me këtë ligj, ministri do t'i miratojë në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 22

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvënës të Kuvendit të Republikës së Maqedonisë të përcaktojë tekst të spastruar të Ligjit për mbrojtjen e fëmijëve.

Neni 23

Dispozitat e nenit 2 të këtij ligji do të fillojnë të zbatohen nga 1 dhjetori 2016.

Dispozitat e neneve 17 dhe 18 të këtij ligji do të fillojnë të zbatohen në ditën e fillimit të zbatimit të dispozitave të neneve 12 dhe 29 të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e ligjit për mbrojtje të fëmijëve (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 12/14).

Neni 24

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

мена на податоците и исплатата на финансиската поддршка ги уредува Владата по предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство и министерот за финансии.“

Член 4

Во членот 21 став (1) по алинејата 8 се додава нова алинеја 9, која гласи:

„- еден претставник од здружението основано за унапредување на руралниот туризам.“

Член 5

Членот 66 се менува и гласи:

„Обука и информирање на земјоделските
производители“

Член 66

(1) Помошта за обука на земјоделските производители е наменета за организирање и одржување на професионална обука за стекнување вештини и информативни сесии за усовршување и оспособување на земјоделските производители, преку одржување на курсеви, семинари, предавања, посети на земјоделски и шумски стопанства, работилници и индивидуално учење, особено за областите:

- успешно организирање и раководење на земјоделското стопанство;
- воведување на дополнителни дејности на земјоделско стопанство;
- воведување и употреба на современи технолошки достигнувања и иновативни практики;
- трансфер на знаења за постигнати научно-истражувачки резултати;
- користење на информатички технологии за земјоделско производство;
- примена на пропишаните стандарди од областа на заштита на животната средина, заштита и здравје на луѓето, заштита и здравје на растенијата, заштита на здравјето и благосостојба на животните и примена на хигиенски практики;
- примена на мерките за поддршка за вршење на земјоделски производни практики за заштита и унапредување на животната средина и руралните предели и
- воведување на земјоделско производство со примена на повисоки стандарди за квалитет.

(2) Помошта од ставот (1) на овој член не е наменета за курсеви кои се финансираат во рамките на редовното образование и кои не се наменети за земјоделството и шумарството.

(3) Корисник на поддршката е давателот на обуката или на други форми на трансфер на знаење и активности за информирање.

(4) Поддршката од ставот (1) на овој член е наменета за земјоделските стопанства кои се регистрирани во ЕРЗС.

(5) Поддршката од ставот (1) на овој член се доделува во висина до 100% од вредноста на прифатливи трошоци за организирање и спроведување на обуката односно информирањето како и трошоци за пат и сместување, изработка и печатење на програми, образовни материјали, брошури за информативни сесии, трошоци за организирање и спроведување на обуките и информативните сесии, надоместок за предавачи и надоместок на патни и дневни трошоци на учесниците.

(6) Вкупната вредност на прифатливите трошоци се дефинира во согласност со планираниот број на учесници на обуките или информативните сесии и се ис-

плаќа делумно или по целосна реализација на обуките или информативните сесии врз основа на реалниот број на учесници.

(7) Видот на активностите и темите кои се предмет на поддршка, детален преглед на прифатливи трошоци, општите и посебни услови за доделување на поддршката, критериумите за избор на корисници, условите кои треба да ги исполнуваат корисниците ги пропишува министерот.

(8) Начинот за спроведување на поддршката од ставот (1) на овој член ја пропишува директорот на Агенцијата по добиено позитивно мислење од Министерството.“

Член 6

(1) Подзаконските прописи од членовите 12-а и 14-а од овој закон ќе се донесат во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Започнатите постапки пред влегувањето во сила на овој закон ќе продолжат согласно со Законот за земјоделство и рурален развој („Службен весник на Република Македонија“ број 49/10, 53/11, 126/12, 15/13, 69/13, 106/13 и 177/14).

Член 7

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR BUJQËSI DHE ZHVILLIM RURAL

Neni 1

Në Ligjin për bujqësi dhe zhvillim rural (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 49/10, 53/11, 126/12, 15/13, 69/13, 106/13 dhe 177/14) pas nenit 12 shtohet titulli i ri dhe neni i ri 12-a, si vijojnë:

“Shfrytëzimi i të dhënave”

Neni 12-a

(1) Për qëllimet e regjistrave dhe bazave të të dhënave nga neni 10 paragrafi 1 të këtij ligji, Ministria për Bujqësi, Pylltari dhe Ekonomi të Ujërave në formë elektronike posedon të dhëna të caktuara gjeografike si ortofotokarta të përpunuara në bazë të incizimit të realizuar prej ajrit në gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë dhe model digjital të terrenit, të cilat mund të shfrytëzohen nga organe të interesuara, organizata dhe subjekte tjera me kompensim.

(2) Organet e administratës shtetërore të dhënat nga paragrafi (1) i këtij neni i shfrytëzojnë pa kompensim për nevoja zyrtare.

(3) Nëse organet e administratës shtetërore shfrytëzimin e të dhënave e kërkojnë për nevoja të subjekteve tjera – persona të tretë, për shfrytëzimin e tyre janë të obliguara të paguajnë kompensim.

(4) Lartësia e kompensimit për dërgimin dhe shfrytëzimin e të dhënave përcaktohet varësisht nga lartësia e shpenzimeve reale që janë bërë për përpunimin e të dhënave, lloji, forma, sasia e të dhënave dhe kriteret tjera.

(5) Mënyrën e dërgimit, shfrytëzimit, ruajtjes së të dhënave, si dhe lartësinë e kompensimit për shfrytëzimin e të njëjtave e rregullon Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të Ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave”.

Neni 2

Në nenin 14 paragrafët (2) dhe (3) ndryshohen si vijojnë:

"(2) Shfrytëzuesit e mjeteve nga programi për mbështetje financiare në bujqësi dhe programi për mbështetje financiare të zhvillimit rural duhet t'i kenë shlyer të gjitha detyrimet financiare të përcaktuara në nenin 14-a paragrafi (2) të këtij ligji.

(3) Me përjashtim nga paragrafi (2) i këtij neni shfrytëzuesit e mjeteve nga programi për mbështetje financiare në bujqësi dhe programi për mbështetje financiare të zhvillimit rural që kanë detyrime të pashlyera, e të maturuara të përcaktuara në nenin 14-a paragrafi (2) i këtij ligji, të njëjtat duhet t'i shlyejnë në kushte dhe mënyrë të përcaktuara me nenin 14-a të këtij ligji."

Neni 3

Titulli para nenit 14-a dhe neni 14-a ndryshojnë si vijojnë:

"Shlyerja e detyrimeve

Neni 14-a

(1) Shfrytëzimi dhe pagesa e mjeteve nga programi për mbështetje financiare në bujqësi dhe programi për mbështetje financiare të zhvillimit rural bëhet pasi do të zbatohet procedura për shlyerjen e detyrimeve të papaguara, e të maturuara të shfrytëzuesit të mjeteve nga shuma e mbështetjes financiare të miratuar.

(2) Detyrimet financiare të shfrytëzuesit të mjeteve janë sipas bazave në vijim:

- detyrime në bazë të qirasë për shfrytëzimin e tokës bujqësore shtetërore;
- detyrime në bazë të qirasë për shfrytëzimin e kullosave shtetërore;
- detyrime në lidhje me kompensimin e ujit;
- detyrime në bazë të koncesionit të peshqve për peshkimi afarist dhe rekreativ;
- detyrime në bazë të koncesionit për dhënie të gjahut në vendet për gjueti në shfrytëzim;
- detyrime në bazë të marrëveshjeve të lidhura për shfrytëzimin e mjeteve nga fondet e kompensimit nga ndihma e huaj për të cilat është kompetente ministria dhe
- detyrime në bazë të tatimeve dhe kontributeve për të cilat është kompetente Drejtoria e të Hyrave Publike.

(3) Detyrimet financiare të papaguara e të maturuara nga paragrafi (2) i këtij neni shlyhen përmes Agjencisë.

(4) Agjencia në procedurën për pagesë të mbështetjes financiare të miratuar e mban shumën e detyrimeve financiare të papaguara, e të maturuara nga paragrafi (2) i këtij neni dhe e bartë në llogari të subjektit kompetent për përcaktimin dhe arkëtimin e kërkesës përkatëse.

(5) Detyrimet financiare të papaguara, e të maturuara nga paragrafi (2) alinetë 1, 2, 3, 4, 5 dhe 6 të këtij neni përcaktohen me gjendjen më 15 janar në vitin për të cilin realizohet e drejta e mbështetjes financiare.

(6) Detyrimet financiare të papaguara, e të maturuara nga paragrafi (2) alineja 7 të këtij neni përcaktohen me gjendjen në ditën kur është miratuar shuma e mbështetjes financiare për pagim.

(7) Mënyrën, subjektet, evidencën, procedurën për shlyerje të detyrimeve financiare nga shuma e mbështetjes financiare, mënyrën dhe formën e shkëmbimit të të dhënave dhe pagesën e mbështetjes financiare i rregullon Qeveria me propozim të ministrit për Bujqësi, Pylltari dhe Ekonomi të Ujërave dhe ministrit të Financave."

Neni 4

Në nenin 21 paragrafi (1) pas alinesë 8 shtohet aline e re 9, si vijon:

"- një përfaqësues nga shoqata e themeluar për avancimin e turizmit rural."

Neni 5

Neni 66 ndryshohet si vijon:

"Trajnimi dhe informimi i prodhuesve bujqësorë

Neni 66

(1) Ndihma për trajnim të prodhuesve bujqësorë është e dedikuara për organizim dhe mbajtje të trajnimit profesional për fitimin e shkathësive dhe sesioneve informative për përsosje dhe aftësim të prodhuesve bujqësorë, nëpërmjet mbajtjes së kurseve, seminareve, ligjëratave, ndjekjeve të ekonomive bujqësore dhe pyjore, punëtorive dhe mësimi individual, veçanërisht për fushat:

- organizim i suksesshëm dhe menaxhim i ekonomisë bujqësore;
- vendosje e veprimtarive shtesë në ekonominë bujqësore;
- vendosje dhe përdorim i arritjeve bashkëkohore teknologjike dhe praktikave inovative;
- transferim i diturive për rezultate të arritura shkencore-hulumtuese;
- shfrytëzim i teknologjive informatike për prodhimin bujqësor;
- zbatim i standardeve të përcaktuara nga fusha e mbrojtjes së mjedisit jetësor, mbrojtjes dhe shëndetit të njerëzve, mbrojtjes dhe shëndetit të bimëve, mbrojtjes së shëndetit dhe mirëqenies së kafshëve dhe zbatim i praktikave higjienike;
- zbatim i masave për mbështetje të kryerjes së praktikave prodhuese bujqësore për mbrojtjen dhe avancimin e mjedisit jetësor dhe rajoneve rurale dhe
- vendosje e prodhimit bujqësor me zbatim të standardeve më të larta për cilësi.

(2) Ndihma nga paragrafi (1) i këtij neni nuk është e dedikuara për kurse të cilat financohen në suazat e arsimimit të rregullt dhe të cilat nuk janë të dedikuara për bujqësinë dhe pylltarinë.

(3) Shfrytëzues i përkrahjes është dhënësi i trajnimit ose i formave tjera të transferimit të diturisë dhe aktiviteteve për informim.

(4) Përkrahja nga paragrafi (1) i këtij neni është dedikuara për ekonomitë bujqësore të cilat janë të regjistruara në RVEB.

(5) Përkrahja nga paragrafi (1) i këtij neni jepet në lartësi prej 100% të vlerës së shpenzimeve të pranueshme për organizim dhe zbatim të trajnimit përkatësisht informimit si dhe shpenzime për udhëtim dhe akomodim, përpunim dhe printim të programeve, materialeve arsimore, broshurave për sesionet informative, shpenzime për organizim dhe zbatim të trajnimeve dhe sesioneve informative, kompensim për ligjërues dhe kompensim të shpenzimeve ditore dhe për udhëtim të pjesëmarrësve.

(6) Vlëra e përgjithshme e shpenzimeve të pranueshme përkufizohet në pajtim me numrin e planifikuar të pjesëmarrësve të trajnimeve ose sesioneve informative dhe paguhet pjesërisht ose pas realizimit të plotë të trajnimeve ose sesioneve informative në bazë të numrit real të pjesëmarrësve.

неговото тело силите Jin-Jang (Јинг-Јанг) се во рамнотежа, а болеста настанува кога овие сили се во нерамнотежа која доведува до блокирање на течењето на виталната енергија по должина на патеките во телото познати како меридијани и преку користење на акупунктура, хербални лекови и масажа со цел да се врати рамнотежата помеѓу силите Jin-Jang (Јинг-Јанг);

9. „Акупунктура“ е древна кинеска метода на лечење каде со поставување на акупунктурни игли на одредени места (аку-точки кои се наоѓаат на меридијаните, кои претставуваат енергетски проток на Qi (Чи) енергијата во организмот и кои ги поврзуваат акупунктурните точки и системот на внатрешни органи) се стимулира протокот на Qi (Чи) енергијата и крвта во организмот;

10. „Моксibusiја“ е термичка стимулација и загревање на акупунктурните точки или меридијаните со помош на див пелин во облик на стик или купа, кој влијае на каналите на црн дроб, бубрезите и слезината, со што се постигнува стимулирање на нервниот, имунолошкиот и ендокринолошкиот систем;

11. „Медицинско купирање“ е дополнителна техника на акупунктурата што се состои од поставување на различни видови на чаши (вендузи) на соодветни точки и меридијани со што се предизвикува вакуум и локална конгестија на ткивото во терапевтски цели заради подобрување на циркулацијата на крвта, подобрување на метаболизмот, на имунитетот, намалување на интензитетот на болка, регулирање на работата на мускулите и крвниот притисок;

12. „Guasha (Гуаша)“ е древна техника на кинеската медицина, каде со соодветен инструмент, по одредени принципи се повлекува по должина на меридијаните, колатералите и акупунктурните точки, при што врз основа на бојата и локацијата на sha (ша) феноменот, односно пурпурната боја на кожата се одредува болеста и сериозноста на патогениот фактор;

13. „Хомеопатија“ е правец во КАМ кој опфаќа КАМ методи и постапки на дијагностицирање и лечење во кои се користат многу мали концентрации на супстанции кои во поголеми концентрации предизвикуваат исти или слични симптоми во организмот како и самата болест, при што со лековите се настојува да се воспостави енергетска рамнотежа – хомеостаза;

14. „Ајурведа“ е традиционален начин на лекување во Индија, кој дава подеднаква важност на физичкото и менталното здравје, древна хербална медицина која применува ретки и делотворни растенија за изготвување на билни лекаства, кој опфаќа земање на анамнеза, вршење на општ физички преглед, преглед на јазикот, очите, кожата, увото, пулсна дијагностика (Nadji vighjana-Наџи Виџана), како извор на информациите за физичката состојба и состојбата на свеста, испитување на тактилни и слушни функции, информации за животниот простор (Vastu-Vasto). Превенцијата и третманот се засноваат на одредена дневна рутина во согласност со prakrti (пракрти), вежби на медитација, техники на дишење (Pranajama-Пранајама), јога asanama (асанама), исхрана, редовни и умерени физички вежби, повремено земање на ајурведа додатоци на исхрана и сезонско чистење на организмот (Panchakarma-Панчакарма) со цел да се воспостави рамнотежа во телото на човекот помеѓу трите базични енергии Vata (Вата) што значи ветер, Pitta (Пита) што значи оган и Kapha (Кафа) што значи земја;

15. „Киропрактика“ е начин за отстранување на акутна или хронична болка во грбот и вратот, кој поаѓа од фактот дека различните дисфункции на ниво на рбетниот столб се причина за пореметувањата и со киропрактичарската манипулација (местење на рбетните пршлени односно меѓупршленските дискови и други зглобови, тетиви и мускули) се обновува биомеханичката рамнотежа на рбетниот столб и се воспоставува нарушената рамнотежа и функција на органските системи;

16. „Квантна медицина и сродни техники“ е гранка на КАМ која ги обединува енергетските и модерните, комплементарни и алтернативни гранки на медицината, најсовремените достигнувања на биофизиката и квантната физика со познавањата на енергетските и електромагнетните полиња на човечкиот организам;

17. „Фитотерапија“ е метода на превенција и лекување на болести со употреба на лековити билки или нивни делови (цвет, листови, корен и слично), употреба на состојки (етерични масла, екстракти и други изолати), како и на чаеви, тинктури, масти, капсули и слично.

Начела на КАМ

Член 4

КАМ се заснова врз начелата на информиран избор на дијагностичко-терапевтска и рехабилитациона метода и/или постапка, комплементарност и координираност, професионални квалификации, квалитетен и сигурен здравствен третман и постигнување на високи стандарди за квалитет, ефикасност и ефективност.

Начело на информиран избор на дијагностичко-терапевтска и рехабилитациона метода и/или постапка

Член 5

Начелото на информиран избор на дијагностичко-терапевтска и рехабилитациона метода и/или постапка се остварува со обезбедување и правење достапни на информациите за безбедноста, квалитетот, ефективнос-та и можните ризици од примената на дијагностичко-терапевтските и рехабилитационите методи и/или постапки со цел секој поединец да го оствари своето право и слобода да избере метод и/или постапка на КАМ со која ќе биде лекуван или рехабилитиран.

Начело на комплементарност и координираност

Член 6

Начелото на комплементарност и координираност со докторите на медицина се остварува со соработка на КАМ практичарот со сите здравствени работници и здравствени соработници кои се вклучени во грижата за пациентот, заснована на етички и професионални вредности и одговорности.

Начело на професионални квалификации

Член 7

Начелото на професионални квалификации се остварува со утврдување на видот на образование и задолжителната дополнителна едукација како услов што КАМ практичарот треба да го исполни за да добие лиценца за работа за применување на одредена КАМ метода и/или постапка со цел гарантирање за корисници-

те на КАМ методи и постапки дека истите се изведуваат со висок степен на одговорност, посветеност и компетентност, врз основа на професионални квалификации на КАМ практичарите, потврдено со сертификати, гарантирање на максимално ниво на безбедност за пациентите и заштита од неквалификувани поединци.

Начело на квалитетен и сигурен третман

Член 8

Начелото на квалитетен и сигурен третман се остварува со комплементарна примена на здравствени методи и постапки упатување на користење на здравствена услуга согласно медицина заснована на докази секогаш кога тоа е потребно за доброто на пациентот и заради заштита на неговата благосостојба.

Начело на квалитет, ефикасност и ефективност

Член 9

Начелото на квалитет, ефикасност и ефективност се остварува со спроведување на научни истражувања во разни области на КАМ методите и постапките кои се прилагодени на специфичноста на секоја КАМ метода и/или постапка, во насока на постигнување на стандарди за квалитет, ефикасност и ефективност.

Видови на КАМ методи и постапки

Член 10

(1) Групите на КАМ методи и постапки кои се применуваат во смисла на овој закон се:

1) „алтернативни здравствени системи“ како сеопфатни системи составени од теорија и пракса, кои се развиени независно од медицината базирана на докази, кои превенцијата, дијагностиката и лекувањето ја засноваат на третирање на телото, умот, душата, емоциите и околината во која престојува човекот со цел да ја третираат неговата целокупна личност наместо само поединечна функција или поединечен орган;

2) „методи на интеракција помеѓу умот и телото“ како КАМ методи и постапки кои го зајакнуваат менталниот капацитет за да влијае врз функционирањето на телото;

3) „биолошки методи“ како КАМ методи и постапки во кои превенцијата и лекувањето на болестите се заснова на користење на состојки со хранлива вредност, медицински растенија и микронутритиви;

4) „манипулативни (рачни, мануелни) и методи засновани на третман на телото“ се методи во кои превенцијата и лекувањето на болестите се заснова на поместување на делови од телото и

5) „енергетски методи“ се методи кои даваат ефект преку влијание врз биополето, кое треба да претставува делумно кохерентно биоелектрично поле на организмот, кое ја рефлектира неговата биолошка состојба.

(2) КАМ системите и КАМ методите и постапките од став (1) на овој член се утврдуваат во листа која ја донесува министерот за здравство.

(3) По донесувањето на листата од ставот (2) на овој член Министерството за здравство е должно веднаш да ја објави на веб страницата на Министерството и во „Службен весник на Република Македонија“.

Методи и постапки на КАМ за дијагностика, лечење и рехабилитација

Член 11

(1) КАМ методите и постапките од член 10 став (1) од овој закон, можат да се применуваат како методи и постапки на дијагностика и лечење и методи и постапки на рехабилитација.

(2) Методи и постапки на дијагностика и лечење од ставот (1) на овој член, особено се:

- 1) Традиционална кинеска медицина;
- 2) Хомеопатија;
- 3) Традиционална индиска медицина-Ајурведа;
- 4) Фитотерапија;
- 5) Квантна медицина и сродни техники и
- 6) Кiroprактика и примената кинезиологија.

(3) Методи и постапки на рехабилитација од ставот (1) на овој член, особено се:

- 1) Апитерапија;
- 2) Арома-терапија;
- 3) Чи Гонг вежби;
- 4) Духовна енергетска медицина;
- 5) Енергетска терапија-Реики;
- 6) Детекција на штетни зрачења;
- 7) Јога;
- 8) Семеен распоред (Фенг Шуи);
- 9) Тај Чи Чуан вежби;
- 10) Макробиотика и
- 11) Традиционална домашна медицина.

Услови за примена на КАМ методи и постапки

Член 12

(1) Дозволен е само КАМ методите и постапките кои:

1) не штетат на здравјето;

2) не ги одвраќаат корисниците од користење на здравствените услуги согласно на медицината заснована на докази и

3) се изведуваат во согласност со меѓународно признатите стандарди на КАМ методата и /или постапката.

(2) КАМ методите и постапките можат да ги вршат лица кои имаат лиценца за примена на методите и постапките на КАМ (во натамошниот текст: лиценца за работа), која ја издава Комората на КАМ практичари.

(3) За својата работа лицата кои ги применуваат КАМ методите и постапките се стручно, етички, казнено и материјално одговорни.

Јавен интерес

Член 13

(1) Услугите од КАМ на примена на КАМ методи и постапки се даваат како јавни услуги.

(2) Услугите од КАМ ги даваат физички лица кои ги исполнуваат условите од овој Закон и кои поседуваат лиценца за работа.

(3) Услугите од КАМ се даваат во установи регистрирани за давање на услуги од КАМ и во здравствени установи, на кои им е издадена дозвола за работа.

Надомест на трошоци за користење на КАМ услуги

Член 14

Услугите од КАМ и лековите препишани од страна на КАМ практичари, корисниците на овие услуги ги плаќаат со лични средства и немаат право на надоместок на трошоци од страна на Фондот за здравствено осигурување на Македонија.

II. ЛИЦА КОИ ПРИМЕНУВААТ КАМ МЕТОДИ И ПОСТАПКИ

Услови да се биде КАМ практичар

Член 15

(1) Методите и постапките на традиционалната кинеска медицина (во натамошниот текст: ТКМ) ги применува физичко лице кое ги исполнува следните услови:

- има завршено високо образование од областа на медицината, односно фармацијата или има завршено вишо или високо стручно образование со најмалку 180 ЕКТС од областа на медицината;

- има положен стручен испит за здравствени работници согласно прописите од областа на здравствената заштита;

- поседува сертификат за завршен курс/ обука за вршење на методите и постапките на ТКМ.

(2) Методите и постапките на ТКМ, покрај лицето од став (1) на овој член, може да ги применува и физичко лице кое има завршено високо образование од областа на ТКМ на еден од светски реномираните универзитети за ТКМ, односно на универзитетите во Република Македонија или има завршено тригодишни стручни студии по ТКМ од прв циклус на високо образование.

(3) Курсот/обуката од став (1) алинеја 3 на овој член согласно препораките содржани во Упатството за основна обука и безбедност во акупунктурата на Светската здравствена организација, за вршење на акупунктура и сродни техники од страна на лице со високо образование од областа на медицината или фармацијата опфаќа 1500 часови теоретска и клиничка пракса за акупунктура, односно 2500 часови теоретска и клиничка пракса за акупунктура кога се врши од страна на лица со завршено вишо или високо стручно образование со најмалку 180 ЕКТС од областа на медицината.

(4) Како курс/ обука за вршење на методите и постапките на ТКМ од став (1) алинеја 3 на овој член се сметаат и:

- обуки/курсеви од областа на ТКМ спроведени од страна на универзитети од Народна Република Кина;

- втор и трет циклус на високо образование од областа на ТКМ;

- завршени едногодишни специјалистички стручни студии по ТКМ во Република Македонија и/или во странство и

- завршени двегодишни специјалистички студии по акупунктура во Република Македонија и/или во странство.

(5) Како светски реномирани универзитети за ТКМ од став (2) на овој член особено се сметаат следните универзитети:

1) Beijing University of Chinese Medicine (Универзитет за кинеска медицина во Пекинг);

2) Chengdu University of Traditional Chinese Medicine (Универзитет за традиционална кинеска медицина во Ченгду);

3) China Academy of Traditional Chinese Medicine (Кинеска академија за традиционална кинеска медицина во Ченгду);

4) Guangzhou University of Chinese Medicine (Универзитет за кинеска медицина во Гуангџоу);

5) Heilongjiang University of Chinese Medicine (Универзитет за кинеска медицина во Хеилонгианг);

6) Nanjing University of Chinese Medicine (Универзитет за кинеска медицина во Нанџинг);

7) Shandong University of Traditional Chinese Medicine (Универзитет за традиционална кинеска медицина во Шандонг) и

8) Shanghai University of Traditional Chinese Medicine (Универзитет за традиционална кинеска медицина во Шангај).

(6) Методите и постапките на хомеопатијата ги применува физичко лице кое ги исполнува следните услови:

- има завршено високо образование од областа на медицината или од областа на фармацијата или од областа на стоматолозијата, односно има завршено тригодишни стручни студии за медицинска сестра, односно за медицински техничар како високо стручно образование за медицински сестри, односно медицински техничари,

- има положено стручен испит за здравствени работници согласно прописите од областа на здравствената заштита и

- поседува сертификат за завршен курс/обука по хомеопатија на една од светски реномираните школи за хомеопатија акредитирани од Европскиот комитет за Хомеопатија (European Committee for Homeopathy (ECH)) и/или од Централниот Совет за Хомеопатија на Европа (Central Council of Homeopathy of Europe), кој опфаќа најмалку 600 часови теоретска и клиничка пракса согласно насоките издадени од Европскиот комитет за хомеопатија (European Committee for Homeopathy), односно издадени од Централниот Совет за Хомеопатија на Европа (Central Council of Homeopathy of Europe).

(7) Како курс/обука по хомеопатија од став (6) алинеја 3 на овој член се смета и завршен втор и трет циклус на високо образование од областа на хомеопатијата.

(8) Методите и постапките на хомеопатијата, покрај физичкото лице од став (6) на овој член, ги применува и физичко лице кое ги исполнува следните услови:

- има завршено високо образование од областа на хомеопатијата на еден од светски реномираните високообразовни установи за хомеопатија кои се акредитирани од страна на надлежен орган на државата во која се основани,

- поседува сертификат од високообразовна установа-медицински факултет во Република Македонија акредитиран од страна на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование во Република Македонија за спроведување на програма на стручно усовршување на лицата со завршено високо образование од областа на хомеопатијата и за издавање на сертификат за положени испити од оваа програма испити од прв циклус на студии по наставните предмети анатомија, физиологија, патологија, патофизиологија, инфективни болести и интерна медицина и

- има положено стручен испит за здравствени работници согласно прописите од областа на здравствената заштита за наставните предмети анатомија, физиологија, патологија, патофизиологија, инфективни болести и интерна медицина.

(9) Одборот за акредитација и евалуација на високото образование акредитира високообразовна установа -медицински факултет во Република Македонија која е должна да организира и спроведува програма на стручно усовршување на лицата со завршено високо образование од областа на хомеопатијата и да издава сертификат за положени испити од оваа програма. Програмата на стручно усовршување на лицата со завршено високо образование од областа на хомеопатијата

опфаќа организирање и спроведување на настава по наставните предмети анатомија, физиологија, патологија, патофизиологија, инфективни болести и интерна медицина со број на часови согласно наставната програма од прв циклус на студии по општа медицина, како и организирање и спроведување на полагање на испити по овие наставни предмети.

(10) Министерот за здравство формира комисија пред која се полага стручен испит по завршена пробна работа по анатомија, физиологија, патологија, патофизиологија, инфективни болести и интерна медицина. Комисијата е составена од пет члена кои се доктори на наука од областа на медицината, односно фармацијата или од областа на стоматологијата, избрани во наставно-научно или научно звање. На членовите на комисијата им се определуваат заменици кои ги исполнуваат истите услови како и членовите на комисијата.

(11) Другите КАМ методи и постапки на дијагностика и лечење ги применува физичко лице кое ги исполнува следните услови:

- има завршено високо образование од областа на медицината или од областа на фармацијата или од областа на стоматологијата, односно има завршено тригодишни стручни студии за медицинска сестра, односно за медицински техничар како високо стручно образование за медицински сестри, односно медицински техничари,

- поседува сертификат за завршена дополнителна обука од областа на КАМ методата и/или постапката која ја применува и/или втор и/или трет циклус на високо образование од областа на КАМ методата и/или постапката која ја применува и

- има положено стручен испит за здравствени работници согласно прописите од областа на здравствената заштита.

(12) КАМ методите и постапките на рехабилитација, покрај лицата што ги исполнуваат условите од став (11) на овој член, може да ги применува и физичко лице кое:

- има завршено најмалку средно образование и
- поседува сертификат за завршена обука од областа на КАМ методата и/или постапката која ја применува и/или завршен втор и/или трет циклус на високо образование од областа на КАМ методата и/или постапката која ја применува.

Звање КАМ практичар

Член 16

(1) Звањето КАМ практичар може да го користи само лице кое ги исполнува условите од член 15 од овој Закон.

(2) Звањето КАМ практичар се пишува по името и презимето на лицето кое е КАМ практичар.

(3) Титулата утврдена од страна на Комората на КАМ практичари за КАМ методата или постапката што ја применува КАМ практичарот, како и титулата утврдена со овој Закон, се пишува по звањето КАМ практичар.

(4) Звање КАМ практичар по хомеопатија-доктор на медицина, односно КАМ практичар по хомеопатија-доктор на стоматологија, односно КАМ практичар по хомеопатија-фармацевт го користи КАМ практичарот кој има завршено високо образование од областа на медицината или од областа на фармацијата, односно од областа на стоматологијата, а звањето КАМ практичар-хомеопат го користи КАМ практичарот кој има завршено високо образование од областа на хомеопатијата

на еден од светски реномираните високообразовни установи за хомеопатија кои се акредитирани од страна на надлежен орган на државата во која се основани.

(5) Звање КАМ практичар по хомеопатија-медицинска сестра, односно КАМ практичар по хомеопатија-медицински техничар го користи КАМ практичарот кој има завршено тригодишни стручни студии за медицинска сестра, односно за медицински техничар како високо стручно образование за медицински сестри, односно медицински техничари.

(6) Звање КАМ практичар по традиционална кинеска медицина-доктор на медицина, односно КАМ практичар по традиционална кинеска медицина-фармацевт го користи КАМ практичарот кој има завршено високо образование од областа на медицината или од областа на фармацијата, а звањето КАМ практичар-специјалист по традиционална кинеска медицина го користи КАМ практичарот кој има завршено високо образование од областа на традиционална кинеска медицина на еден од светски реномираните високообразовни установи за традиционална кинеска медицина.

(7) Звање КАМ практичар по традиционална кинеска медицина-медицинска сестра, односно КАМ практичар по традиционална кинеска медицина-медицински техничар го користи КАМ практичарот кој има завршено тригодишни стручни студии за медицинска сестра, односно за медицински техничар како високо стручно образование за медицински сестри, односно медицински техничари.

Кодекс на професионална етика на КАМ практичарите и стандардите на КАМ методите и постапките

Член 17

(1) КАМ практичарите ги применуваат КАМ методите и постапките согласно Кодексот на професионална етика и стандардите на КАМ методите и постапките.

(2) Стандардите на КАМ методите и постапките се правила за примена на КАМ методите и постапките, кои го утврдуваат професионалниот пристап за примена на секоја поединечна КАМ метода или постапка.

(3) Кодексот на професионална етика и стандардите на КАМ методите и постапките ги утврдува Комората, во согласност со министерот за здравство.

III. УСТАНОВИ ЗА КОМПЛЕМЕНТАРНА И АЛТЕРНАТИВНА МЕДИЦИНА

Установи за КАМ

Член 18

(1) КАМ методите и постапките се применуваат во установи за КАМ, основани согласно овој закон и прописите од областа на установите (во натамошниот текст: установа за КАМ).

(2) Установата за КАМ од став (1) на овој член може да применува КАМ методи и постапки врз основа на дозвола за примена на КАМ методи и постапки, што ја издава Министерството за здравство (во натамошниот текст: дозвола за работа).

(3) Дозволата за работа, имињата на КАМ практичарите, нивните лиценци за работа и ценовникот на услугите на установата за КАМ мора да бидат истакнати на јавно и видно место во просториите на установата за КАМ.

(4) КАМ методите и постапките се применуваат во просториите на установата за КАМ.

(5) По исклучок од став (4) на овој член, на барање на корисникот на КАМ услугата или на лицето што се грижи за корисникот на КАМ услугата, КАМ практичарот може да применува КАМ методи и постапки во домот на корисникот на КАМ услугата.

Основање на установи за КАМ

Член 19

(1) Установата за КАМ може да се основа како јавна и приватна.

(2) Јавна установа може да основа Владата на Република Македонија како државна (национална) установа.

(3) Приватна установа за КАМ може да основаат домашни и странски, правни и физички лица.

Основање и статусни промени на јавни установи за КАМ

Член 20

(1) Јавна установа за КАМ може да се основа и да престане со одлука на Владата на Република Македонија.

(2) Одлука за статусни промени (спојување, припојување, поделба или издвојување) на установите од ставот (1) на овој член, донесува Владата на Република Македонија.

(3) Врз основа на одлуката од ставовите (1) и (2) на овој член се врши упис на јавната установа за КАМ, односно се запишуваат статусните промени во Централниот регистар на Република Македонија.

Услови за основање, почнување со работа, давање КАМ услуги и проширување на дејноста на установата за КАМ

Член 21

(1) Установа за КАМ може да основа домашно и странско физичко лице со лиценца за работа како КАМ практичар, издадена согласно овој закон.

(2) Установата за КАМ може да се основа, да почне со работа, да дава услуги и да ја прошири дејноста, ако се исполнети следниве услови:

- да има во работен однос на неопределено време определен број КАМ практичари согласно подзаконскиот пропис од став (7) од овој член кои ја применуваат соодветната КАМ метода и постапка и

- да има простор кој исполнува минимум технички и санитарни услови и опрема соодветна за примена на определен вид КАМ методата и/или постапката.

(3) КАМ практичарите од ставот (2) алинеја 1 на овој член, мора да поседува соодветна лиценца за работа, во зависност од видот на КАМ методата и постапката која се применува во установата за КАМ.

(4) Доколку КАМ методата или постапката се изведува во здравствена установа, здравствената установа треба да има дозвола за работа издадена согласно овој закон и да ги исполнува условите од став (2) на овој член.

(5) Доколку КАМ методата или постапката се изведува во здравствена установа во мрежата на здравствени установи, истите се вршат надвор од работното време во кое се врши основната дејност на установата за потребите на осигурените лица.

(6) По исклучок од став (5) на овој член, во здравствена установа во мрежата на здравствени установи КАМ методата и постапката може да се применува и во текот на работното време на здравствената установа доколку во здравствената установа е вработен најмалку еден КАМ практичар и има соодветен простор и опрема за примена на КАМ методата и/или постапката.

(7) Потребниот простор, опрема и стручен кадар за основање, почнување со работа и давање на КАМ услуги во установите за КАМ ги утврдува министерот за здравство со подзаконски пропис.

(8) По донесувањето на подзаконскиот пропис од ставот (7) на овој член Министерството за здравство е должно веднаш да го објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Содржина на елаборатот за основање на приватна установа за КАМ

Член 22

(1) Основачот на приватната установа за КАМ во елаборатот за основање на установата го определува видот и обемот на услугата од КАМ, просторот, опремата, стручниот кадар со листа на КАМ практичари кои ќе бидат вработени со податоци за нивното образование и дополнителна обука за соодветната КАМ метода и/или постапка, заштита при работа на вработените, заштита на корисниците на КАМ услугите и приложува квалитетна финансиска гаранција од ликвидна банка или хипотека на недвижен имот, прифатлива за Министерството за здравство, за континуирано и без прекин вршење на КАМ услугите најмалку за период од шест месеци и за надоместување на штетата што може да биде предизвикана на корисниците на услугите, ако установата престане со работа.

(2) Приватната установа за КАМ е должна најмалку шест месеци пред престанокот со работа да го извести Министерството за здравство и корисниците на КАМ услугите.

(3) Известувањето од ставот (2) на овој член Министерството за здравство го објавува на својата веб-страница.

Постапка за основање

Член 23

(1) Основачот на приватната установа за КАМ донесува акт за основање на приватната установа за КАМ.

(2) Актот за основање на установа за КАМ содржи особено:

- 1) име и презиме, односно називот на основачот;
- 2) назив и седиште на установата;
- 3) средствата кои основачот ги обезбедил за основање и почеток со работа на установата и начинот на обезбедувањето на средствата за работа;
- 4) трајните извори, начинот и условите за стекнување средства за работа на установата;
- 5) правата и обврските на основачот во поглед на вршењето на работите на установата за КАМ;
- 6) меѓусебните права и обврските на установата за КАМ и основачот;
- 7) правата, должностите и одговорностите на установата за КАМ во правниот промет;
- 8) одговорноста на основачот за долговите на установата;

9) лицето кое ќе ги врши работите на претставување и застапување на установата и неговите овластувања во правниот промет;

10) рокот за донесување на статутот и за именување на директор;

11) начинот на располагање со вишокот на приходите над расходите и начинот на покривање на кусокот средства за работа на установата;

12) лицето вршител на должноста директор кое е овластено според насоките на основачот да ги извршува подготовките за почеток на работата на установата за КАМ до конституирање на установата за КАМ.

(3) Ако установата за КАМ ја основаат двајца или повеќе основачи тие склучуваат договор за заедничко основање на установа со кој ги уредуваат меѓусебните односи како соосновачи на установата, а особено нивните права и обврски, како и правото на располагање со уделите во установата.

(4) На договорот од ставот (3) на овој член, се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи што се однесуваат на договорот за ортаклак.

Член 24

(1) Постапката за основање на приватна установа за КАМ започнува со поднесување на барање до Министерството за здравство за добивање дозвола.

(2) Кон барањето од ставот (1) на овој член, се приложува:

1) актот за основање на установата за КАМ;

2) елаборат за основање на установата за КАМ.

3) документ за обезбедување на простории кои се соодветни за давање на КАМ услуги;

4) список на опрема и средства кои се соодветни за давање на КАМ услуги;

5) листа со податоци за КАМ практичарите кои ќе засноваат работен однос;

6) доказ за обезбедена квалитетна финансиска и друга гаранција во случај установата да престане со работа пред истекот на времето за кое е основана и

7) договор за заедничко основање, ако установата ја основаат двајца или повеќе соосновачи.

(3) Барањето од ставот (1) на овој член, се поднесува на два идентични обрасци со доказите во прилог на барањето.

Акт за почеток со работа

Член 25

Министерството за здравство во рок од 45 дена од денот на приемот на барањето од член 24 став (1) од овој закон, донесува решение за почеток со работа на установата за КАМ, а може да го продолжи овој рок за најмногу уште 30 дена, за што го известува основачот.

Установа во основање

Член 26

(1) По добивање на решението од членот 25 од овој закон, за периодот во кој се вршат подготвителните работи за основање и конституирање на установата за КАМ, установата за КАМ има статус на установа во основање и може да изврши привремен упис во регистарот на установи за КАМ.

(2) Установата за КАМ во основање од ставот (1) на овој член, има ограничен правен субјективитет и може да презема права и обврски во правниот промет што се однесуваат само на основање на установата.

Дозвола за работа

Член 27

(1) Основачот по исполнување на условите од член 21 од овој закон поднесува барање до Министерството за здравство, за извршување увид за исполнетоста на условите за почеток со работа на установата за КАМ.

(2) Министерството за здравство врши увид и го оценува исполнувањето на условите од член 21 од овој закон за основање на установата за КАМ во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето од став (1) на овој член, а може да го продолжи овој рок за најмногу уште 30 дена за што го известува основачот.

(3) Ако Министерството за здравство утврди дека се исполнети условите од член 21 од овој закон, издава дозвола за работа во вид на решение во рок од 45 дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член, а може да го продолжи овој рок за најмногу уште 30 дена за што го известува основачот.

(4) Против решението на Министерството за здравство со кое се одбива барањето за издавање на дозвола за примена на КАМ методи и постапки може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(5) Против решението на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен може да се поднесе тужба до Управен суд.

(6) Постапката пред Управниот суд е итна.

Член 28

(1) Доколку Министерството за здравство не донесе решение за почеток со работа на установата за КАМ од член 25 од овој закон, односно не издаде дозвола за работа од член 27 став (2) од овој закон, односно не донесе решение за одбивање на барањето во рокот од член 25 од овој закон, односно во рокот од член 27 став (2) од овој закон, подносителот на барањето има право во рок од три работни дена да поднесе барање до писарницата на министерот за здравство и министерот за здравство да донесе решение. Доколку министерот за здравство нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на Министерството за здравство.

(2) Формата и содржината на барањето од став (1) на овој член, ги пропишува министерот за здравство.

(3) Кон барањето од ставот (1) на овој член, подносителот на барањето поднесува и копија од барањето од членот 24 став (1) од овој закон, односно од членот 27 став (1) од овој закон.

(4) Министерот за здравство е должен во рок од пет работни дена од денот на поднесувањето на барањето од ставот (1) на овој член да донесе решение со кое барањето од ставот (1) на овој член е уважено или одбиено.

(5) Доколку министерот за здравство не донесе решение во рокот од ставот (4) на овој член, подносителот на барањето може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.

(6) Државниот управен инспекторат е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот (5) на овој член да изврши надзор во Министерството за здравство дали е спроведена постапката согласно закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(7) Инспекторот од Државниот управен инспекторат по извршениот надзор согласно закон донесува решение со кое го задолжува министерот за здравство во рок од десет дена да одлучи по поднесеното барање, односно да го одобри или одбие барањето и да го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање.

(8) Доколку министерот за здравство не одлучи во рокот од ставот (7) на овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка против инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој министерот за здравство ќе одлучи по поднесеното барање за што во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање. Инспекторот во рок од три работни дена го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(9) Доколку министерот за здравство не одлучи и во дополнителниот рок од ставот (8) на овој член, инспекторот во рок од три работни дена ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител и во тој рок ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(10) Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот (5) на овој член, подносителот на барањето во рок од пет работни дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат. Доколку директорот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на Државниот управен инспекторат.

(11) Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена да го разгледа приговорот од ставот (10) на овој член и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето од подносителот на барањето согласно со ставот (6) на овој член и/или не поднесе пријава согласно со ставот (9) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка против инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во Министерството за здравство дали е спроведена постапката согласно закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(12) Доколку инспекторот не постапи и во дополнителниот рок од ставот (11) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот и во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(13) Во случајот од ставот (11) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат веднаш, а најдоцна во рок од еден работен ден, ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот веднаш.

(14) Во случаите од ставот (13) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(15) Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно со ставот (11) на овој член, подносителот на барањето може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од осум работни дена.

(16) Доколку министерот за здравство не одлучи во рокот од ставот (8) на овој член, подносителот на барањето може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

(17) Постапката пред Управниот суд е итна.

Содржина на дозволата за работа на установата за комплементарна и алтернативна медицина

Член 29

(1) Дозволата за работа на установата за КАМ ги содржи следниве податоци:

- назив и седиште на установата,
- податоци за основачот (име и презиме, односно назив на основачот; единствен матичен број на граѓанинот, односно единствен матичен број на субјектот и адреса, односно седиште).
- вид на установа за КАМ,
- податоци за КАМ практичарите (лично име и презиме, адреса на постојаното или привременото живеелиште) и
- листа на КАМ методи и постапки кои, според условите што се исполнети, може да ги врши установата за КАМ.

(2) Во случај на промена на податоците од ставот (1) на овој член, установата за КАМ до Министерството за здравство во рок не подолг од 15 дена од денот кога настанала промената, доставува барање да се изврши промена на дозволата за работа кон кое приложува документација со која се докажува промената. Министерството за здравство врз основа на документацијата со која се докажува промената врши промена на дозволата за работа во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето.

Трошоците за постапката за донесување на решението за почеток со работа на установата за КАМ и за издавање на дозвола за работа

Член 30

(1) Трошоците за постапката за донесување на решението за почеток со работа на установата за КАМ од член 25 од овој закон и за издавање на дозвола за работа од член 27 став (2) од овој закон, се на товар на основачот на установата за КАМ.

(2) Висината на трошоците од ставот (1) на овој член врз основа на реално направени материјални трошоци за водење на постапката, ја определува министерот за здравство со посебен акт.

Запишување на установата за КАМ во регистарот на установи за КАМ

Член 31

(1) По правосилноста на решението за издавање на дозвола за работа од членот 27 став (2) од овој закон, се врши избор и конституирање на органот на управување и работорводен орган и донесување на статут.

(2) Врз основа на правосилно решението за издавање на дозвола за работа од членот 27 став (2) од овој закон, Министерството за здравство во регистарот на установи за КАМ по службена должност ја запишува установата за КАМ и нејзиниот орган на управување и работорводниот орган.

(3) Правосилното решение за издавање на дозвола за работа од членот 27 став (2) од овој закон, одлуката за избор на органи на установата и статутот на установата се доставуваат до Централен регистар на Република Македонија заради упис на установата за КАМ.

(4) Својството на правно лице установата за КАМ го стекнува по објавувањето на веб страницата на Централниот регистар на Република Македонија дека е извршено запишување во Централниот регистар на Република Македонија.

(5) До стекнувањето на својството на правно лице согласно со ставот (4) на овој член, за обврските на установата одговора основачот.

(6) По објавувањето на запишувањето во Централниот регистар на Република Македонија, установата може да отпочне со работа.

Регистар на установи за комплементарна и алтернативна медицина

Член 32

(1) Регистарот на установи за КАМ е јавен и ги содржи особено податоците за називот и седиштето на установата и име и презиме, односно назив на основачот.

(2) Регистарот на установи за КАМ го води и објавува Министерството за здравство на веб страницата на Министерството за здравство.

(3) Формата, содржината и начинот на водењето на регистарот од ставот (1) на овој член, го утврдува министерот за здравство со подзаконски пропис.

(4) По донесувањето на подзаконскиот пропис од ставот (3) на овој член, Министерството за здравство е должно веднаш да го објави на веб страницата на Министерството и во „Службен весник на Република Македонија“.

Акти на установата за КАМ

Член 33

(1) Установата за КАМ има статут.

(2) Со статутот особено се уредува: организацијата и начинот на вршење на дејноста, називот, седиштето, управувањето, раброводењето, контролата, правата и обврските на корисниците на јавната услуга и други прашања од значење за извршување на дејноста и работењето на установата согласно закон и актот за основање.

(3) Донесувањето на статутот на приватната установа за КАМ, како и неговото изменување го врши основачот.

(4) Донесувањето на статутот на јавната установа за КАМ, како и неговото изменување, го врши органот на управување на јавната установа во согласност со закон.

(5) На статутот на јавната установа за КАМ согласност дава Министерството за здравство.

Член 34

(1) Установата за КАМ донесува и други акти со кои се уредуваат прашања од значење за работата на установата во согласност со закон и статутот.

(2) Актите од ставот (1) на овој член во рамките на своите овластувања ги донесуваат органот на управување и директорот.

(3) Статутот и другите акти на установата се објавуваат во електронска и/или печатена форма, на начин со кој се овозможува нивна достапност.

Престанок со работа и одземање на дозволата за работа на установата за КАМ

Член 35

(1) Министерството за здравство донесува решение за престанок со работа на установата за КАМ, ако:

- основачот, односно неговиот правен, односно законски наследник донесе акт за престанување на установата,

- престанале условите за давање на услугата за која установата била основана,

- установата се припои или спои со друга установа или се подели или се издвојат една или повеќе установи во кој случај новонастанатите установи, односно установите кон кои се припојуваат ги преземаат сите права и обврски на установите кои престануваат со работа,

- не започне со вршење на дејноста во рок од шест месеци од запишувањето во регистарот на установи за КАМ или ако ја прекине работата за период подолг од една година, и/или

- се исполнети други услови за престанок на установата за КАМ утврдени со закон или актот за основање.

(2) Министерството за здравство донесува решение за одземање на дозволата за работа на установата за КАМ, ако:

- во определениот рок, што не може да биде пократок од 45 ниту подолг од 60 дена од доставување на записникот од извршениот надзор согласно овој закон, а во зависност од времето потребно да се отстранат недостатоците, не ги отстрани недостатоците утврдени со надзорот согласно овој закон,

- не го известил Министерството за здравство за промените на податоците кои се запишани во регистарот на установи за КАМ во рок од 15 дена од нивното настанување,

- со правосилна одлука се утврди ништовност на уписот на установата за КАМ во Централниот регистар на Република Македонија,

- е изречена санкција за забрана за вршење на дејноста заради неисполнување на условите за давање на услуги за КАМ,

- дава услуги спротивно на дозволата за работа и
- не ги спроведува одредбите од овој закон и актите донесени врз основа на овој закон.

(3) Со денот на донесувањето на решението од ставот (2) на овој член установата за КАМ престанува со работа.

(4) Последиците што произлегуваат од решението за одземање на дозволата за работа се на товар на основачот.

(5) Врз основа на решенијата од ставовите (1) и (2) на овој член, установата за КАМ се брише од Централниот регистар на Република Македонија и од регистарот на установи за КАМ.

(6) Во случај на донесување на решение за одземање на дозволата за работа на установата за КАМ од став (2) на овој член и бришење на установата од Централниот регистар на Република Македонија и од регистарот на установи за КАМ, ново барање на регистрација може да се поднесе по престанување на причините од став (2) на овој член, а најдоцна по истекот на една година од денот на донесувањето на решение за одземање на дозволата за работа на установата за КАМ од став (2) на овој член.

Статусни промени**Член 36**

(1) Основачот може да одлучи установата за КАМ да се припои кон друга установа, две или повеќе установи за КАМ да се спојат во една установа за КАМ или установа за КАМ да се подели на две или повеќе установи за КАМ.

(2) Основачот може да одлучи дел од установата за КАМ (организациона единица) да се припои кон друга установа за КАМ или да се организира како самостојна установа за КАМ.

(3) Начинот на донесувањето на одлуката од ставовите (1) и (2) на овој член, се уредува со закон и статутот на установата.

(4) Статусните измени од ставовите (1) и (2) на овој член се запишуваат во регистрите од членовите 29 и 31 од овој закон.

Примена на прописите од областа на општата управна постапка**Член 37**

Во постапките за основање, статусни промени (спојување, припојување, поделба или издвојување) и издавање на дозвола за работа за установа за КАМ се применуваат прописите од областа на општата управна постапка, ако со овој закон поинаку не е уредено.

Видови на установи за КАМ**Член 38**

(1) Установите за КАМ се основаат како ординации за КАМ и центри.

(2) Ординација за КАМ е установа за КАМ во која се даваат услуги од КАМ и се применуваат КАМ методи и постапки на барање на корисници на КАМ услуги.

(3) Центар е установа за КАМ во која се даваат услуги од КАМ и се применуваат КАМ методи и постапки на барање на корисници на КАМ услуги, се организираат обуки за стручно усовршување наменети за непрекината надградба на знаењата, способностите и вештините на КАМ практичарите и се вршат истражувања за безбедноста и ефикасноста на КАМ методите и постапките за дијагностика, лечење и рехабилитација од член 11 од овој закон.

(4) Центарот организира обуки и врши истражувања од став (3) од овој закон, ако во работен однос има најмалку три доктори на наука од областа на медицината, односно од областа на фармацијата или од областа на соодветна КАМ метода и/или постапка, од кои најмалку еден наставник на медицински, односно факултет по фармација или факултет за соодветната КАМ метода и/или постапка.

(5) Центарот може да организира обуки и врши истражувања од став (3) од овој закон и ако наставниците од ставот (4) на овој член се во работен однос истовремено во центарот и во високообразовна установа, согласно прописите од областа на работните односи и договорот за вработување.

Раководење и управување со приватни установи за КАМ**Член 39**

(1) Раководењето и управувањето со приватна установа за КАМ се уредува со актот за основање, односно статутот на установата за КАМ.

(2) Директорот на приватната установа за КАМ се избира под услови и на начин утврден со статутот на приватната установа за КАМ.

Раководење и управување со јавни установи за КАМ**Член 40**

(1) Органи на јавните установи за КАМ се управен одбор како орган на управување и директор како работен орган.

(2) Основачот може со актот за основање на установата за КАМ да предвиди да не се формира орган на управување и управувањето да го врши директор за чиј избор се распишува јавен конкурс.

(3) За претседател и член на орган на управување, односно директор на јавната установа за КАМ не може да биде избрано лице на кое со правосилна одлука му е изречена казна затвор заради кражба, измама, злоупотреба на довербата, фалсификат, лажна изјава дадена под заклетва, освен ако му биде избришана осудата, како и лице на кое со судска пресуда му е изречена санкција забрана за вршење професија, дејност или должност.

(4) Основачот со директорот од ставот (2) на овој член, склучува менаџерски договор.

Управен одбор**Член 41**

(1) Со јавната установа за КАМ управува управен одбор.

(2) Управниот одбор на јавната установа за КАМ го сочинуваат пет члена, од кои двајца претставници од редот на стручните и компетентни лица во установата за КАМ и тројца претставници на основачот, со мандат од четири години кои ги избира и разрешува основачот на јавната установа за КАМ.

(3) Управниот одбор го донесува статутот на установата, донесува одлука за статусни промени (поделба, издвојување, спојување и припојување), го својува извештајот за работа, ја донесува програмата за работа и финансискиот план, ја утврдува завршната сметка, донесува општи акти и го следи нивното извршување и врши и други работи утврдени со закон, актот за основање и статутот на установата за КАМ.

(4) Одлуката за статусните промени (поделба, издвојување, спојување и припојување) управниот одбор ја донесува по претходна согласност на основачот.

(5) Начинот на изборот на членовите на управниот одбор и начинот на одлучувањето се уредуваат со статутот на јавната установа за КАМ.

Критериуми за именување член на управен одбор**Член 42**

(1) За член на управен одбор на јавна установа за КАМ може да биде именувано лице кое има најмалку високо образование и има најмалку пет години работно искуство во областа на здравството, економјата или правото.

(2) Член на управен одбор на јавна установа за КАМ не може да има лично, преку трето лице или по која било основа, интереси во јавната установа за КАМ кои можат да имаат какво било влијание на неговата независност и непристрасност во управувањето со ус-

тановата за КАМ. Секој член на управниот одбор е должен да го предупреди основачот на постоењето на ваков интерес кај него лично и/или кај другите членови на управниот одбор.

(3) За член на управен одбор на јавната установа за КАМ не може да биде именувано лице кое, покрај во случајот од став (2) на овој член е:

- вработено или поседува акции или удели во правни лица кои вршат производство или промет со лекови и/или опрема за примена на КАМ методи и постапки,

- блиско лице на друг член на органите на јавната установа за КАМ, односно лица во брачна или вонбрачна заедница со друг член на органите на јавната установа за КАМ, роднини по крв во права линија и во странична линија до четврти степен, посвоителот и посвоеникот, роднините по сватовство до втор степен како и секое физичко или правно лице со кое другиот член на органите на јавната установа за КАМ има приватен интерес и

- во други случаи утврдени со прописите од областа на спречувањето на судирот на интереси.

Разрешување и престанок на мандат на член на управен одбор

Член 43

(1) Член на управен одбор на јавната установа за КАМ може да се разреши пред истекот на времето за кое е избран ако:

1) престанал основот врз кој е избран;

2) отсутствува од седниците на управниот одбор неоправдано најмалку два пати годишно;

3) дополнително се утврди дека спротивно на член 42 став (2) од овој закон има лично, преку трето лице или по која било основа, интереси кои можат да имаат какво било влијание на неговата независност и непристрасност;

4) дополнително се утврди дека спротивно на член 42 став (3) од овој закон е блиско лице на член на управен одбор, како и во други случаи утврдени со прописите од областа на спречувањето на судирот на интереси;

5) несовесно или неефикасно ги извршува обврските во управниот одбор и

6) работи спротивно на одредбите од овој закон.

(2) Постоењето на причините од став (1) на овој член, за разрешување пред истекот на времето за кое е избран членот на управен одбор на јавната установа за КАМ ги утврдува основачот на јавната установа за КАМ или орган овластен од негова страна.

(3) На член на управен одбор на јавна установа за КАМ му престанува мандатот пред истекот на времето за кое е избран:

1) на негово барање и

2) ако настане трајна или привремена неспособност за непречено вршење на функцијата или во случај на смрт.

Директор на јавна установа за КАМ

Член 44

(1) Работоводниот орган на јавната установа за КАМ (во натамошниот текст: директор) го организира и раководи работниот процес, го води работењето на јавната установа за КАМ, самостојно донесува одлуки во рамките на своите надлежности, ја претставува и

застапува јавната установа за КАМ спрема трети лица и е одговорен за законитоста на работењето на јавната установа за КАМ и за обврските што се преземаат во правниот промет.

(2) Директорот ги предлага основите на програмата за работа и планот за развој и презема мерки за нивно спроведување, ги извршува одлуките на органот на управување, ја предлага организацијата на установата, ги избира и разрешува раководните работници, одлучува за распоредување на работниците на определени работи и задачи, поднесува извештај за резултатите од работењето на установата и врши други работи утврдени со закон и статутот на установата.

Член 45

(1) За директор на јавна установа за КАМ може да биде избрано лице кое ги исполнува следните услови:

1) е државјанин на Република Македонија;

2) во моментот на изборот, со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност;

3) има завршено високо образование од областа на медицината или фармацевцијата или завршен втор и/или трет циклус на високо образование од областа на одредена КАМ метода и/или постапка;

4) има најмалку пет години работно искуство;

5) понуди најквалитетна програма за работа на јавната установа за КАМ;

6) поседува еден од следниве меѓународно признаети сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години:

- ТОЕФЛ ИБТ најмалку 74 бода,

- ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 6 бода,

- ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) - најмалку Б2 (B2) ниво,

- ФЦЕ (FCE) (Cambridge English: First) - положен,

- БУЛАТС (BULATS) - најмалку 60 бода или

- АПТИС (APTIS) - најмалку ниво Б2 (B2) и

7) има положено психолошки тест и тест за интегритет.

(2) Мандатот на директорот трае четири години, со право уште еднаш да биде избран за директор.

(3) Правата и обврските меѓу директорот и работодавачот се уредуваат со менаџерски договор кој особено содржи показатели на успешност кои директорот треба да ги оствари.

(4) Со менаџерскиот договор од став (3) на овој член особено се уредува:

1) правата и обврските на основачот и директорот;

2) времето за кое се склучува менаџерскиот договор;

3) прашањата за кои основачот ќе одлучува како орган на управување;

4) платата на директорот за вршењето на менаџерската функција;

5) обврските на директорот за обезбедување континуитет во вршењето на јавната услуга (континуирано вршење на јавните услуги);

6) условите за извршување на сите обврски од договорот без оглед на можното настапување и влијание на кои било непредвидливи околности и ситуации;

7) условите под кои основачот може еднострано да ги измени договорените услови по склучувањето на договорот поради остварување и заштита на јавниот интерес;

8) условите под кои основачот може еднострано да го раскине договорот пред истекот на рокот за кој е склучен договорот и

9) други посебни услови и обврски кои директорот е должен да ги прифати заради управувањето и вршењето на дејноста на установата.

Именување и разрешување на директор

Член 46

(1) Директор на јавна установа за КАМ се избира врз основа на јавен конкурс распишан од управниот одбор на јавната установа за КАМ.

(2) Директорот на јавна установа за КАМ го избира, односно разрешува министерот за здравство.

Јавен конкурс за избор на директор

Член 47

(1) Управниот одбор на јавната установа за КАМ три месеци пред истекот на мандатот на постојниот директор донесува одлука за распишување на јавен конкурс кој се објавува во три дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Македонија од кои еден од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(2) Во објавениот јавен конкурс се утврдуваат условите кои треба да ги исполнува кандидатот за директор, потребната документација и времетраењето на конкурсот.

(3) Министерот за здравство во рок од 30 дена од денот на завршувањето на рокот за доставување на потребната документација, донесува решение за избор на директор.

(4) Кандидатите кои не се избрани на конкурсот во рок од осум дена од денот на приемот на известувањето имаат право да поведат управен спор.

Вршител на должноста - директор

Член 48

(1) Ако на јавниот конкурс од член 47 од овој закон, не се јави никој или ако министерот за здравство не избере директор од пријавените кандидати, се распишува нов конкурс.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член министерот за здравство во рок од пет дена по истекот на рокот за избор на директор, без јавен конкурс ќе именува вршител на должноста - директор, кој ги исполнува условите од член 45 став (1) од овој закон.

(3) Вршителот на должноста ги има сите права и должности на директор.

(4) Вршителот на должноста може да ја врши должноста до именување на директор, а најдолго шест месеца од денот на неговото именување.

Извештај за работата на директорот

Член 49

(1) Директорот е должен на шест месеци да доставува извештај за работата до министерот за здравство.

(2) Во извештајот од ставот (1) на овој член, директорот е должен особено да достави податоци за извршениот вид и обем на здравствени услуги и за финансиското работење на јавната установа за КАМ.

(3) Ако од извештајот за работа се утврдат недостатоци и/или загуби во финансиското работење директорот е должен истите да ги отстрани во наредните шест месеци.

(4) Ако и по истекот на наредните шест месеци директорот не ги отстрани утврдените недостатоци и во тој период повторно има недостатоци и/или загуби во финансиското работење, министерот за здравство ќе го разреши директорот и ќе именува вршител на должноста директор до избор на директор по распишан конкурс, но не подолго од шест месеци.

IV. ЦЕНТАР ЗА ТРАДИЦИОНАЛНА КИНЕСКА МЕДИЦИНА

Основање на Центар за традиционална кинеска медицина

Член 50

(1) За вршење на работите што се однесуваат на традиционална кинеска медицина се основа Центар за традиционална кинеска медицина (во натамошниот текст: Центар за ТКМ), како јавна установа за КАМ во која се даваат услуги од областа на традиционалната кинеска медицина исе применуваат методи и постапки од областа на традиционалната кинеска медицина на барање на корисници на КАМ услуги, се организираат обуки за стручно усовршување наменети за непрекинатата надградба на знаењата, способностите и вештините на ТКМ практичарите и се вршат истражувања за безбедноста и ефикасноста на ТКМ методите и постапките.

(2) Центарот за ТКМ има својство на правно лице.

(3) Во Центарот за ТКМ се вршат особено следните работи:

- применување на ТКМ методи и постапки на барање на корисници на КАМ услуги,
- развој на систем на континуирана едукација наменет за непрекинатата надградба на знаењата, способностите и вештините на ТКМ практичарите,
- организирање обуки за стручно усовршување наменети за непрекинатата надградба на знаењата, способностите и вештините за ТКМ методи и постапки по меѓународни стандарди во соработка со образовни установи од Република Македонија и од странство, како и со наставен кадар од Република Македонија и од странство и издавање сертификати за посетените обуки,
- организација на стручно-научни собири (семинари, работилници, школи и слично),
- воспоставување на соработка со други установи за КАМ во Република Македонија и во странство,
- вклучување во меѓународниот систем на континуирана едукација на ТКМ практичарите,
- соработка со меѓународни проекти во областа на ТКМ,
- спроведување на истражувања за безбедноста и ефикасноста на методите и постапките на ТКМ со цел да се утврди нивниот ефект врз здравјето на луѓето и дали се корисни во сузбивање на симптомите на болестите.

(4) Во Центарот за ТКМ работат лица кои ги исполнуваат условите од член 15 од овој закон, за добивање на лиценца за работа како ТКМ практичар, како и лица кои поседуваат лиценца за работа како ТКМ практичар издадена согласно овој закон.

(5) Во Центарот за ТКМ заради организирање на обуки за стручно усовршување наменети за непрекината надградба на знаењата, способностите и вештините на ТКМ практичарите и заради вршење на истражувања за безбедноста и ефикасноста на ТКМ методите и постапките во работен однос има најмалку тројца доктори на наука од областа на медицината, односно од областа на фармацијата или од областа на ТКМ, од кои најмалку еден наставник на медицински, односно факултет по фармација или факултет за ТКМ метода и/или постапка.

(6) Центарот за ТКМ може да организира обуки за стручно усовршување наменети за непрекината надградба на знаењата, способностите и вештините на ТКМ практичарите и да врши истражувања за безбедноста и ефикасноста на ТКМ методите и постапките и ако наставниците од ставот (5) на овој член, се во работен однос истовремено во центарот и во високообразовна установа, согласно со прописите од областа на работните односи и договорот за вработување.

Управување и раководење со Центарот за ТКМ

Член 51

- (1) Со Центарот за ТКМ управува управен одбор.
- (2) Управниот одбор го сочинуваат пет члена, од кои двајца претставници од редот на стручните и компетентни лица во Центарот за ТКМ и тројца претставници на основачот, со мандат од четири години.
- (3) Членовите на Управниот одбор ги именува и разрешува Владата на Република Македонија.

Член 52

- (1) Управниот одбор на Центарот за ТКМ:
  - го донесува Статутот на Центарот,
  - ја усвојува годишна програма за работа на Центарот,
  - предлага годишен финансиски план и доставува завршна сметка до Министерството за здравство,
  - објавува јавен конкурс за именување на директор,
  - одлучува по приговорите и жалбите на вработените во Центарот и
  - врши и други работи утврдени со статутот.
- (2) Согласно со статутот на Центарот за ТКМ дава Министерството за здравство.

Член 53

- (1) Со Центарот за ТКМ раководи директор кој го избира и разрешува министерот за здравство, за време од 4 години.
- (2) За својата работа и за работата на Центарот за ТКМ, директорот на Центарот за ТКМ одговара пред министерот за здравство.
- (3) Директорот на Центарот за ТКМ е должен на шест месеца да доставува извештај за работата до министерот за здравство.
- (4) Во извештајот од ставот (3) на овој член, директорот е должен особено да достави податоци за извршениот вид и обем на ТКМ услугите и за финансиското работење на Центарот.
- (5) Ако од извештајот за работа се утврдат недостатоци и/или загуби во финансиското работење директорот е должен истите да ги отстрани во наредните шест месеци.
- (6) Ако и по истекот на наредните шест месеци директорот не ги отстрани утврдените недостатоци и во тој период повторно има недостатоци и/или загуби во

финансиското работење, министерот за здравство ќе го разреши директорот и ќе именува вршител на должноста директор до именување на директор по распишан конкурс, но не подолго од шест месеци.

Член 54

- Директорот на Центарот за ТКМ:
- ја организира и раководи со работата на Центарот за ТКМ,
  - одговара за законитоста на работата на Центарот за ТКМ,
  - го застапува Центарот за ТКМ пред трети лица,
  - ја предлага годишната програма за работа на Центарот за ТКМ,
  - ги извршува одлуките на Управниот одбор на Центарот за ТКМ,
  - одлучува за правата од работен однос на вработените во Центарот за ТКМ и
  - врши други работи утврдени со закон и со статутот на Центарот за ТКМ.

Член 55

- (1) Директорот на Центарот за ТКМ се избира врз основа на јавен конкурс објавен во три дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Македонија од кои еден од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.
- (2) За директор на Центарот за ТКМ може да биде избрано лице кое ги исполнува следните услови:
  - 1) е државјанин на Република Македонија;
  - 2) во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност;
  - 3) има завршено високо образование од областа на медицината односно фармацијата или има завршено високо образование од областа на ТКМ на еден од светски реномираните универзитети за ТКМ или на универзитетите во Република Македонија;
  - 4) има најмалку пет години работно искуство во областа на медицината, фармацијата или во областа на ТКМ;
  - 5) има лиценца за работа како КАМ практичар;
  - 6) поседува еден од следните меѓународно призна-ти сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години:
    - ТОЕФЕЛ ИБТ најмалку 74 бода,
    - ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 6 бода,
    - ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) - најмалку Б2 (B2) ниво,
    - ФЦЕ (FCE) (Cambridge English: First) - положен,
    - БУЛАТС (BULATS) - најмалку 60 бода или
    - АПТИС (APTIS) - најмалку ниво Б2 (B2),
  - 7) има положено психолошки тест и тест за интегритет.
- (3) Мандатот на директорот Центарот за ТКМ престанува:
  - 1) со истекот на мандатот;
  - 2) по негово барање;
  - 3) ако му престане договорот за вработување или договорот за продолжување на вработувањето, поради возраст согласно прописите од областа на работните односи;

4) во случај на смрт и

5) во случај на разрешување.

(4) Директорот на Центарот за ТКМ може да биде разрешен пред истекот на мандатот во случај ако:

- со својата несовесна и неправилна работа предизвика нарушување во вршењето на работите на Центарот за ТКМ и причини штета утврдена во постапка согласно закон,

- не работи и не постапува според закон и актите на Центарот за ТКМ, или

- со правосилна судска пресуда за сторено кривично дело изречена му е ефективна казна затвор во траење од над шест месеца;

- му е изречена прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност,

- не е во можност да ги извршува задачите подолго од шест месеци поради болест или други оправдани причини и

- му е ограничена или одземена деловната способност.

Финансирање на работата на Центарот за ТКМ

Член 56

(1) Средствата за работа на Центарот за ТКМ се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија, сопствени приходи од надоместоци, донации и други извори, согласно закон.

(2) Доколку со работата на Центарот за ТКМ се остварат поголеми приходи од расходи, истите ќе се употребат за осовременување, унапредување на работата и опремување на Центарот за ТКМ, како и за обукување и усовршување на вработените.

V. ПРИМЕНА НА КАМ МЕТОДИ И ПОСТАПКИ

Документација

Член 57

(1) КАМ практичарот води документација за неговата работа.

(2) Документацијата од став (1) на овој член опфаќа:

1) изјава за согласност на корисникот на услугата за примена на КАМ метода или постапка, согласно член 33 од овој закон;

2) податоци за корисникот на услугата (име и презиме, датум на раѓање, пол, адреса на живеење или престојувалиште);

3) податоци за применетата КАМ метода и постапка:

- причина за посета на КАМ практичарот,

- информации за методите и постапките применети на корисникот на услугата од страна на КАМ практичарот,

- користење на КАМ производи и лекови доколку се применети во согласност со стандардите за соодветната КАМ метода или постапка.

Изјава за согласност за примена на КАМ методата или постапката

Член 58

(1) КАМ практичарот има обврска пред да започне со примената на КАМ методата и/или постапката да добие писмена изјава со која корисникот на КАМ услугата дава согласност за примена на одредена КАМ метода и/или постапка (во натамошниот текст: писмена изјава за согласност).

(2) Изјавата за согласност од став (1) на овој член содржи информација дека корисникот на КАМ услугата е запознаен со видот на КАМ методата или постапката, начинот на кој таа КАМ метода или постапка се применува и фактот дека потенцијално одбивање на примена на здравствена услуга согласно медицина заснована на докази може штетно да влијае на неговото здравје. Изјавата за согласност се потпишува во два оригинални примероци, од кои еден примерок останува во установата за КАМ, а вториот примерок го задржува корисникот на КАМ услугата.

(3) Кога корисникот на услугата е малолетно лице или лице со одземена или ограничена деловна способност, КАМ практичарот е должен да прибави писмена изјава за согласност од неговиот родител или старател.

(4) Формата и содржината на писмената изјава за согласност од овој член ја утврдува министерот за здравство со подзаконски пропис.

(5) По донесувањето на подзаконскиот пропис од ставот (4) на овој член, Министерството за здравство е должно веднаш да го објави на веб страницата на Министерството и во „Службен весник на Република Македонија“.

Прибирање на податоци

Член 59

(1) Заради вршење на надзор, контрола и евалуација на примената на КАМ методите и постапките за потребите на Министерството за здравство или за истражувачки цели, Комората на КАМ практичарите прибира податоци за секоја поединечна КАМ метода и постапка, кои се релевантни за евалуација на ефективността на применетите КАМ методи и постапки од страна на КАМ практичарите.

(2) Комората на КАМ практичарите прибира:

- општи податоци за називот и адресата на установата за КАМ, името и титулата на КАМ практичарот што ќе биде утврдена од страна на Комората врз основа на КАМ методата или постапката што ја применува КАМ практичарот:

- податоци за корисникот на КАМ услугата: година на раѓање и пол,

- податоци за причините за користење на КАМ методата и постапката и

- податоци за применетите КАМ методи и постапки и ефективността од нивната примена.

(3) Установите за КАМ еднаш месечно до Комората на КАМ практичарите ги доставуваат податоците од ставот (2) на овој член.

(4) Комората им овозможува пристап до податоците од ставот (2) на овој член, на надлежните органи за вршење на надзор, контрола и евалуација на примената на КАМ методите и постапките, како и на надлежните органи и овластени лица за вршење на научно-истражување на КАМ методите и постапките, врз основа на писмено барање кое содржи образложение на причината поради која се бараат податоците.

Заштита на лични податоци

Член 60

(1) Податоците прибрани од страна на КАМ практичарите во текот на примената на КАМ методите и постапките можат да се употребуваат исклучиво како вкупен статистички показател.

(2) Пристап до податоците од ставот (1) на овој член, имаат само овластените лица вработени во установата за КАМ и лицата овластени за увид во податоците согласно одредбите од овој закон со кои се уредува надзорот над примената на овој Закон.

(3) За поединечните податоци, мерките за заштита на податоците и одговорноста на лицата кои имаат пристап на единствената база на податоци, се применуваат прописите за заштита на личните податоци.

Третман од страна на КАМ практичар

Член 61

(1) Пред почетокот на третманот, КАМ практичарот се запознава со здравствените проблеми на корисникот на КАМ услугата.

(2) Корисникот на КАМ услугата може да има еден или повеќе третмани од страна на КАМ практичарот. Траењето на третманот го вклучува периодот на еден поединечен третман кога се применува КАМ методата и/или постапката и периодите помеѓу поединечните третмани вклучувајќи го и последниот поединечен третман. Како последен третман се смета поединечниот третман кога завршуваат услугите на КАМ практичарот или на барање на корисникот на КАМ услугата или на барање на КАМ практичарот.

(3) Сите третмани од став (2) на овој член, се евидентираат во документацијата што се води за корисникот на КАМ услугата.

(4) КАМ практичарот е должен да ги прекине третманите доколку:

- нема подобрување на здравствената состојба на корисникот на КАМ услугата по истекот на 4 месеци од денот кога е извршен првиот третман;

- здравствената состојба поради која корисникот на КАМ услугата се обратил на установата за КАМ се влошила или

- се појавиле нови симптоми.

Упатување на здравствена услуга согласно медицина заснована на докази

Член 62

(1) Кога КАМ практичарот се сомнева дека корисникот на КАМ услугата има симптоми на сериозна болест или дека неговата хронична болест е влошена, тој е должен веднаш да го упати корисникот на КАМ услугата да побара здравствена услуга согласно медицина заснована на докази и го запишува дадениот совет во документацијата што се води за корисникот на КАМ услугата.

(2) КАМ практичарот не смее да го обесхрабрува и да го советува корисникот на КАМ услугата да не бара и да не користи здравствена услуга согласно медицина заснована на докази.

Мислење на избраниот лекар или докторот на медицина специјалист или супспецијалист за КАМ методите и постапките

Член 63

(1) На барање на корисникот на КАМ услугата, избраниот лекар или докторот на медицина специјалист или супспецијалист, во консултација со КАМ практичарот дава мислење за соодветноста на КАМ методите и постапките со дијагнозата или здравствената состојба на корисникот на КАМ услугата.

(2) Избраниот лекар или докторот на медицина специјалист или супспецијалист мислењето од став (1) на овој член го дава во форма на писмено мислење.

Права на корисниците на КАМ услугите

Член 64

(1) Корисникот на КАМ услугите има право:

- 1) на квалитетна и безбедна примена на КАМ методи и постапки;

- 2) на приватност во текот на секој поединечен КАМ третман;

- 3) да изврши увид во документацијата што КАМ практичарот ја води за корисникот на КАМ услугата и да направи копија од таа документација;

- 4) да побара копија од документацијата што КАМ практичарот ја води за корисникот на КАМ услугата да биде доставена до друг КАМ практичар или до избраниот лекар на корисникот на КАМ услугата или доктор на медицина специјалист или супспецијалист;

- 5) да поднесе претставка во согласност со членот 65 од овој закон.

(2) Правата од ставот (1) на овој член, во име на малолетните лица или лица со одземена или ограничена деловна способност, ги остваруваат нивните родители или старатели.

Претставка за работата на установата за КАМ и КАМ практичарите

Член 65

(1) Корисникот на КАМ услугите има право лично, преку неговиот законскиот застапник, неговиот родител или старател да поднесе писмена претставка за работата на установата за КАМ и КАМ практичарите до установата за КАМ во рок од 15 дена од денот кога била извршена последната КАМ услуга во случај доколку КАМ практичарот постапил спротивно на стандардите за КАМ, на стандардите на професионална етика на КАМ практичарите или на одредбите од овој закон.

(2) Установата за КАМ е должен да достави одговор на претставката во писмена форма во рок од 15 дена од денот на приемот на претставката од став (1) на овој член.

(3) Корисникот на КАМ услугите има право лично, преку неговиот законскиот застапник, неговиот родител или старател да поднесе писмена претставка за работата на установата за КАМ и КАМ практичарите до Комората на КАМ практичари, во рок од 30 дена од денот на приемот на одговорот од став (2) на овој член, за случаите од став (1) на овој член.

(4) Право да поднесе писмена претставка за работата на установата за КАМ и КАМ практичарите до Комората на КАМ практичари има корисникот на КАМ услугите и доколку установата за КАМ не одговори на претставката на корисникот на КАМ во рок од 15 дена од денот на нејзиниот прием за случаите од став (1) на овој член.

(5) Комората на КАМ практичари е должна во рок од 30 дена да ги испита наводите во претставката и да го извести корисникот на КАМ услугите или неговиот законски застапник, родителот или старателот.

(6) Комората на КАМ практичари спроведува испитувањето на претставките од ставовите (1) и (4) на овој член кое подразбира прибирање на податоци и известувања за фактите и околностите кои се причина за поднесената претставка од корисникот на КАМ услугата, како и прибирање на податоци за преземените мерки

од страна на установата за КАМ и/или КАМ практичарот за надминување на причините за поднесување на претставката од ставовите (1) и (4) на овој член

(7) За испитување на претставките од ставовите (1) и (4) на овој член на корисниците на КАМ услугите, Комората на КАМ практичари формира комисија во рок од три дена од денот на приемот на претставката, составена од два претставника од Комората на КАМ практичари и еден претставник определен од Министерството за здравство, за што изготвува извештај.

(8) Извештајот од ставот (7) на овој член, Комисијата го изготвува и го доставува до Комората на КАМ практичари во рок од 15 дена од денот на формирањето на комисијата, а Комората на КАМ практичари најдоцна во рок од три дена од приемот на извештајот го доставува до Министерството за здравство.

(9) Начинот за спроведување на испитувањето на претставките од ставовите (1) и (4) на овој член го утврдува министерот за здравство, на предлог на Комората на КАМ практичари, со подзаконски пропис.

(10) По донесувањето на подзаконскиот пропис од ставот (9) на овој член, Министерството за здравство е должно веднаш да го објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Одговорност на КАМ практичарот

Член 66

(1) КАМ практичарот ги применува КАМ методите и постапките со должно внимание, темелно и навремено и нема да наметнува преземање на активност која би предизвикала да се влоши здравствената состојба поради која корисникот на КАМ услугата се обратил на установата за КАМ и/или да се појават нови симптоми или да пропушта активност која би предизвикала да се подобри здравствената состојба поради која корисникот на КАМ услугата се обратил на установата за КАМ.

(2) Во случај на повреда на обврската од членот 62 од овој закон, КАМ практичарот е одговорен за последиците што ќе настапат во случај да биде пропуштено користењето на здравствена услуга согласно медицина заснована на докази.

(3) КАМ практичарот не е одговорен за влошување на здравствената состојба на корисникот на КАМ услугите или за последиците што ќе настапат во случај да биде пропуштено користењето на здравствена услуга согласно медицина заснована на докази од став (2) на овој член, кога корисникот на КАМ услугите:

1) не му дал на КАМ практичарот точни информации за својата здравствена состојба,

2) не ги почитувал инструкциите на КАМ практичарот и

3) не соработувал со КАМ практичарот во заштита и подобрувањето на својата здравствена состојба.

(4) КАМ практичарот е професионално одговорен и за активностите на другите лица на кои тој им е претставен, а кои се во работен однос или се работно ангажирани во установата за КАМ.

Осигурување од одговорност за штета

Член 67

(1) Установата за КАМ е должна пред да започне со работа да се осигура од одговорност за штета што може да му биде сторена на корисникот на КАМ услугата во текот или како резултат на примената на КАМ методите и постапките.

(2) Вработените КАМ практичари се осигуруваат од страна на нивниот работодавач.

(3) Годишната осигурана сума за секоја одделна КАМ метода или постапка не може да биде пониска од 7.000 евра во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на склучувањето на договорот за осигурување за установите за КАМ кои применуваат КАМ методи и постапки за дијагностицирање и лекување, односно пониска од 5.000 евра во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на склучувањето на договорот за осигурување за установите за КАМ кои применуваат КАМ методи и постапки за рехабилитација.

(4) Установата за КАМ е должна уредно да го продолжува осигурувањето од одговорност, а примерок од договорот за осигурување, односно за продолжување на осигурувањето да достави до Министерството за здравство во рок од седум дена од денот на склучувањето на договорот за осигурување.

Рекламирање

Член 68

(1) Установата за КАМ која ги рекламира своите КАМ методи и постапки, може да објави податоци за установата за КАМ и контакт податоци, како и информации за КАМ методите и постапките што ги применува на својата веб страница, во средствата за јавно информирање и на друг начин со користење на други медиуми преку кои се информира јавноста, при што нив не смее да ги рекламира на начин што ќе ги доведе во заблуда потенцијалните корисници на КАМ услугите (во натамошниот текст: заведувачко рекламирање).

(2) Заведувачко рекламирање е секое рекламирање кое содржи предимензионирање и други слични елементи поврзани со ефективност на КАМ методите и постапките и кое на било каков начин, вклучувајќи ја и неговата презентација, ги доведува во заблуда или е веројатно дека ќе ги доведе во заблуда потенцијалните корисници на КАМ услугите и кое заради својата измамничка природа најверојатно ќе влијае врз нивното економско однесување, односно ќе го злоупотреби или искористи неискуството или неинформираноста на корисникот на КАМ методите и постапките со цел остварување на добивка или кое од овие причини го повредува или најверојатно ќе го повреди конкурентот.

(3) Заведувачко рекламирање на КАМ услугите е забрането.

(4) При одлучувањето дали рекламирањето е заведувачко, се земаат предвид сите негови карактеристики, а особено сите информации содржани во рекламата во врска со:

- својствата на КАМ услугите или производите, составот на производот, начинот и датумот на производството, начинот и времето на вршење на услугите, достапност на производите или услугите, количината на производите, спецификацијата, прилагоденост на производите и услугите за користење за одредени цели, географското или комерцијалното потекло на производите или услугите, резултатите кои што можат да се очекуваат од користењето на производите или услугите, резултатите или другите наоди од тестовите или проверките извршени врз производите или услугите;

- цената, начинот на пресметување на цената, односно условите за продажба на КАМ производите или вршење на КАМ услугите и

- правата на огласувачот, неговиот идентитет и имотот со кој располага, неговите квалификации, сопственост врз индустриски, комерцијални права или правата од интелектуална сопственост или награди и признанија кои ги добил.

Барање за прекин или забрана на заведувачко рекламирање

Член 69

(1) Установите за КАМ, Комората на КАМ практичари и корисниците на КАМ услугите имаат право да бараат од надлежниот инспекциски орган да наложи да се прекине заведувачкото рекламирање доколку поседуваат докази за неточноста на фактичките тврдења во рекламата.

(2) Ако рекламата сè уште не е објавена, а е извесно нејзиното објавување, установите за КАМ, Комората на КАМ практичари и корисниците на КАМ услугите кои имаат интерес, имаат право од надлежниот инспекциски орган да бараат да го забрани објавувањето на заведувачкото рекламирање.

(3) На барање на потрошувачот, надлежниот инспекциски орган може со решение да го прекине заведувачкото рекламирање, да и наложи на установата за КАМ да го објави решението за прекинување, односно забрана на заведувачкото рекламирање или да се изврши исправка на рекламата на сметка на огласувачот, доколку во определен рок огласувачот не достави доказ за точноста на фактичките тврдења наведени во рекламата.

VI. КВАЛИТЕТ НА КАМ ПРОИЗВОДИ И ОПРЕМА

Член 70

(1) При примената на КАМ методите и постапките, установата за КАМ и КАМ практичарот користи квалитетни и безбедни КАМ производи кои ги исполнуваат условите утврдени со стандардите за квалитет на тие КАМ производи, утврдените технички барања и прописи за соодветниот КАМ производ и барањата што се утврдени за заштита на животната средина и здравјето на луѓето.

(2) Безбеден КАМ производ е секој КАМ производ кој во нормални или според разумно предвидливи услови на користење, вклучувајќи го и рокот на употребата, не претставува било каков ризик или ризикот е минимален и е соодветен на користа од употребата на производот и кој ги исполнува условите со кои се обезбедува висок степен на заштита на безбедноста и здравјето на луѓето, и тоа земајќи ги предвид:

- својствата на производот, вклучувајќи го неговиот состав, пакувањето, упатството за составување, употребување и одржување;

- дејството врз други производи каде што е логично дека ќе се користи заедно со други производи;

- презентацијата на производот, неговите ознаки, етикетањето, упатствата за користење, фрлање и било какви други ознаки или информации дадени за производот и

- категориите на потрошувачи, особено децата и старите лица кои се изложени на ризик при користење на производот.

(3) Опремата која КАМ практичарот ја користи при примена на КАМ методите и постапките е во согласност со прописите од областа на безбедноста на таа опрема.

(4) КАМ производитите и опремата за поткожна и перорална апликација и за инхалација ги анализира Агенцијата за лекови и нивната содржина е напишана на пакувањето.

(5) Установата за КАМ и КАМ практичарот се должни, во рамките на своето редовно работење да даваат информации за ризиците од КАМ методите и постапките и КАМ производитите што се користат во текот на нормален или разумно предвидлив период на употреба, каде што таквите ризици не се очигледни и да преземат мерки на претпазливост од тие ризици и да соработуваат при спроведувањето на дејствијата преземени за избегнување на таквите ризици.

(6) Производителите и дистрибутерите во случаи кога знаат или претпоставуваат, врз основа на информации кои ги имаат, дека КАМ производитите што се пласирани на пазарот се ризични за потрошувачите и не се во согласност со општите барања за безбедност, се должни веднаш да ги информираат надлежните органи за преземање дејствија заради заштита на потрошувачите од тие ризици.

(7) Покрај известувањето на надлежните органи, во смисла на ставот (2) на овој член, производителите и дистрибутерите на КАМ производите можат и да ги повлечат производите од пазарот заради избегнување на ризиците.

VII. КОМОРА НА КАМ ПРАКТИЧАРИ

Цели на Комората на КАМ практичари

Член 71

(1) Со цел да ги заштитат своите професионални и етички интереси, КАМ практичарите се здружуваат во Комора на КАМ практичари која се грижи за нивното професионално и етичко постапување, како и за нивната репутација (во натамошниот текст: Комората).

(2) Комората од став (1) на овој член, е независна и самостојна, со својство на правно лице.

(3) Својството на правно лице Комората го стекнува со денот на уписот во регистарот на други правни лица, што го води Централниот регистар на Република Македонија.

(4) Комората е непрофитна организација. Доколку во работењето Комората оствари добивка по кој било основ од овој закон, таа мора да биде употребена исклучиво за поддржување и остварување на целите и задачите заради кои е основана.

(5) Комората за своите обврски одговара со целиот свој имот.

(6) Комората има име и може да употребува и скратена ознака на името доколку тоа е запишано во Централниот регистар на Република Македонија.

Членство и членарина

Член 72

(1) Во Комората се зачленуваат КАМ практичари, запишани во Регистарот на КАМ практичари.

(2) Зачленувањето и истапувањето од Комората е слободно и на доброволна основа.

(3) Членовите на Комората плаќаат членарина.

Јавност

Член 73

(1) Работата на Комората е јавна.

(2) Јавноста на работата на Комората се обезбедува особено преку:

- постојано информирање на членството за работата на Комората,
- објавување на одлуките на органите на Комората на начин утврден со статутот на Комората,
- издавање на брошури, списанија и слично и
- други начини уредени со статутот на Комората.

Обврски на Комората

Член 74

(1) Комората особено ги врши следните работи:

- 1) следење и евалуација на примената и развојот на КАМ методите и постапките;
- 2) донесување на кодексот на професионална етика на КАМ практичарите, следење на професионалното однесување на КАМ практичарите и преземање мерки во случај на повреда на кодексот;
- 3) донесување на стандардите за поединечните КАМ методи и постапки;
- 4) издавање, обновување и одземање на лиценците за работа на КАМ практичарите и водење на регистарот на КАМ практичари;
- 5) планирање, организирање, спроведување и следење на контитуираното стручно усовршување на КАМ практичарите и оценка на нивната професионална компетентност;
- 6) изготвување на листа на препорачани цени на индивидуалните КАМ методи и постапки, како и листа на препорачани цени на лековите што ги препишуваат КАМ практичарите, изготвена во согласност со прописите за лековите за употреба во хуманата медицина и Агенцијата за лекови;
- 7) учество во изготвување на прописи од областа на КАМ методите и постапките;
- 8) вршење стручен надзор над работата на КАМ практичарите и установите за КАМ;
- 9) изготвување на предлог листа на титули, КАМ системи, методи и постапки;
- 10) признавање, регистрирање и контрола над примената на различните КАМ системи, методи и постапки;
- 11) дава професионална, правна и друга помош и поддршка на КАМ практичарите;
- 12) ги штити интересите и правата на КАМ практичарите;
- 13) промовира соработка помеѓу членовите на Комората и
- 14) врши други работи согласно Закон и статутот на Комората.

(2) Кодексот на професионална етика на КАМ практичарите, стандардите за поединечните КАМ методи и постапки, листата на препорачани цени на индивидуалните КАМ методи и постапки, листата на препорачани цени на лековите што ги препишуваат КАМ практичарите и предлог листата на титули, КАМ системи, методи и постапки од став (1) точките 2), 3), 6) и 9) на овој член, Комората ги донесува во согласност со министерот за здравство.

Јавни овластувања на Комората

Член 75

(1) Работите од член 74 точките 4) и 8) од овој закон, Комората ги врши како јавни овластувања согласно овој закон.

(2) Секое јавно овластување се доделува на Комората за период од пет години.

(3) Министерот за здравство јавното овластување го доделува со решение.

(4) Жалбите против одлуките на Комората донесени врз основа на јавното овластување од став (1) на овој член, се доставуваат до Министерството за здравство во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката на Комората.

Одземање на јавно овластување

Член 76

(1) Министерот за здравство со решение го одзема јавното овластување на Комората по службена должност, ако утврди неправилно, незаконско и ненавремено извршување на задачите во рамките на јавното овластување.

(2) Министерот за здравство може со решение да утврди престанок на вршењето на јавното овластување на барање на Комората, во кое ќе се утврди и рокот за престанокот на вршењето на јавното овластување.

(3) Против решението за одземање, односно престанок на вршењето на јавното овластување на Комората не е дозволена жалба, а незадоволната страна може да поведе управен спор пред Управен суд.

(4) Решението за одземање, односно за престанок на вршењето на јавното овластување е конечно и се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

(5) Со денот на одземањето, односно со денот на престанувањето на вршењето на јавното овластување, управните задачи на носител на јавно овластување ги презема Министерството за здравство.

(6) Комората е должна, во рок од 15 дена од денот на конечноста на решението за одземање, односно решението за престанување на вршењето на јавното овластување, на Министерството за здравство да му ја предаде целокупната документација и евиденциите во електронска форма и во писмена форма кои ги има и ги води во врска со извршувањето на јавното овластување.

Надзор над Комората за работите што ги врши како јавно овластување

Член 77

(1) Надзор над законитоста на работата на Комората во вршењето на јавното овластување го врши Министерството за здравство и Државниот санитарен и здравствен инспекторат.

(2) По вршењето на надзорот од ставот (1) на овој член Министерството за здравство, односно Државниот санитарен и здравствен инспекторат ја известува Комората во која е извршен надзорот за констатираните недостатоци и неправилности и определува рок за нивно отстранување и доколку истите не бидат отстранети министерот за здравство ќе го одземе јавното овластување.

(3) Ревизија на материјално-финансиското работење на Комората врши Министерството за здравство и Државниот завод за ревизија.

(4) Комората е должна да овозможи вршење на надзор согласно овој член.

Статут на Комората

Член 78

(1) Комората со двотретинско мнозинство од сите членови на Комората донесува статут со кој ја уредува организацијата и работата на Комората (во натамошниот текст: статутот).

(2) Статутот содржи одредби кои се однесуваат на:

- назив на Комората во кој на почетокот или на крајот е содржан зборот "комора", освен ако тој збор не е на друг начин содржан во називот на комората;

- седиштето на Комората,

- целите и задачите на Комората,

- органите на Комората, постапката за нивен избор, односно именување и причините и начинот на нивното отповикување, нивниот состав, надлежностите и начинот на одлучување,

- лицата кои ја застапуваат Комората во правниот промет,

- правата, обврските и одговорностите на членовите на Комората и нивите претставници во органите на Комората,

- начинот на обезбедување на финансиски средства потребни за извршување на задачите на Комората,

- начинот и постапката на определување на членарината и критериумите за нејзино определување,

- задачите на Комората кои се финансираат од членарината,

- постапката за изменување на статутот на Комората,

- другите општи акти и постапката за нивното донесување,

- начинот и обврските на членот при пристапувањето и истапувањето од комората и други работи утврдени со овој закон и со статутот.

(3) Министерството за здравство дава согласност на делот од статутот со кој се уредуваат работите кои Комората ги врши како јавни овластувања.

(4) Статутот од став (1) на овој член, се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Основање на Комората

Член 79

(1) Комората се основа на основачко собрание на кое се донесува одлука за основање, статут и се избираат органите на Комората.

(2) До одржувањето на основачкото собрание и усвојувањето на статутот и изборот на органите на Комората, обврските кои согласно овој закон, Комората ги врши како јавни овластувања ги врши Министерството за здравство.

(3) На основачкото собрание од став (1) на овој член, може да присуствува секое лице кое ќе достави докази дека ги исполнува условите за издавање на лиценца за работа, а кое ќе се пријави да учествува на основачкото собрание во рокот за пријавување објавен во јавниот оглас со кој се закажува одржување на основачко собрание на Комората.

(4) За да се одржи основачко собрание на Комората потребно е да се пријават за учество најмалку 45 лица кои ги исполнуваат условите за издавање на лиценца за работа.

(5) Статутот на Комората се донесува и органите на Комората се избираат со двотретинско мнозинство од вкупниот број на лица пријавени да учествуваат на основачкото собрание.

Упис на Комората во регистар

Член 80

(1) Комората е должна во рок од 30 дена од донесувањето на одлука за основање да поднесе пријава за упис во Централниот регистар на Република Македонија.

(2) Со пријавата за упис во Централниот регистар на Република Македонија се поднесува:

- одлука за основање,

- статут,

- записник од основачкото собрание на Комората,

- одлуки за избор на членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор, ако тие не се назначени со статутот и

- име на овластеното лице за застапување на Комората.

(3) Лицето овластено за застапување на Комората одговара за веродостојноста, вистинитоста и точноста на податоците содржани во пријавата и за прилозите што со овој закон е определено дека се приложуваат кон пријавата за упис на основањето на Комората во Централниот регистар на Република Македонија.

Запишување на промени на податоци

Член 81

(1) При промена на податоците кои се запишуваат во Централниот регистар на Република Македонија, Комората е должна во рок од 30 дена од денот на извршените промени да поднесе пријава во Централниот регистар на Република Македонија за запишување на промените.

(2) Пријавата за извршените промени ја поднесува лицето овластено за застапување на Комората.

Органи на Комората

Член 82

(1) Комората ги има следните органи:

- собрание,

- извршен одбор,

- надзорен одбор,

- претседател и

- КАМ експертски комисии.

(2) Во согласност со статутот на Комората, може да се формираат и други извршни и стручни тела.

Собрание на Комората

Член 83

(1) Собранието на Комората е највисок орган на Комората.

(2) Собранието на Комората може согласно статутот да го сочинуваат сите негови членови или избрани претставници на членовите.

(3) Ако Собранието на Комората го сочинуваат избрани претставници на членовите, со статутот на Комората се утврдува начинот на нивниот избор и траењето на нивниот мандат во собранието.

(4) Секој член на Комората има право да учествува на изборите на претставниците на членовите на Собранието.

Задачи на Собранието на Комората

Член 84

(1) Собранието на Комората ги извршува особено следниве задачи:

1) донесува статут на Комората и други општи акти на Комората, освен доколку не е поинаку уредено со овој закон или со статутот;

2) донесува кодекс на професионална етика на КАМ практичарите и стандардите за примена на КАМ методите и постапките;

3) донесува годишната програма за работа и финансискиот план и извештаите за нивно спроведување;

4) одлучува за висината на членарината;

5) одлучува за именувањето и отповикувањето на претседателот на Комората и на членовите на управниот одбор на Комората;

6) одлучува за именувањето и отповикувањето на членовите на КАМ експертската комисија;

7) донесува листа на препорачани цени за поединечните КАМ методи и постапки и листа на препорачани цени на лековите што ги препишуваат КАМ практичарите и

8) донесува други одлуки за кои е овластен со статутот.

(2) Со програма за работа и финансискиот план од ставот (1) точка 2) на овој член, се определуваат задачите и висината на финансиските средства на Комората и целта на нивното користење.

(3) Собранието може полноправно да работи доколку се присутни мнозинството од вкупниот број членови на Собранието.

(4) Собранието одлучува за прашања од својата надлежност со мнозинство гласови од присутните членови на Собранието, доколку со статутот на комората поинаку не е определено.

(5) Начинот на свикнување и одлучување на Собранието се уредува во статутот на Комората.

Извршен одбор

Член 85

(1) Извршниот одбор на Комората ги извршува особено следниве задачи:

1) предлага на Собранието донесување на програма за работа и финансиски план;

2) разгледува и донесува предлози на материјалите за седниците на Собранието на комората;

3) ја спроведува програмата за работа и финансискиот план и другите одлуки на Собранието и за тоа го известува собранието и

4) разгледува предлози на членовите за дејствување на Комората.

(2) Извршниот одбор е составен од претставници на членовите на Комората и најмалку два претставника на Министерството за здравство, а членовите на извршниот одбор се избираат за период од најмногу четири години и може да бидат повторно избрани најмногу уште еднаш.

(3) Бројот на членовите на извршниот одбор се определува со статутот.

Надзорен одбор

Член 86

(1) Надзорниот одбор се состои од најмалку три члена.

(2) Членовите на надзорниот одбор се избираат за време од четири години и можат да бидат повторно избрани најмногу уште еднаш.

(3) Претседателот на надзорниот одбор се избира од редот на членовите на надзорниот одбор.

(4) Претседателот на надзорниот одбор ги свикнува и ги води седниците на надзорниот одбор.

(5) Надзорниот одбор врши надзор врз законитоста, материјално-финансиското работење, имотот и правилноста на работата на Комората и за својата работа го известува Собранието на Комората во временски период утврден со статутот на Комората.

(6) Бројот на членови на надзорниот одбор и начинот на нивниот избор, како и начинот на вршење на надзорот се уредува со статутот на Комората.

Претседател на Комората и членови на одборите

Член 87

(1) За претседател на Комората, член на извршниот одбор и надзорниот одбор може да се избере лице кое ги исполнува условите утврдени со статутот.

(2) Претседателот на Комората се избира за период од четири години и може да биде повторно избран најмногу уште еднаш.

(3) За претседател на Комората може да се избере само лице кое е КАМ практичар, вработен во установа за КАМ.

(4) Претседателот на Комората ја застапува и претставува Комората во правниот промет.

(5) Претседателот на Комората е член на извршниот одбор, кој ги закажува и води седниците на извршниот одбор.

Извршен директор и стручна служба на комората

Член 88

(1) Комората има извршен директор кој ја застапува во имотните и други правни работи, раководи и ја организира работата на стручната служба и врши и други работи согласно актите на Комората.

(2) Стручните, административно - техничките, помошните и другите работи за потребите на Комората ги врши стручната служба на Комората.

Суд на честа

Член 89

(1) Комората може да формира суд на честа како независен орган.

(2) Надлежноста, составот, организацијата, финансирањето, начинот на избор, како и разрешувањето на членовите на Судот на честа се утврдуваат со акт на Комората кој го донесува Собранието на Комората.

(3) Судот на честа се грижи за развивање, остварување и зајакнување на професионалните етички норми, добрите деловни обичаи и деловниот морал.

(4) Судот на честа одлучува за повреда на професионалните етички норми и добрите деловни обичаи, за неизвршување на обврските на членовите на Комората, како и за други повреди на актите на Комората за што може да се изречат мерки согласно статутот на Комората.

КАМ експертски комисии

Член 90

КАМ експертска комисија е највисоко професионално тело на Комората, која е одговорна за следење, евалуација и развој на КАМ и дава мислење за професионалните и етичките прашања од областа на КАМ методите и постапките до Собранието на Комората.

Стручни здруженија

Член 91

(1) КАМ практичарите кои применуваат одделни КАМ методи и постапки можат да се здружуваат во стручни здруженија, особено заради следење на достигнувањата и унапредувањата во одделни гранки на КАМ методи и постапки.

(2) Стручните здруженија од ставот (1) на овој член, организираат различни форми на стручно усовршување на КАМ практичарите, учествуваат во изработувањето стручни упатства за работа по одделни КАМ методи и постапки и предлагаат мерки за унапредување на стручната работа на КАМ практичарите.

Облици на организирање и работење

Член 92

(1) Комората ја сочинуваат професионални одделенија како основен облик на професионално поврзување и организирање на членовите на Комората, за унапредување на одредени КАМ методи и постапки.

(2) Во Комората се основаат особено следните одделенија:

- 1) Одделение на КАМ практичари по ТКМ;
- 2) Одделение на КАМ практичари по хомеопатија;
- 3) Одделение на КАМ практичари по ајурведа;

(3) По потреба, покрај одделенијата од ставот (1) на овој член, во Комората можат да се формираат и други одделенија со одлука на Извршниот одбор, на предлог на Собранието на Комората.

(4) Со одделението раководи раководител на одделението, а во случај на негово отсуство или спреченост негов заменик.

(5) Одделенијата на првата седница избираат раководители и заменици на раководители од редот на своите членови.

(6) Раководителот и заменикот ги подготвуваат, свикуваат и водат седниците на одделението и ги застапуваат интересите на одделението пред Комората.

(7) Раководителот на одделението со писмено овластување од претседателот на Комората може да ја застапува Комората за прашања од нејзиниот делокруг.

Други форми на организирање и работење

Член 93

Во рамките на Комората може да се организираат и да дејствуваат секции, одбори и други форми на организирање и работење, заради ефикасно остварување на специфични интереси во одредено подрачје на поединечна КАМ метода и/или постапка, во согласност со статутот на Комората.

Соработка со комори на други држави, меѓународни организации, како и со органи и други институции на Република Македонија

Член 94

Во рамките на своите активности утврдени со овој закон и статут, Комората може да соработува со комори на други држави, меѓународни организации, како и со органи и други институции на Република Македонија.

Финансиски средства за работа

Член 95

(1) Комората се финансира од:

- членарина,
- наплата од извршени услуги,
- донации и
- други извори.

(2) Комората самостојно ги утврдува основницата за пресметка, висината и начинот на плаќање на членарината и другите придонеси.

(3) Висината на наплатата за извршените услуги на Комората во вршење јавни овластувања ја утврдува извршниот одбор на Комората, во согласност со Министерството за здравство.

(4) Собранието на Комората може да дозволи ослободување од плаќање на членарината под одредени услови и критериуми утврдени со статутот на Комората.

(5) Контролата врз наплатата на членарината ја врши надзорниот одбор на Комората.

VIII. ЛИЦЕНЦИ ЗА РАБОТА

Рок на важење на лиценцата за работа и услови за издавање на прва лиценца за работа

Член 96

(1) Лиценцата за работа на КАМ практичарот се издава за период од седум години.

(2) Лиценцата за работа на КАМ практичарот од став (1) на овој член се издава по конечност на одлуката за издавање, односно за обновување на лиценцата за работа на КАМ практичарот.

(3) Лицето кое сака да биде КАМ практичар треба да ги исполни условите утврдени со член 15 од овој закон, како и следните услови:

1) активно познавање на македонскиот јазик и неговото кирилско писмо и

2) да не е осудуван за кривично дело со казна затвор во траење подолго од шест месеци и

3) против лицето не е изречена мерка на безбедност забрана на вршење на професија, дејност или должност.

(4) Кон барањето за издавање на лиценца за работа, лицето кое бара издавање на лиценца ги приложува следните докази:

1) доказ за исполнетост на условите од член 15 од овој закон и

2) уверение за активно познавање на македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, издадена од надлежна институција.

Обновување на лиценца за работа

Член 97

(1) Заради непрекината надградба на знаењата, способностите и вештините од одредена КАМ метода и/или постапка, КАМ практичарите должни се да го

усовршат своето знаење во областа на КАМ методата и постапката за која е издадена лиценцата за работа преку континуирана едукација која ќе се организира и спроведува преку различни форми на обука и имаа обврска да следат обуки и други облици на стручно усовршување, а особено оние кои се однесуваат на тековните достигнувања во областа на КАМ методата и/или постапката за која е издадена лиценцата за работа, истражувања за безбедноста и ефикасноста на КАМ методата и/или постапката за која е издадена лиценцата за работа, како и унапредувањето на комуникациските и социјалните вештини на КАМ практичарот.

(2) Обуките на КАМ практичарите од став (1) на овој член, се состојат од специјализирани или интердисциплинарни обуки, како и обуки за стекнување на практични вештини.

(3) Посетувањето на обуката од став (1) на овој член, во текот на периодот на важење на лиценцата за работа е услов за КАМ практичарот да ја обнови лиценцата за работа.

(4) Два месеци пред истекот на важноста на лиценцата за работа, КАМ практичарот е должен до Комората да ги достави сите докази за завршена обука од став (1) на овој член, во текот на периодот на важење на лиценцата за работа.

(5) КАМ практичарот е должен во текот на периодот на важење на лиценцата за работа да заврши обука во вкупно времетраење од најмалку пет месеци.

Одземање на лиценца за работа

Член 98

(1) Комората може да ја одземе лиценцата за работа привремено или трајно.

(2) Лиценцата за работа се одзема трајно во следните случаи:

1) поради сериозна повреда на професионалните стандарди кога со своите активности КАМ практичарот или со пропуштање да преземе активности неповратно или сериозно го нарушил здравјето на корисникот на КАМ услугите или предизвикал негова смрт;

2) доколку КАМ практичарот е осуден за кривично дело сторено со умисла за кое се гони по службена должност во врска со примената на КАМ методата и/или постапката;

3) доколку КАМ практичарот не достави докази потребни за издавање и/или за обновување на лиценцата за работа или доставил лажни информации или фалсификувани документи потребни за издавање и/или за обновување на лиценцата за работа и

4) доколку КАМ практичарот повеќе од два пати стори повреда на членот 62 од овој Закон.

(3) Лиценцата за работа се одзема привремено во следните случаи:

1) доколку КАМ практичарот со своите активности го загрозил и/или го загрозува здравјето или животот на корисниците на КАМ услугите и

2) доколку против КАМ практичарот е изречена мерка на безбедност забрана на вршење на професија, дејност или должност во врска со примената на КАМ методата и постапката за која е издадена лиценцата за работа.

(4) Привременото одземање на лиценцата за работа трае се додека постојат причините за нејзино одземање или за периодот наведен во одлуката за привремено одземање на лиценцата за работа.

(5) Привременото одземање на лиценцата за работа може да трае најмногу пет години.

(6) По престанување на постоење на причините за привремено одземање на лиценцата за работа, КАМ практичарот може да поднесе барање за издавање на лиценца за работа.

Регистар

Член 99

(1) Комората е должна да го евидентира КАМ практичарот во регистарот на КАМ практичари (во натамошниот текст: Регистарот).

(2) Регистарот ги содржи особено следните податоци:

- 1) име и презиме;
- 2) датум и место на раѓање;
- 3) адреса на живеалиштето или престојувалиштето;
- 4) државјанство;
- 5) вид и степен на стручна подготовка;
- 6) податоци за лиценцата на КАМ практичарот;
- 7) податоци за КАМ методите и постапките што ги применува КАМ практичарот;
- 8) дополнително образование;
- 9) назив и седиште на установата за КАМ во која работи или е основач КАМ практичарот и

10) мерки изречени против КАМ практичарот поради било каква повреда или прекршување на кодексот на професионална етика на КАМ практичарите.

(3) КАМ практичарот ја пријавува до Комората секоја промена на податоците во Регистарот во рок од 30 дена од денот на настанувањето на промената.

(4) КАМ практичарот ќе биде избришан од Регистарот во следните случаи:

- 1) на негово барање;
- 2) доколку биде донесена конечна одлука за трајно одземање на лиценцата за работа;
- 3) доколку настани трајна работна неспособност за работа и
- 4) во случај на смрт.

(5) Во случајот од став (4) точка 1) на овој член, КАМ практичарот доставува барање до Комората, а во случаите од став (4) точките 2), 3) и 4) на овој член, бришењето од Регистарот Комората го врши по службена должност.

(6) Комората ги запишува во Регистарот датумот и причините за бришење од регистарот.

Прибирање на податоци за регистарот и јавен пристап до регистарот

Член 100

(1) Податоците од членот 99 став (2) од овој закон, се преземаат од барањето за издавање на лиценца за работа. Податоците содржани во официјални регистри или евиденции, како и податоците со кои располагаат надлежни органи, Комората ги прибавува по службена должност.

(2) Секој има право на увид во податоците во Регистарот за лиценцата за работа на КАМ практичарот, за КАМ методите и постапките кои КАМ практичарот ги применува и седиштето на установата за КАМ.

Подзаконски прописи

Член 101

(1) Формата и содржината на барањето за издавање и на барањето за обновување на лиценца за работа ги утврдува министерот за здравство, на предлог на Комората.

(2) По донесувањето на подзаконскиот пропис од ставот (1) на овој член, Министерството за здравство е должно веднаш да го објави во „Службен весник на Република Македонија“.

IX. СТРУЧЕН НАДЗОР НАД РАБОТАТА НА КАМ ПРАКТИЧАРИТЕ И УСТАНОВИТЕ ЗА КАМ

Член 102

(1) Комората врши надзор над работата на КАМ практичарите и установите за КАМ со цел да утврди дали работата е извршена согласно стандардите за КАМ методата и постапката, кодексот на професионална етика на КАМ практичарите и овој закон, врз основа на годишна програма за вршење надзор, донесена во согласност со Министерството за здравство.

(2) Комората го врши надзорот од став (1) на овој член, и врз основа на барање на корисник на КАМ услуга, установа за КАМ, министерот за здравство и врз основа на друго образложено барање.

(3) Начинот на вршење на надзорот од став (1) на овој член, го утврдува со подзаконски пропис министерот за здравство, на предлог на Комората.

(4) По донесувањето на подзаконскиот пропис од ставот (3) на овој член, Министерството за здравство е должно веднаш да го објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Извештај по спроведен надзор

Член 103

(1) Комората од спроведениот надзор изготвува извештај во кој предлага мерки и рокови за отстранување на утврдените недостатоци во рок не подолг од 15 дена од денот кога надзорот бил извршен. Извештајот се доставува до КАМ практичарот и/или установата за КАМ, како и до подносителот на барање за вршење на надзор кога надзорот е извршен по барање.

(2) Доколку со надзорот се утврдат недостатоците од членот 35 став (2) алинеја 4, 5 и 6 и членот 98 ставови 2 и 3 од овој закон и недостатоци кои предизвикале да се влоши здравствената состојба поради која корисникот на КАМ услугите побарал примена на КАМ метода и/или постапка, Комората може да ги изрече следните мерки:

1) да побара дополнителна обука за КАМ практичарот;

2) да побара отстранување на организациските и другите недостатоци кои предизвикале несоодветен квалитет во примената на КАМ методата и постапката;

3) одземање на лиценцата за работа на КАМ практичарот и

4) да предложи одземање на дозволата за работа на установата за КАМ.

(3) КАМ практичарот и установата за КАМ се должни да овозможат непречено вршење на надзорот.

X. НАДЗОР НАД СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОДРЕДБИТЕ ОД ЗАКОНОТ

Надзор над спроведување на одредбите од законот

Член 104

(1) Надзор над спроведување на одредбите од овој закон врши Министерството за здравство.

(2) Доколку Министерството за здравство при вршењето на надзорот од став (1) на овој член, утврди дека установата за КАМ дава КАМ услуги без дозвола

за работа од член 27 од овој закон, ќе донесе одлука за временна забрана за вршење на дејноста која трае до издавање на дозвола за работа од член 27 од овој закон.

XI. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Прекршок за КАМ практичарот

Член 105

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на КАМ практичарот ако:

1) користи звање на КАМ практичар спротивно на член 16 од овој закон;

2) не води документација или документацијата ја води спротивно на членот 57 од овој Закон;

3) не му ги дава потребните информации на корисникот на КАМ услугите или не го советува во согласност со член 58 од овој закон;

4) не го упатува корисникот на КАМ услугата да користи здравствена услуга согласно медицина заснована на докази во согласност со членот 62 од овој закон;

5) ги ограничува или оневозможува остварување на правата на корисниците на КАМ услугите од член 64 од овој закон;

6) не ја пријави до Комората промената на податоците внесени во регистарот согласно со членот 99 од овој закон и

7) оневозможува или не овозможува непречено вршење на надзор согласно со членот 102 од овој закон.

Прекршок за лице кое не е КАМ практичар

Член 106

Глоба во износ од 2.500 до 3.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на лице кое применува КАМ методи и постапки без да поседува лиценца за работа во согласност со член 96 од овој закон.

Прекршок за установата за КАМ

Член 107

(1) Глоба во износ од 3.500 до 5.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на установата за КАМ ако:

1) применува КАМ методи и постапки без да вработи КАМ практичар (член 21 од овој закон);

2) применува КАМ методи и постапки во несоодветни простории и без соодветна опрема (член 21 од овој закон);

3) ги нема поставено на јавно и видливо место лиценците на КАМ практичарите и ценовникот за КАМ услугите (член 18 од овој закон);

4) применува КАМ методи и постапки без дозвола за работа издадена во согласност со член 27 од овој закон;

5) КАМ практичар вработен во установата за КАМ не води документација за корисникот на КАМ услугата во согласност со член 57 од овој закон;

6) КАМ практичар вработен во установата за КАМ не го упати корисникот на КАМ услугата да користи здравствена услуга согласно со член 62 од овој закон или го обесхрабрува или го советува да не користи здравствена услуга;

7) ги рекламира КАМ методите и постапките спротивно на член 68 од овој закон и

8) не овозможува непречено вршење на надзорот од член 102 од овој закон или го оневозможува неговото вршење.

(2) Глоба во износ од 1.500 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршоците од став (1) на овој член, и на одговорното лице на установата за КАМ.

Прекршок за Комората

Член 108

(1) Глоба во износ од 4.000 до 20.000 евра во денарска противвредност ќе и се изрече за прекршок на Комората ако:

1) не го евидентира КАМ практичарот во регистарот согласно член 99 од овој закон, по издавањето на лиценцата за работа;

2) не му овозможи на лицето кое тоа го барало увид во регистарот согласно член 100 од овој закон;

3) не ги врши јавните овластувања согласно овој закон.

(2) Глоба во износ од 1.500 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршоците од став (1) на овој член, и на одговорното лице на Комората.

ХИИ. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Усогласување со одредбите од овој закон

Член 109

Правните и физичките лица кои применувале КАМ методи и постапки до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе поднесат барање за издавање на лиценца за работа и/или дозвола за работа согласно овој закон до Министерството за здравство во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Преоден период за исполнување на услови

Член 110

(1) Физичко лице, кое на денот на влегувањето во сила на овој закон применува КАМ методи и постапки, но не ги исполнува условите за образованието и стручното усовршување на лицето, пропишани за издавање на лиценца за работа на КАМ практичар утврдени со член 15 од овој закон, може да продолжи да ги применува КАМ методите и постапките доколку ги исполни условите утврдени со член 15 од овој закон во рок од седум години од денот на влегување во сила на овој Закон.

(2) Физичкото лице од став (1) на овој член кое поседува сертификат за завршен курс/обука за хомеопатија согласно член 15 став (6) алинеја 3 од овој закон или член 15 став (7) од овој закон, како и лицето кое има намера да ги исполни условите од член 15 став (6) од овој закон, покрај исполнување на условот од став (1) на овој член, е должно да се запише во учебната 2015/2016 година на високообразовна установа заради завршување на прв циклус на студии од областа на медицината, стоматологијата, односно фармацијата или завршување на тригодишни стручни студии за медицинска сестра, односно за медицински техничар како високо стручно образование за медицински сестри, односно медицински техничари.

(3) Комората издава временна лиценца за работа за преодниот период даден за исполнување на условот и го запишува во посебна евиденција за издадени временни лиценци за работа на физичкото лице од ставот (1) на овој член, а на физичкото лице од ставот (2) на овој член доколку го исполни и условот од став (2) на овој член.

(4) Во преодниот период од став (1) на овој член лицето од став (1) на овој член нема право да го користи звањето КАМ практичар и има обврска да ја истакне на видно место временна лиценца за работа за преодниот период од став (3) на овој член.

(5) Физичкото лице од став (1) на овој член, кое по истекот на рокот од став (1) на овој член нема да ги исполни условите за образованието и стручното усовршување на лицето, пропишани за издавање на лиценца за работа на КАМ практичар утврдени со член 15 од овој Закон, односно физичкото лице кое нема да го исполни условот од ставот (2) на овој член, престанува да ги применува КАМ методите и постапките наредниот ден од последниот ден од рокот од став (1) на овој член, односно наредниот ден од последниот ден од постапката на запишување во учебната 2015/2016 година на високообразовна установа согласно став (2) на овој член.

(6) Тој што ќе продолжи да ги применува КАМ методите и постапките спротивно на став (5) на овој член, кривично ќе одговара за надрилекарство, што ќе се казни со затвор од три месеци до една година и со парична казна.

Програма на стручно усовршување на лицата со завршено високо образование од областа на хомеопатијата

Член 111

(1) Високообразовната установа-медицински факултет во Република Македонија е должна да поднесе барање до Одборот за акредитација и евалуација на високото образование за акредитирање на програмата на стручно усовршување на лицата со завршено високо образование од областа на хомеопатијата најдоцна во рок од еден месец од влегување во сила на овој Закон.

(2) Одборот за акредитација и евалуација на високото образование е должен да го разгледа барањето на високообразовната установа -медицински факултет од став (1) на овој член и да ја спроведе постапката за акредитација во согласност со прописите од областа на високото образование.

(3) Високообразовната установа -медицински факултет во Република Македонија и Одборот за акредитација и евалуација на високото образование се должни да ги преземат активностите од ставовите (1) и (2) на овој член за да се создадат услови за запишување на програмата за стручно усовршување од член 15 став (8) од овој закон во учебната 2015/2016 година на високообразовната установа-медицински факултет.

Формирање на Комората

Член 112

(1) Основачкото собрание на Комората го свикува Министерството за здравство во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Лицата кои се пријавуваат за учество на основачкото собрание на Комората до Министерството за здравство ги доставуваат доказите дека ги исполнуваат условите за издавање на лиценца за работа, а Министерството за здравство оценува дали лицето ги исполнува условите за издавање на лиценца за работа.

Формирање на Центар за традиционална кинеска медицина

Член 113

(1) Владата на Република Македонија ќе го основа Центарот за ТКМ со одлука во рок од три месеца од денот на влегување во сила на овој закон.

(2) Како вработени во Центарот за ТКМ се преземаат лицата кои се упатени на обука или втор циклус студии високо образование од областа на ТКМ во универзитетите во Народна Република Кина во рамки на соработката на Владата на Република Македонија и Народна Република Кина.

Подзаконски прописи

Член 114

(1) Комората во рок од три месеци од денот на одржувањето на основачкото собрание ги донесува и објавува кодексот на професионална етика на КАМ практичарите и стандардите за примена на КАМ методите и постапките и другите подзаконски прописи согласно овој закон.

(2) Министерството за здравство во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон ги донесува подзаконските прописи согласно овој закон.

Влегување во сила

Член 115

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR MJEKËSI KOMPLEMENTARE DHE ALTERNATIVE

I. DISPOZITA TË PËRGGJITHSHME

Lënda e rregullimit

Neni 1

(1) Me këtë ligj rregullohen çështjet që kanë të bëjnë me sistemin, organizimin dhe zbatimin e metodave dhe procedurave për mjekësinë komplementare dhe alternative, personat që zbatojnë metoda dhe procedura të mjekësisë komplementare dhe alternative, institucionet për mjekësinë komplementare dhe alternative, Qendrën për Mjekësinë Kineze Tradicionale, cilësinë e metodave dhe procedurave të mjekësisë komplementare dhe alternative, Odën për mjekësinë komplementare dhe alternative, licencën për punë, mbikëqyrjen profesionale në punën e praktikantëve të mjekësisë komplementare dhe alternative dhe punët tjera që kanë të bëjnë me mjekësinë komplementare dhe alternative.

(2) Ky ligj e vendos kornizën për zbatim profesional të mjekësisë komplementare dhe alternative dhe ka të bëjë me të gjitha që praktikojnë metoda dhe procedura të mjekësisë komplementare dhe alternative të përfshirë me këtë ligj.

Përkufizimi i mjekësisë komplementare dhe alternative dhe metodave dhe procedurave të mjekësisë komplementare dhe alternative

Neni 2

Mjekësia komplementare dhe alternative (në tekstin e mëtejshëm: MKA) në kuptim të këtij ligji, përfshinë metoda dhe procedura të ndryshme për diagnostikim,

mjekim dhe rehabilitim që në pajtim me doktrinën e vlefshme mjekësore nuk janë përfshirë në shërbimet shëndetësore në pajtim me mjekësinë e bazuar në prova dhe të cilat nuk i trajtojnë vetëm simptomat që i shkaktojnë sëmundjet, por kanë për qëllim ta trajtojnë tërë personalitetin e njeriut dhe shkaqet për ndodhjen e sëmundjeve, fokusohen në energjinë e trupit të tij dhe ndikimin e saj në shëndetin e njeriut dhe sëmundjen, fuqinë e mjekimit të natyrës dhe fuqinë e trupit t'i mobilizojë resurset personale që të shërohet.

Përkufizimet e nocioneve

Neni 3

Shprehjet e veçanta të përdora në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

1. "Sistemi MKA" është sistemi organizativ që përfshinë njohurinë teorike, arsimin, përsosjen profesionale dhe zbatimin e metodave dhe procedurave të MKA-së;

2. "Metoda dhe procedura MKA" është qasja e praktikantit të MKA-së me qëllim ta përmirësojë shëndetin e shfrytëzuesve të shërbimeve të tij;

3. "Praktikanti i MKA-së" është personi që i zbaton metodat dhe procedurat e MKA-së në pajtim me këtë ligj;

4. "Shfrytëzuesi i shërbimeve të MKA-së" është personi, i sëmurë apo i shëndoshë, që do të kërkojë apo të cilit i jepen shërbimet e MKA-së me qëllim për ruajtjen dhe përparimin e shëndetit, parandalimin e sëmundjeve dhe gjendjeve tjera shëndetësore, mjekimin apo rehabilitimin;

5. "Licenca për punë" është dokumenti publik që e dëshmon trajnimin profesional të personit që jep shërbime të MKA-së për dhënie të këtyre shërbimeve;

6. "Leja për punë" është dokumenti publik që dëshmon se institucioni që jep shërbime të MKA-së i plotëson kushtet për dhënie të shërbimeve të këtylla;

7. "Hulumtimet në sferën e metodës dhe/apo procedurës së caktuar të MKA-së" janë hulumtimet për sigurinë dhe efikasitetin e metodave dhe procedurave të MKA-së për diagnostikën, mjekimin dhe rehabilitimin;

8. "Mjekësia kineze tradicionale" është mënyra tradicionale e mjekimit në Kinë, që përfshinë akupunkturë, moksibustion, bimë kineze, masazh kinez (tuina), ushqim të drejtë (nutricionizëm), Qi Gong (Çi Gong) dhe teknika shtesë të kupimit mjekësor dhe Guasha (Guasha) dhe bazohet në konceptin e dualizmit Jin-Jang (Jing-Jang) (parimi pasiv - parimi aktiv), parimit të pesë elementeve (ujë, tokë, zjarr, metal dhe dru), energjisë Qi (Çi) që i lëviz të gjitha proceset në trupin e njeriut dhe natyrën dhe besimin se njeriu është i shëndoshë kur në trupin e tij forcat Jing-Jang (Jing-Jang) janë në baraspeshë, kurse sëmundja ndodhë kur këto forca janë në jobaraspeshë që shpie në bllokimin e rrjedhës së energjisë vitale përgjatë gjatësisë së shtigjeve në trup të njohura si meridianë dhe përmes shfrytëzimit të akupunkturës, barnave herbale dhe masazhit me qëllim të kthehet baraspesha përmes forcave Jing-Jang (Jing-Jang);

9. "Akupunktura" është metodë e hershme kineze e mjekimit ku me vendosjen e gjilpërave të akupunkturës në vende të caktuara (aku-pika që gjenden në meridianë, që paraqesin rrjedhë energjetike të Qi (Çi) energjisë në organizëm dhe të cilat i lidhin pikat e akupunkturës dhe sistemi i organeve të brendshme) simulohet rrjedha e Qi (Çi) energjisë dhe gjakut në organizëm.

10. "Moksibustia" është stimulimi termik dhe ngrohja e pikave të akupunkturës apo meridianëve me ndihmën e pelin të egër në formë të bastunit apo kupës, që ndikon në kanalet e mushkërive të zeza, veshkave dhe shpretkës, me çka arrihet stimulimi i sistemit nervor, imunologjik dhe endokrin.

11. "Kupimi mjekësor" është teknika plotësuese e akupunkturës që përbëhet nga vendosja e llojeve të ndryshme të gotave (ventuzave) të pikave përkatëse dhe meridianëve me çka shkaktohet vakuum dhe kongjestion lokal të indit në qëllimet terapeutike për shkak të përmirësimit të qarkullimit të gjakut, përmirësimit e metabolizmit, të imunitetit, zvogëlimin e intensitetit të dhimbjes, rregullimin e punës së muskujve dhe shtypjen e gjakut;

12. "Guasha (Guasha)" është teknikë e hershme e mjekësisë kineze, ku me instrument përkatës, sipas parimeve të caktuara tërhiqet përgjatë gjatësisë së meridianëve, pikave kolaterale dhe akupunkturave, me ç'rast në bazë të ngjyrës dhe lokacionit të fenomenit sha (sha), përkatësisht ngjyrës purpur të lëkurës caktohet sëmundja dhe serioziteti i faktorit patogjen;

13. "Homeopatia" është drejtim në MKA-në që përfshinë metodat dhe procedurat e MKA-së të diagnostikimit dhe mjekimit në të cilat shfrytëzohen shumë përqendrime të vogla të substancave që në përqendrime të mëdha shkaktajnë simptoma të njëjta apo të ngjashme në organizëm si dhe sëmundja, me ç'rast me barna përipiqet të vendoset baraspesha energjetike - homeostaza;

14. "Ajurveda" është mënyrë tradicionale e mjekimit në Indi, që i jep rëndësi të njëjtë shëndetit fizik dhe mental, mjekësi e hershme herbale që aplikon bimë të rralla dhe efikase për përgatitjen e medikamenteve të bimëve, që përfshinë marrjen e anamnezës, kryerjen e kontrollit të përgjithshëm fizik, kontrollin e gjuhës, syve, lëkurës, veshit, diagnostikën e pulsit (Nadji vighjana-Naxhi Vixhana), si burim i informatave për gjendjen fizike dhe gjendjen e vetëdijes, shqyrtimin e funksioneve taktile dhe të dëgjimit, informatave për hapësirës jetësore (Vastu-Vasto). Parandalimi dhe trajtimi bazohen në rutinën e caktuar ditore në pajtim me prakti (prakti), ushtrimet e meditimit, teknikat e frymëmarrjes (Pranajama-Pranajama), jogën asanama (asanama), ushqimin, ushtrimet e rregullta dhe të konsiderueshme fizike, marrjen e përkohshme të shtesave të ajurveda të ushqimit dhe pastrimit sezonal të organizmit (Panchakarma-Pançakarma) me qëllim të vendoset baraspesha në trupin e njeriut ndërmjet tri energjive bazë Vata (Vata) që do të thotë erë, Pitta (Pita) që do të thotë zjarr dhe Kapha (Kafa) që do të thotë tokë.

15. "Kiropraktika" është mënyrë për mënjanimin e dhimbjes akute dhe kronike në shpinën dhe qafën, që vjen nga fakti se disfunksionet e ndryshme në nivel të shtyllës kurrizore janë shkaku për çregullimet dhe me manipulimin kiropraktik (vendosja e vertebrae kurrizore, përkatësisht disqet ndërvertebrale dhe nyjat tjera, tetivat dhe muskujt) ripërtërinë baraspeshën biomekanike të shtyllës kurrizore dhe vendoset baraspesha e prishur dhe funksioni i sistemeve organike.

16. "Mjekësia kuantike dhe teknikat e ngjashme" është degë e MKA-së që i bashkon degët energjetike dhe moderne, komplementare dhe alternative të mjekësisë, arrijtet më moderne të biofizikës dhe fizikës kuantike me njohjet e fushave energjetike dhe elektromagnetike të organizmit të njeriut;

17. "Fitoterapia" është metodë e parandalimit dhe mjekimit të sëmundjeve me përdorim të bimëve mjekuese apo pjesëve të tyre (lulen, fletët, rrënjën, etj.), përdorim të përbërësve (vajrave eterike, ekstrakteve dhe izolateve tjera), si dhe çajeve, tinkturave, vajrave, kapsulave dhe ngjashëm.

Parimet e MKA-së

Neni 4

MKA-ja bazohet në parimet e zgjedhjes së informuar të metodës dhe/apo procedurës diagnostiko-terapeutike dhe rehabilituese, komplementaritetit dhe koordinimit, kualifikimeve profesionale, trajtimit cilësor dhe të sigurt shëndetësor dhe arrijten e standardeve të larta për cilësi, efikasitet dhe efektivitet.

Parimet e zgjedhjes së informuar të metodës dhe/apo procedurës diagnostiko-terapeutike dhe rehabilituese

Neni 5

Parimi i zgjedhjes së informuar të metodës dhe/apo procedurës diagnostiko-terapeutike dhe rehabilituese realizohet me sigurimin dhe bërjen e qasshme të informatave për sigurinë, cilësinë, efektivitetin dhe rreziqet e mundshme nga zbatimi i metodave dhe/apo procedurave diagnostiko-terapeutike dhe rehabilituese me qëllim secili individ ta realizojë të drejtën dhe lirinë e tij të zgjedh metodë dhe/apo procedurë të MKA-së me të cilën do të mjekohet apo rehabilitohet.

Parimi i komplementaritetit dhe koordinimit

Neni 6

Parimi i komplementaritetit dhe koordinimit me doktorët e mjekësisë realizohet me bashkëpunim të praktikantit të MKA-së me të gjithë punëtorët shëndetësorë dhe bashkëpunëtorët shëndetësorë që janë të përfshirë në kujdesin për pacientë, të bazuar në vlerat dhe përgjegjësitë etike dhe profesionale.

Parimi i kualifikimeve profesionale

Neni 7

Parimi i kualifikimeve profesionale realizohet me përcaktimin e llojit të arsimit dhe edukimit të detyrueshëm plotësues si kusht që praktikanti i MKA-së duhet ta plotësojë që të marrë licencë për punë për zbatim të metodës dhe/apo procedurës së caktuar të MKA-së me qëllim të garantimit për shfrytëzuesit e metodave dhe procedurave të MKA-së se këto realizohen me shkallë të lartë të përgjegjësisë, përkushtimit dhe kompetencës, në bazë të kualifikimeve profesionale të praktikantëve të MKA-së, të vërtetuar me certifikatë, garantim të nivelit MKA-simal të sigurisë për pacientët dhe mbrojtje nga individët e pakualifikuar.

Parimi i trajtimit cilësor dhe të sigurt

Neni 8

Parimi i trajtimit cilësor dhe të sigurt realizohet me zbatimin komplementar të metodave dhe procedurave dhe udhëzimeve shëndetësore të shfrytëzimit të shërbimit shëndetësor në pajtim me mjekësinë e bazuar në prova çdoherë kur kjo nevojitet për të mirën e pacientit dhe për shkak të mbrojtjes së mirëqenies së tij.

Parimi i cilësisë, efikasitetit dhe efektivitetit

Neni 9

Parimi i cilësisë, efikasitetit dhe efektivitetit realizohet me zbatimin e hulumtimeve shkencore në sfera të ndryshme të metodave dhe procedurave të MKA-së që janë të përshtatura në specifikën e secilës metodë dhe/apo procedurë të MKA-së në drejtim të arrijtes së standardeve për cilësi, efikasitet dhe efektivitet.

Llojet e metodave dhe procedurave të MKA-së

Neni 10

(1) Grupet e metodave dhe procedurave të MKA-së që zbatohen në kuptim të këtij ligji janë:

1) "sistemet shëndetësore alternative" si sisteme gjithëpërfshirëse të përbëra nga teoria dhe praktika, që janë zhvilluar nga mjekësia e bazuar në prova, që parandalimin, diagnostikën dhe mjekimin e bazojnë në trajtimin e trupit, mendjes, shpirtit, emocioneve dhe mjedisit në të cilën qëndron njeriu me qëllim që ta trajtojnë tërë personalitetin e tij në vend vetëm funksionin e veçantë apo organin e veçantë;

2) "metodat e interaksionit ndërmjet mendjes dhe trupit" si metoda dhe procedura të MKA-së që e përforcojnë kapacitetin mental që të ndikojë në funksionimin e trupit;

3) "metodat biologjike" si metodat dhe procedurat e MKA-së në të cilat parandalimi dhe mjekimi i sëmundjeve bazohet në shfrytëzimin e përbërësve me vlerë ushqimore, bimë mjekësore dhe mikronutritivë;

4) "metodat manipulative (me dorë, manuale) dhe metodat e bazuara në trajtimin e trupit" janë metodat në të cilat parandalimi dhe mjekimi i sëmundjeve bazohet në zhvendosjen e pjesëve të trupit dhe

5) "metodat energjetike" janë metodat që japin efekt përmes ndikimit në biofushë, që duhet të paraqesë fushë të pjesshme bioelektrike koherente të organizmit, që e reflekton gjendjen e tij biologjike.

(2) Sistemet e MKA-së dhe metodat dhe procedurat e MKA-së nga paragrafi (1) të këtij neni përcaktohen në listën që e miraton ministri i Shëndetësisë.

(3) Pas miratimit të listës nga paragrafi (2) të këtij neni Ministria e Shëndetësisë detyrohet menjëherë ta publikojë në ueb faqen e Ministrisë dhe në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Metoda dhe procedura të MKA-së për diagnostikë, mjekim dhe rehabilitim

Neni 11

(1) Metodatat dhe procedurat e MKA-së nga neni 10 paragrafi (1) të këtij ligji, mund të zbatohen si metoda dhe procedura të diagnostikës dhe mjekimit dhe metoda dhe procedura të rehabilitimit.

(2) Metodatat dhe procedurat të diagnostikës dhe mjekimit nga paragrafi (1) të këtij neni, veçanërisht janë:

- 1) Mjekësi tradicionale kineze;
- 2) Homeopati;
- 3) Mjekësi tradicionale e Indisë - Ajurveda;
- 4) Fitoterapi;
- 5) Mjekësi kuantike dhe teknika të ngjashme dhe
- 6) Kiropraktikë dhe kineziologji aplikative.

(3) Metoda dhe procedura të rehabilitimit nga paragrafi (1) të këtij neni, veçanërisht janë:

- 1) Apiterapia;
- 2) Aroma-terapia;
- 3) Çi Gong ushtrime;
- 4) Mjekësia energjetike shpirtërore;
- 5) Terapia energjetike – Reiki;
- 6) Detektimi i rrezatimeve të dëmshme;
- 7) Joga;
- 8) Renditje familjare (Feng Shui);
- 9) Taj Çi Çuan ushtrime;
- 10) Makrobiotikë;
- 11) Mjekësi tradicionale e vendit.

Kushte për zbatimin e metodave dhe procedurave të MKA-së

Neni 12

(1) Lejohen vetëm metodat dhe procedurat e MKA-së të cilat:

1) nuk e dëmtojnë shëndetin;

2) nuk i kthejnë shfrytëzuesit nga shfrytëzimi i shërbimeve shëndetësore në pajtim me mjekësinë të bazuar në dëshmi, dhe

3) realizohen në pajtim me standardet të pranuar ndërkombëtarisht të metodës dhe/ose procedurës së MKA-së.

(2) Metodatat dhe procedurat e MKA-së mund t'i kryejnë persona të cilët kanë licencë për zbatimin e metodave dhe procedurave të MKA-së (në tekstin e mëtejme: licencë për punë), të cilën e jep Oda e MKA praktikantëve.

(3) Për punën e vet personat të cilët i zbatojnë metodatat dhe procedurat e MKA-së janë përgjegjës në mënyrë profesionale, etike, ndëshkuese dhe materiale.

Interes publik

Neni 13

(1) Shërbimet e MKA të zbatimit të metodave dhe procedurave të MKA-së jepen si shërbime publike.

(2) Shërbimet nga MKA i japin personat fizikë të cilët i plotësojnë kushtet nga ky ligj dhe të cilët posedojnë licencë për punë.

(3) Shërbimet nga MKA jepen në institucione të regjistruara për dhënie të shërbimeve nga MKA dhe në institucione shëndetësore, të cilave u është dhënë leje për punë.

Kompensimi i shpenzimeve për shfrytëzim të shërbimeve MKA

Neni 14

Shërbimet nga MKA dhe barnat e përshkruara nga ana e MKA praktikantëve, shfrytëzuesit e këtyre shërbimeve i paguajnë me mjete personale dhe nuk kanë të drejtë në kompensim të shpenzimeve nga ana e Fondit për Sigurim Shëndetësor të Maqedonisë.

II. PERSONA TË CILËT ZBATOJNË METODA DHE PROCEDURA MKA

Kushtet për të qenë praktikant i MKA

Neni 15

(1) Metodatat dhe procedurat e mjekësisë tradicionale kineze (në tekstin e mëtejme: MTK) i zbaton person fizik i cili i plotëson kushtet në vijim:

- ka përfunduar arsim të lartë nga sfera e mjekësisë, përkatësisht farmacisë ose ka përfunduar arsim të lartë profesional me më së paku 180 SETK nga sfera e mjekësisë;

- ka dhënë provim profesional për punëtorë shëndetësorë në pajtim me rregullat nga sfera e mbrojtjes shëndetësore;

- posedon certifikatë për kurs të përfunduar/trajnim për kryerje të metodave dhe procedurave të MTK.

(2) Metodatat dhe procedurat të MTK, krahas personit nga paragrafi (1) të këtij neni, mund t'i zbatojë dhe personi fizik i cili ka përfunduar arsim të lartë nga sfera e MTK-së në një nga universitetet me renome botërore për MTK, përkatësisht në universitetet në Republikën e Maqedonisë ose ka përfunduar studime profesionale trevjeçare për MTK nga cikli i parë i arsimit të lartë.

(3) Kursi/trajnimi nga paragrafi (1) alineja 3 të këtij neni në pajtim me rekomandimet të përmbajtura në Udhëzimin për trajnim profesional dhe siguri në akupunkturë të Organizatës Botërore Shëndetësore, për kryerje të akupunkturës dhe teknikave të afërta nga ana e personit me arsim të lartë nga sfera e mjekësisë ose farmacisë përfshin 1500 orë praktikë teorike dhe klinike për akupunkturë, përkatësisht 2500 orë praktikë teorike dhe klinike për akupunkturë kur kryhet nga ana e personave me arsim të përfunduar profesional sipëror ose të lartë me më së paku 180 SETK nga sfera e mjekësisë.

(4) Si kurs/trajnim për kryerje të metodave dhe procedurave të MTK-së nga paragrafi (1) alineja 3 të këtij neni konsiderohen dhe:

- trajnime/kurse nga sfera e MKT-së të zbatuara nga ana e universiteteve nga Republika Popullore e Kinës;

- cikël i dytë dhe i tretë i arsimit të lartë nga sfera e MKT-së:

- studime të përfunduara profesionale njëvjeçare të specializimit për MTK në Republikën e Maqedonisë dhe/ose jashtë vendit dhe

- studime të përfunduara dyvjeçare specialistike për akupunkturë në Republikën e Maqedonisë dhe/ose jashtë vendit.

(5) Si universitete me renome botërore për MTK nga paragrafi (2) të këtij neni veçanërisht konsiderohen universitetet në vijim:

1) Beijing University of Chinese Medicine (Universiteti për mjekësi kineze në Peking);

2) Chengdu University of Traditional Chinese Medicine (Universiteti për mjekësi tradicionale kineze në Çengdu);

3) China Academy of Traditional Chinese Medicine (Akademia kineze për mjekësi tradicionale kineze në Çengdu);

4) Guangzhou University of Chinese Medicine (Universiteti për mjekësi kineze në Guangzou);

5) Heilongjiang University of Chinese Medicine (Universiteti për mjekësi kineze në Heilongjiang);

6) Nanjing University of Chinese Medicine (Universiteti për mjekësi kineze në Nanxhing);

7) Shandong University of Traditional Chinese Medicine (Universiteti për mjekësi tradicionale kineze në Shandong) dhe

8) Shanghai University of Traditional Chinese Medicine (Universiteti për mjekësi tradicionale kineze në Shangaj).

(6) Metodiat dhe procedurat të homeopatisë i zbaton person fizik i cili i plotëson kushtet në vijim:

- ka përfunduar arsim të lartë nga sfera e mjekësisë ose nga sfera e farmacisë ose nga sfera e stomatologjisë, përkatësisht ka përfunduar studime trevjeçare profesionale për infermiere, përkatësisht për teknik të mjekësisë si arsim të lartë profesional për infermiere, përkatësisht teknikë të mjekësisë;

- ka dhënë provim profesional për punëtorë shëndetësorë në pajtim me rregullat nga sfera e mbrojtjes shëndetësore dhe

- posedon certifikatë për kurs/trajnim të përfunduar për homeopati nga një nga shkollat me renome botërore për homeopati të akredituara nga Komiteti evropian për Homeopati (European Committee for Homeopathy (ECH)) dhe/ose nga Këshilli Qendror për Homeopati në Evropë (Central Council of Homeopathy of Europe), që përfshin më së paku 600 orë praktikë teorike dhe klinike në pajtim me kahjet të dhëna nga Komiteti Evropian për homeopati (European Committee for Homeopathy), përkatësisht të dhëna nga Këshilli Qendror për Homeopati në Evropë (Central Council of Homeopathy of Europe).

(7) Si kurs/trajnim për homeopati nga paragrafi (6) alineja 3 të këtij neni konsiderohet edhe cikël i dytë dhe i tretë i arsimit të lartë nga sfera e homeopatisë.

(8) Metodiat dhe procedurat të homeopatisë, krahas personit fizik nga paragrafi (6) të këtij neni, i zbaton edhe personi fizik i cili i plotëson kushtet në vijim:

- ka përfunduar arsim të lartë nga sfera e homeopatisë në një nga institucionet të larta arsimore me renome botërore për homeopati të cilat janë të akredituara nga ana e organ kompetent të shtetit në të cilin janë themeluar;

- posedon certifikatë nga institucion të lartë arsimor – fakultet mjekësor në Republikën e Maqedonisë i akredituar nga ana e Bordit për akreditim dhe evaluim të arsimit të lartë në Republikën e Maqedonisë për zbatimin e programit të përsosjes profesionale të personave me arsim të lartë të përfunduar nga sfera e homeopatisë dhe për dhënie të certifikatës për provime të dhëna nga ky program provimet nga cikli i parë të studimeve për lëndët mësimore anatomi, fiziologji, patologji, patofiziologji, sëmundje infektuese dhe mjekësi interne dhe

- ka dhënë provim profesional për punëtorë shëndetësorë në pajtim me rregullat nga sfera e mbrojtjes shëndetësore për lëndët mësimore anatomi, fiziologji, patologji, patofiziologji, sëmundje infektuese dhe mjekësi interne.

(9) Bordi për akreditim dhe evaluim i arsimit të lartë akrediton institucion të lartë arsimor – fakultet mjekësor në Republikën e Maqedonisë që është i obliguar të organizojë dhe zbatojë program për përsosje profesionale të personave me arsim të lartë të përfunduar nga sfera e homeopatisë dhe të japë certifikatë për provime të dhëna nga ky program. Programi i përsosjes profesionale të personave me arsim të lartë të përfunduar nga sfera e homeopatisë përfshin organizim dhe zbatim të mësimin për lëndët mësimore anatomi, fiziologji, patologji, patofiziologji, sëmundje infektuese dhe mjekësi interne me numër të orëve në pajtim me programin mësimor nga cikli i parë i studimeve për mjekësi të përgjithshme, si dhe organizim dhe zbatim të dhënies së provimeve për këto lëndë mësimore.

(10) Ministri i Shëndetësisë formon komision para të cilit jepet provim profesional pas punës së përfunduar provuese për anatomi, fiziologji, patologji, patofiziologji, sëmundje infektuese dhe mjekësi interne. Komisioni përbëhet prej pesë anëtarëve të cilët janë doktorë të shkencës nga sfera e mjekësisë, përkatësisht farmacisë ose nga sfera e stomatologjisë, të zgjedhur në tituj mësimor-shkencor ose shkencor. Anëtarëve të komisionit u caktohen zëvendës të cilët i plotësojnë kushte e njëjta si edhe anëtarët të komisionit.

(11) Metodiat dhe procedurat tjera të MKA-së të diagnostikës dhe mjekimit i zbaton person fizik i cili i plotëson kushtet në vijim:

- ka përfunduar arsim të lartë nga sfera e mjekësisë ose nga sfera e farmacisë ose nga sfera e stomatologjisë, përkatësisht ka përfunduar studime trevjeçare profesionale për infermiere, përkatësisht për teknik të mjekësisë si arsim të lartë profesional për infermiere, përkatësisht teknikë të mjekësisë;

- posedon certifikatë për trajnim të përfunduar plotësues nga sfera e MKA metodës dhe/ose procedurës të cilën e zbatojnë dhe/ose cikël i dytë dhe/ose tretë i arsimit të lartë nga sfera e MKA metodës dhe/ose procedurës të cilën e zbaton dhe

- ka dhënë provim profesional për punëtorë shëndetësorë në pajtim me rregullat nga sfera e mbrojtjes shëndetësore.

(12) Metodot dhe procedurat e MKA-së të rehabilitimit, krahas personave të cilët i plotësojnë kushtet nga paragrafi (11) të këtij neni, mund t'i zbatojë edhe personi fizik i cili:

- ka përfunduar së paku arsim profesional të mesëm dhe

- posedon certifikatë për trajnim të përfunduar nga sfera e MKA metodës dhe/ose procedurës të cilën e zbaton dhe/ose cikël të dytë dhe/ose të tretë të përfunduar të arsimit të lartë nga sfera e MKA metodës dhe/ose procedurës të cilën e zbaton.

Titulli praktikant i MKA-së

Neni 16

(1) Titullin praktikant të MKA-së mund ta shfrytëzojë vetëm personi i cili i plotëson kushtet nga neni 15 të këtij ligji.

(2) Titulli praktikant i MKA-së shkruhet sipas emrit dhe mbiemrit të personit i cili është praktikant i MKA-së.

(3) Titulli i përcaktuar nga ana e Odës së praktikantëve të MKA-së për metodën ose procedurën e MKA-së të cilën e zbaton praktikanti i MKA-së, si dhe titulli i përcaktuar me këtë ligj, shkruhet sipas titullit praktikant i MKA-së.

(4) Titullin praktikant të MKA-së për homeopati-doktor i mjekësisë, përkatësisht praktikant i MKA-së për homeopati-doktor i stomatologjisë, përkatësisht praktikant i MKA-së për homeopati-farmaceut e shfrytëzon praktikanti i MKA-së që ka mbaruar arsim të lartë nga sfera e mjekësisë apo nga sfera e farmacisë, përkatësisht nga sfera e stomatologjisë, kurse titullin praktikant i MKA-së-homeopat e shfrytëzon praktikanti i MKA-së që ka mbaruar arsim të lartë nga sfera e homeopatisë në njërin nga institucionet e arsimit të lartë me renome botërore për homeopati që janë të akredituar nga organi kompetent i shtetit në të cilin janë themeluar.

(5) Titullin praktikant i MKA-së për homeopati-infermiere, përkatësisht praktikant i MKA-së për homeopati-teknik i mjekësisë e shfrytëzon praktikanti i MKA-së që ka mbaruar studime profesionale trevjeçare për infermiere, përkatësisht teknik mjekësor si arsim i lartë profesional për infermiere, përkatësisht teknikë mjekësorë.

(6) Titullin praktikant i MKA-së për mjekësi kineze tradicionale-doktor i mjekësisë, përkatësisht praktikant i MKA-së për mjekësi kineze tradicionale-farmacit e shfrytëzon praktikant i MKA-së që ka kryer arsim të lartë nga sfera e mjekësisë ose nga sfera e farmacisë, e titullin praktikant i MKA-së specialist i mjekësisë kineze tradicionale e shfrytëzon praktikant i MKA-së që ka kryer arsim të lartë nga sfera e mjekësisë kineze tradicionale në njërin nga institucionet e arsimit të lartë me renome botërore për mjekësi kineze tradicionale.

(7) Titullin praktikant i MKA-së për mjekësi kineze tradicionale-infermiere, përkatësisht praktikant i MKA-së për mjekësi kineze tradicionale-teknik i mjekësisë e shfrytëzon praktikant i MKA-së që ka kryer studime trevjeçare profesionale për infermiere, përkatësisht për teknik të mjekësisë si arsim i lartë profesional për infermiere, përkatësisht për teknik të mjekësisë.

Kodeksi i etikës profesionale i praktikantëve të MKA-së dhe standardet e metodave dhe procedurave të MKA-së

Neni 17

(1) Praktikantët e MKA-së i zbatojnë metodat dhe procedurat e MKA-së në pajtim me Kodeksin e etikës profesionale dhe standardeve të metodave dhe procedurave të MKA-së.

(2) Standardet e metodave dhe procedurave të MKA-së janë rregulla për zbatim të metodave dhe procedurave të MKA-së, që e përcaktojnë qasjen profesionale për zbatim të secilës metodë apo procedurë të veçantë të MKA-së.

(3) Kodeksin e etikës profesionale dhe standardet e metodave dhe procedurave të MKA-së i përcakton Oda, në pajtim me ministrin e Shëndetësisë.

III. INSTITUCIONE PËR MJEKËSI KOMPLEMENTARE DHE ALTERNATIVE

Institucione për MKA

Neni 18

(1) Metodot dhe procedurat e MKA-së zbatohen në institucionet për MKA, të themeluara në pajtim me këtë ligj dhe rregullat nga sfera e institucioneve (në tekstin e mëtejshëm: institucioni për MKA-në).

(2) Institucioni për MKA-në nga paragrafi (1) të këtij neni mund të zbatojë metoda dhe procedura të MKA-së në bazë të lejes për zbatim të metodave dhe procedurave të MKA-së, që e lëshon Ministria e Shëndetësisë (në tekstin e mëtejshëm: leje për punë).

(3) Leja për punë, emrat e praktikantëve të MKA-së, licencat e tyre për punë dhe listën e çmimeve të shërbimeve të institucionit për MKA-në duhet të vendosen në vend publik dhe të dukshëm në hapësirat e institucionit për MKA-në.

(4) Metodot dhe procedurat e MKA-së zbatohen në hapësirat e institucionit për MKA-në.

(5) Me përjashtim nga paragrafi (4) të këtij neni, me kërkesë të shfrytëzuesit të shërbimeve të MKA-së apo personit që kujdeset për shfrytëzuesin e shërbimit të MKA-së, praktikanti i MKA-së mund të zbatojë metoda dhe procedura të MKA-së në dhomën e shfrytëzuesit të shërbimit të MKA-së.

Themelimi i institucioneve për MKA-në

Neni 19

(1) Institucioni për MKA-në mund të themelohet si institucion publik dhe privat.

(2) Institucion publik mund të themelojë Qeveria e Republikës së Maqedonisë si institucion (nacional) shtetëror.

(3) Institucion privat për MKA-në mund të themelojnë personat vendorë dhe të huaj, juridikë dhe fizikë.

Themelimi dhe ndryshimet statusore të institucioneve publike për MKA

Neni 20

(1) Institucioni publik për MKA mund të themelohet dhe të shuhet me vendim të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë.

(2) Vendim për ndryshime statusore (bashkim, bashkëngjitje, ndarje ose veçim) të institucioneve nga paragrafi (1) i këtij neni, miraton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(3) Në bazë të vendimit nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni bëhet regjistrimi i institucionit publik për MKA, përkatësisht regjistrohen ndryshimet statusore në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë.

Kushtet për themelimin, fillimin me punë, dhënien e shërbimeve MKA dhe zgjerimin e veprimtarisë së institucionit për MKA

Neni 21

(1) Institucion për MKA mund të themelojë personi fizik vendor i huaj me licencë për punë si praktikant i MKA-së, të lëshuar në pajtim me këtë ligj.

(2) Institucion për MKA mund të themelohet, të fillojë me punë, të japë shërbime dhe ta zgjerojë veprimtarinë, nëse janë përmbushur kushtet në vijim:

- të ketë në marrëdhënie pune në kohë të pacaktuar numër të caktuar të praktikantëve të MKA-së në pajtim me rregullat nënligjore nga paragrafi (7) i këtij neni që e zbatojnë metodën dhe procedurën përkatëse të MKA-së dhe

- të ketë hapësirë e cila i përmbush kushtet minimale teknike dhe sanitare dhe pajisje adekuate për zbatimin e llojit të caktuar të metodës dhe/ose procedurës të MKA-së.

(3) Praktikantët e MKA-së nga paragrafi (2) alineja 1 e këtij neni doemos duhet të posedojnë licencë përkatëse për punë, varësisht nga lloji i metodës dhe procedurës MKA që zbatohet në institucionin për MKA.

(4) Nëse metoda ose procedura MKA realizohet në institucion shëndetësor, institucioni shëndetësor duhet të ketë leje për punë të lëshuar në pajtim me këtë ligj dhe t'i përmbushë kushtet nga paragrafi (2) i këtij neni.

(5) Nëse metoda ose procedura MKA realizohet në institucion shëndetësor në rrjetin e institucioneve shëndetësore, të njëjtat bëhen jashtë orarit të punës në të cilin ushtrohet veprimtaria kryesore e institucionit për nevojat e personave të siguruar.

(6) Me përjashtim nga paragrafi (5) i këtij neni, në institucionin shëndetësor në rrjetin e institucioneve shëndetësore MKA metoda dhe procedura mund të zbatohet edhe gjatë orarit të punës së institucionit shëndetësor nëse në institucionin shëndetësor është punësuar së paku një praktikant i MKA-së dhe ka hapësirë dhe pajisje adekuate për zbatim të metodës dhe/ose procedurës MKA.

(7) Hapësirën, pajisjen e nevojshme dhe kuadrin profesional për themelim, fillim me punë dhe dhënie të shërbimeve të MKA-së në institucionet për MKA i përcakton ministri i Shëndetësisë me rregull nënligjore.

(8) Pas miratimit të rregullit nënligjor nga paragrafi (7) i këtij neni Ministria e Shëndetësisë është e detyruar që menjëherë ta botojë në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Përmbajtja e elaboratit për themelim të institucionit privat për MKA

Neni 22

(1) Themeluesi i institucionit privat për MKA në elaboratin për themelim të institucionit e cakton llojin dhe vëllimin e shërbimit të MKA-së, hapësirën, pajisjes, kuadrin profesional me listë të praktikantëve të MKA-së që do të punësohen me të dhëna për arsimin dhe trajnimin e tyre plotësues për metodën dhe/ose procedurën përkatëse MKA, mbrojtje gjatës punës të të punësuarve; mbrojtje të shfrytëzuesve të shërbimeve të MKA-së dhe paraqet garanci financiare cilësore nga banka likuide ose hipotekë të pronës së patundshme, të pranueshme për Ministrinë e Shëndetësisë, për kryerje të vazhdueshme dhe të pandërprerë të shërbimeve të MKA-së së paku për periudhë prej gjashtë muajsh dhe për kompensim të dëmit që mund t'u shkaktohet shfrytëzuesve të shërbimeve, nëse institucioni pushon me punë.

(2) Institucioni privat për MKA është i detyruar së paku gjashtë muaj para pushimit të punës ta njoftojë Ministrinë e Shëndetësisë dhe shfrytëzuesit e shërbimeve të MKA-së.

(3) Njoftimin nga paragrafi (2) i këtij neni Ministria e Shëndetësisë e shpall në ueb faqen e vet.

Procedura për themelim

Neni 23

(1) Themeluesi i institucionit privat për MKA miraton akt për themelimin e institucionit privat për MKA.

(2) Akti për themelimin e institucionit për MKA përmban veçanërisht:

1) emrin dhe mbiemrin, përkatësisht emërtimin e themeluesit;

2) emërtimin dhe selinë e institucionit;

3) mjetet të cilat themeluesi i ka siguruar për themelim dhe fillim me punë të institucionit dhe mënyrën e sigurimit të mjeteve për punë;

4) burimet e përhershme, mënyrën dhe kushtet për fitimin e mjeteve për punë të institucionit;

5) të drejtat dhe detyrimet e themeluesit në aspekt të kryerjes së punëve të institucionit për MKA;

6) të drejtat e ndërsjella dhe detyrimet e institucionit për MKA dhe themeluesit;

7) të drejtat, detyrat dhe përgjegjësitë e institucionit për MKA në qarkullimin juridik;

8) përgjegjësitë e themeluesit për borxhet e institucionit;

9) personi i cili do t'i kryejë punët e prezantimit dhe përfaqësimit të institucionit dhe autorizimeve të tij në qarkullimin juridik;

10) afati për miratimin e statutit dhe për emërimin e drejtorit;

11) mënyrën e disponimit me tepicën e të hyrave mbi shpenzimet dhe mënyrën e mbulimit të mungesës së mjeteve për punë të institucionit;

12) personi ushtrues i detyrës drejtor i cili është i autorizuar sipas udhëzimeve të themeluesit t'i kryejë përgatitjet për fillim të punës së institucionit për MKA deri në konstituimin e institucionit për MKA.

(3) Nëse institucionin për MKA e themelojnë dy ose më shumë themelues ato lidhin marrëveshje për themelim të përbashkët të institucionit me të cilën i rregullojnë marrëdhëniet si bashkëthemelues të institucioneve, e veçanërisht të drejtat dhe detyrimet e tyre, si dhe të drejtën e disponimit me pjesëmarrjet në institucionin.

(4) Për marrëveshjen nga paragrafi (3) i këtij neni zbatohen dispozitat nga Ligji për marrëdhënie obliguese që kanë të bëjnë me marrëveshjen për ortakëri.

Neni 24

(1) Procedura për themelimin e institucionit privat për MKA fillon me parashtrimin e kërkesës në Ministrinë e Shëndetësisë për marrjen e lejes.

(2) Me kërkesën nga paragrafi (1) i këtij neni parashtrrohet:

1) akti për themelimin e institucionit për MKA;

2) elaborat për themelimin e institucionit për MKA;

3) dokument për sigurimin e hapësirave që janë të përshtatshme për dhënien e shërbimeve të MKA-së;

4) lista e pajisjes dhe mjeteve që janë të përshtatshme për dhënien e shërbimeve të MKA-së;

5) lista me të dhënat për praktikantët e MKA-së që do të themelojnë marrëdhënie pune;

6) dëshmi për garanci të siguruar financiare cilësore dhe garanci tjetër në rast të pushimit të institucionit me punë para skadimit të kohës për të cilën është themeluar dhe

7) marrëveshja për themelim të përbashkët, nëse institucionin e themelojnë dy ose më shumë bashkëthemelues.

(3) Kërkesa nga paragrafi (1) i këtij neni parashtrohet në dy formularë identikë me dëshmitë në shtojcë të kërkesës.

Akti për fillimin e punës

Neni 25

Ministria e Shëndetësisë në afat prej 45 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga neni 24 paragrafi (1) i këtij ligji, miraton aktvendim për fillimin me punë të institucionit për MKA, ndërsa mund ta vazhdojë këtë afat për më së shumti edhe 30 ditë, për çfarë e njofton themeluesin.

Institucioni në themelim

Neni 26

(1) Pas marrjes së aktvendimit nga neni 25 i këtij ligji, për periudhën në të cilën kryhen punët përgatitore për themelim dhe konstituim të institucionit për MKA, institucioni për MKA ka status të institucionit në themelimin dhe mund të kryejë regjistrim të përkohshëm në regjistrin e institucionit për MKA.

(2) Institucioni për MKA në themelimin nga paragrafi (1) i këtij neni ka subjektivitet të kufizuar juridik dhe mund të ndërmerret të drejta dhe detyrime në qarkullimin juridik që kanë të bëjnë vetëm me themelimin e institucionit.

Leje për punë

Neni 27

(1) Themeluesi pas përbushjes së kushteve nga neni 21 i këtij ligji parashton kërkesë në Ministrinë e Shëndetësisë, për kryerje të kontrollit për përbushjen e kushteve për fillim me punë të institucionit për MKA.

(2) Ministria e Shëndetësisë kryen kontroll dhe e vlerëson përbushjen e kushteve nga neni 21 i këtij ligji për themelimin e institucionit për MKA në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni, ndërsa mund ta vazhdojë këtë afat për më së shumti edhe 30 ditë, për çfarë e njofton themeluesin.

(3) Nëse Ministria e Shëndetësisë konstaton se janë përbushur kryen kushtet nga neni 21 i këtij ligji, lëshon leje për punë në lloj të aktvendimit në afat prej 45 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni, ndërsa mund ta vazhdojë këtë afat më së shumti edhe për 30 ditë, për të cilin e njofton themeluesin.

(4) Kundër aktvendimit të Ministrisë së Shëndetësisë me të cilin refuzohet kërkesa për lëshimin e lejes për pranim të metodave dhe procedurave të MKA-së mund të paraqitet ankesë në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë.

(5) Kundër aktvendimit të Komisionit Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës mund të parashtrohet padi në Gjykatën Administrative.

(6) Procedura para Gjykatës Administrative është urgjente.

Neni 28

(1) Nëse Ministria e Shëndetësisë nuk miraton aktvendim për fillim me punë të institucionit për MKA nga neni 25 i këtij ligji, përkatësisht nuk lëshon leje për punë nga neni 27 paragrafi (2) i këtij ligji, përkatësisht nuk

miraton aktvendim për refuzimin e kërkesës në afatin nga neni 25 i këtij ligji, përkatësisht në afatin nga neni 27 paragrafi (2) i këtij ligji, parashtuesi i kërkesës ka të drejtë që në afat prej tri ditësh pune të parashtrojë kërkesë në sekretarinë e ministrit të Shëndetësisë dhe ministri i Shëndetësisë të miratojë aktvendim. Nëse ministria e Shëndetësisë nuk ka sekretari, kërkesa parashtrohet në sekretarinë e Ministrisë së Shëndetësisë.

(2) Formën dhe përbajtjen e kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni i përcakton ministri i Shëndetësisë.

(3) Me kërkesën nga paragrafi (1) i këtij neni parashtuesi i kërkesës parashton edhe kopje të kërkesës nga neni 24 paragrafi (1) i këtij ligji, përkatësisht nga neni 27 paragrafi (1) i këtij ligji.

(4) Ministria e Shëndetësisë është e detyruar që në afat prej pesë ditësh pune nga dita e paraqitimit të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni të parashtrojë aktvendim me të cilin kërkesa nga paragrafi (1) i këtij është pranuar ose refuzuar.

(5) Nëse ministri i Shëndetësisë nuk miraton aktvendim në afatin nga paragrafi (4) i këtij neni, parashtuesi i kërkesës mund ta njoftojë Inspektoratin Administrativ Shtetëror në afat prej pesë ditësh pune.

(6) Inspektorati Shtetëror Administrativ është i detyruar që në afat prej dhjetë ditësh nga dita e pranimit të njoftimit nga paragrafi (5) i këtij neni të kryejë mbikëqyrje në Ministrinë e Shëndetësisë nëse është zbatuar procedura në pajtim me ligjin dhe në afat prej tri ditësh pune nga dita e mbikëqyrjes së kryer ta informojë parashtuesin e kërkesës për masat e ndërmarra.

(7) Inspektori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ pas mbikëqyrjes së kryer në pajtim me ligjin miraton aktvendim me të cilin e detyron ministrin e Shëndetësisë në afat prej dhjetë ditësh të vendosë për kërkesën e parashtuar, përkatësisht ta aprovojë ose refuzojë kërkesën dhe ta njoftojë inspektorin për aktin e miratuar. Me njoftimin dorëzohet kopje nga akti me të cilin ka vendosur për kërkesën e parashtuar.

(8) Nëse ministri i Shëndetësisë nuk vendos në afatin nga paragrafi (7) i këtij neni, inspektori do të parashtrojë kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje kundër inspektorit dhe do të caktojë afat plotësues prej pesë ditësh pune në të cilin ministri i Shëndetësisë do të vendosë për kërkesën e parashtuar për çfarë në afatin e njëjtë do ta njoftojë inspektorin për aktin e miratuar. Me njoftimin dorëzohet kopje nga akti me të cilin ka vendosur për kërkesën e parashtuar. Inspektori në afat prej tre ditë punësh e informon parashtuesin e kërkesës për masat e ndërmarra.

(9) Nëse ministri i Shëndetësisë nuk vendos edhe në afatin plotësues nga paragrafi (8) i këtij neni, inspektori në afat prej tri ditësh pune do të parashtrojë kallëzim te prokurori publik kompetent dhe në atë afat do ta informojë parashtuesin e kërkesës për masat e ndërmarra.

(10) Nëse inspektori nuk vepron pas njoftimit nga paragrafi (5) i këtij neni, parashtuesi i kërkesës në afat prej pesë ditësh pune ka të drejtë të parashtrojë kundërshtim në sekretarinë e drejtorit të Inspektoratit Shtetëror Administrativ. Nëse drejtori nuk ka sekretari, kërkesa parashtrohet në sekretarinë e selisë së Inspektoratit Shtetëror Administrativ.

(11) Drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ është i detyruar që në afat prej tri ditësh pune ta shqyrtojë kundërshtimin nga paragrafi (10) i këtij neni dhe nëse konstaton se inspektori nuk ka vepruar pas njoftimit nga

parashtruesi i kërkesës në pajtim me paragrafin (6) të këtij neni dhe/ose nuk parashtron kallëzim në pajtim me paragrafin (9) të këtij neni, drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ do të parashtrorë kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje kundër inspektorit dhe do të caktojë afat plotësues prej pesë ditësh pune në të cilin inspektori do të kryejë mbikëqyrje në Ministrinë e Shëndetësisë nëse është zbatuar procedura në pajtim me ligjin dhe në afat prej tri ditësh pune nga dita e mbikëqyrjes së kryer ta informojë parashtruesin e kërkesës për masat e ndërmarra.

(12) Nëse inspektori nuk vepron edhe në afatin plotësues nga paragrafi (11) i këtij neni, drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ do të parashtrorë kallëzim te prokurori publik kompetent kundër inspektorit dhe në afat prej tri ditësh do ta informojë parashtruesin e kërkesës për masat e ndërmarra.

(13) Në rastin nga paragrafi (11) i këtij neni drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ menjëherë, e më së voni në afat prej një ditë pune, do të autorizojë inspektor tjetër që ta kryejë mbikëqyrjen menjëherë.

(14) Në rastet nga paragrafi (13) i këtij neni drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ në afat prej tri ditësh pune do ta informojë parashtruesin e kërkesës për masat e ndërmarra.

(15) Nëse drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ nuk vepron në pajtim me paragrafin (11) i këtij neni, parashtruesi i kërkesës mund të parashtrorë kallëzim te prokurori publik kompetent në afat prej tetë ditësh pune.

(16) Nëse ministri i Shëndetësisë nuk vendos në afatin nga paragrafi (8) i këtij neni, parashtruesi i kërkesës mund të ngrejë kontest administrativ para gjykatës kompetente.

(17) Procedura para Gjykatës Administrative është urgjente.

Përmbajtja e lejes për punë të institucionit për mjekësi komplementare dhe alternative

Neni 29

(1) Leja për punë e institucionit për MKA i përmban të dhënat në vijim:

- emërtimin dhe selinë e institucionit;
- të dhënat për themeluesin (emri dhe mbiemri, përkatësisht emërtimi i themeluesit; numri unik i amzës i qytetarit, përkatësisht numri unik i amzës i subjektit dhe adresa, përkatësisht selia).
- lloji i institucionit për MKA,
- të dhënat për praktikantët e MKA (emri personal dhe mbiemri, adresa e vendbanimit të përhershëm ose të përkohshëm) dhe
- lista e metodave dhe procedurave të MKA-së të cilat, sipas kushteve që janë përmbushur, mund t'i kryejë institucioni për MKA.

(2) Në rast të ndryshimit të të dhënave nga paragrafi (1) i këtij neni, institucioni për MKA në Ministrinë e Shëndetësisë në afat jo më të gjatë se 15 ditë nga dita kur ka ndodhur ndryshimi, dorëzon kërkesë për ndryshim të lejes për punë të cilës bashkëngjit dokumentacion me të cilin dëshmohet ndryshimi. Ministria e Shëndetësisë në bazë të dokumentacionit me të cilin dëshmohet ndryshimi i lejes për punë bën ndryshimin e lejes për punë në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës.

Shpenzimet për procedurë për miratimin e aktvendimit për fillim me punë të institucionit për MKA dhe për lëshimin e lejes për punë

Neni 30

(1) Shpenzimet për procedurën për miratimin e aktvendimit për fillim me punë të institucionit për MKA nga neni 25 i këtij ligji dhe për lëshimin e lejes për punë nga neni 27 paragrafi (2) i këtij ligji janë në ngarkim të themeluesit të institucionit për MKA.

(2) Lartësinë e shpenzimeve nga paragrafi (1) i këtij neni në bazë të shpenzimeve të bëra reale për udhëheqjen e procedurës, e cakton ministri i Shëndetësisë me akt të veçantë.

Regjistrimi i institucionit për MKA në regjistrin e institucioneve për MKA

Neni 31

(1) Pas plotfuqishmërisë së aktvendimit për lëshimin e lejes për punë nga neni 27 paragrafi (2) i këtij ligji, bëhet zgjedhja dhe konstituimi i organit të menaxhimit dhe organit udhëheqës dhe miratimi i statutit.

(2) Në bazë të aktvendimit të plotfuqishëm për lëshimin e lejes për punë nga neni 27 paragrafi (2) i këtij ligji, Ministria e Shëndetësisë në regjistrin e institucioneve për MKA me detyrë zyrtare e regjistron institucionin për MKA dhe organin e tij të menaxhimit dhe organin udhëheqës.

(3) Aktvendimi i plotfuqishëm për lëshimin e lejes për punë nga neni 27 paragrafi (2) i këtij ligji, vendimi për zgjedhje të organeve të institucionit dhe statuti i institucionit dorëzohen në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë për regjistrim të institucionit për KAM.

(4) Cilësinë e personit juridik institucioni për MKA e fiton pas publikimit në ueb faqen e Regjistrit Qendror të Republikës së Maqedonisë se është bërë regjistrimi në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë.

(5) Deri në fitimin e cilësisë së personit juridik në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni për obligimet e institucionit përgjigjet themeluesi.

(6) Pas publikimit të regjistrimit në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë, institucioni mund të fillojë me punë.

Regjistri i institucioneve për mjekësi komplementare dhe alternative

Neni 32

(1) Regjistri i institucioneve për MKA është publik dhe i përmban veçanërisht të dhënat për emërtimin dhe selinë e institucionit dhe emrin dhe mbiemrin, përkatësisht emërtimin e themeluesit.

(2) Regjistrin e institucioneve për MKA mban dhe publikon Ministria e Shëndetësisë në ueb faqen e Ministrisë së Shëndetësisë.

(3) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit nga paragrafi (1) i këtij neni e përcakton ministri i Shëndetësisë me rregull nënligjore.

(4) Pas miratimit të rregullës nënligjore nga paragrafi (3) i këtij neni Ministria e Shëndetësisë është e detyruar që menjëherë ta botojë në ueb faqen e Ministrisë dhe në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Акте të institucionit për MKA

Neni 33

- (1) Institucioni për MKA ka statut.
- (2) Me statutin veçanërisht rregullohet: organizimi dhe mënyra e ushtrimit të veprimtarisë, emërtimi, selia, menaxhimi, udhëheqja e punës, kontrolli, të drejtat dhe obligimet e shfrytëzuesve të shërbimit publik dhe çështjet tjera me rëndësi për kryerjen e veprimtarisë dhe punës së institucioneve në pajtim me ligjin dhe aktin për themelim.
- (3) Miratimi i statutit të institucionit privat për MKA, si dhe ndryshimin e tij e bën themeluesi.
- (4) Miratimin e statutit të institucionit publik për MKA, si dhe ndryshimin e tij, e bën organi i menaxhimit të institucionit publik në pajtim me ligjin.
- (5) Për statutin e institucionit publik për MKA pëlqim jep Ministria e Shëndetësisë.

Neni 34

- (1) Institucioni për MKA miraton edhe akte tjera me të cilat rregullohen çështjet me rëndësi për punën e institucionit në pajtim me ligjin dhe statutin.
- (2) Aktet nga paragrafi (1) i këtij neni në kuadër të autorizimeve të tij i miraton organi i menaxhimit dhe drejtori.
- (3) Statuti dhe aktet tjera të institucionit publikohen në formë elektronike dhe/ose të shtypur, në mënyrë me të cilën mundësohet arritshmëria e tyre.

Ndërprerja e punës dhe heqja e lejes për punë të institucionit për MKA

Neni 35

- (1) Ministria e Shëndetësisë miraton aktvendim për ndërprerje të punës së institucionit për MKA, nëse:
- themeluesi, përkatësisht trashëgimtari i tij juridik, përkatësisht ligjor miraton akt për shuarjen e institucionit,
  - janë ndërprerë kushtet për dhënie të shërbimit për të cilin institucioni është themeluar,
  - institucioni i bashkëngjitet ose bashkohet me institucion tjetër ose ndahen ose veçohen një ose më shumë institucione në rastin në të cilin institucioneve e sapokrijuara, përkatësisht institucioneve të cilave u bashkëngjiten i marrin të gjitha të drejtat dhe obligimet e institucioneve që pushojnë me punë,
  - nuk fillon me ushtrimin e veprimtarisë në afat prej gjashtë muaj nga regjistri në regjistrin e institucioneve për MKA ose nëse e ndërpret punën për periudhë më gjatë se në vjet dhe/ose -janë përmbushur kushtet tjera për shuarjen e institucionit për MKA të përcaktuara me ligj ose aktin për themelim.
- (2) Ministria e Shëndetësisë miraton aktvendim për heqje të lejes së punës të institucionit për MKA, nëse:
- në afatin e caktuar, i cili nuk mund të jetë më i shkurtër se 45 as më i gjatë se 60 ditë nga dorëzimi i procesverbalit nga mbikëqyrja e kryer në pajtim me këtë ligj, e varësisht nga koha e nevojshme për t'u mënjanuar mangësitë e përcaktuara me mbikëqyrjen në pajtim me këtë ligj,
  - nuk e njofton Ministrinë e Shëndetësisë për ndryshimet e të dhënave që janë regjistruar në regjistrin e institucioneve për MKA në afat prej 15 ditësh nga ndodhja e tyre,
  - me vendim të plotfuqishëm konstatohet pavlefshmëri e regjistrimit të institucionit për MKA në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë,

- është shqiptuar sanksion për ndalimin e ushtrimit të veprimtarisë për mospërmbushjen e kushteve për dhënie të shërbimeve për MKA,
  - jep shërbime në kundërshtim me lejen për punë dhe
  - nuk i zbaton dispozitat e këtij ligji dhe aktet e miratuara në bazë të këtij ligji.
- (3) Me ditën e miratimit të aktvendimit nga paragrafi (2) i këtij neni institucioni për MKA e ndërpret punën.
- (4) Pasojat që dalin nga aktvendimi për heqjen e lejes për punë janë në ngarkim të themeluesit.
- (5) Në bazë të aktvendimeve nga paragrafët (1) dhe (2) i këtij neni, institucioni për MKA shlyhet nga Regjistri Qendror i Republikës së Maqedonisë dhe nga regjistri i institucionit për MKA.
- (6) Në rast të miratimit të aktvendimit për heqje të lejes për punë të institucionit për MKA nga paragrafi (2) i këtij neni dhe shlyerjes së institucionit nga Regjistri Qendror i Republikës së Maqedonisë dhe nga regjistri i institucioneve për MKA, kërkesë e re për regjistrim mund të parashtrohet pas ndërprerjes së shkaqeve nga paragrafi (2) i këtij neni, e më së voni pas skadimit të një viti nga dita e miratimit të aktvendimit për heqje të lejes për punë të institucionit për MKA nga paragrafi (2) i këtij neni.

Ndryshime statusore

Neni 36

- (1) Themeluesi mund të vendosë që institucioni për MKA t'i bashkëngjitet institucionit tjetër, dy ose më shumë institucione për MKA të bashkohen në një institucion për MKA ose institucioni për MKA të ndahet në dy ose më shumë institucione për MKA.
- (2) Themeluesi mund të vendosë që një pjesë e institucionit për MKA (njësi organizative) t'i bashkëngjitet një institucion tjetër për MKA ose të organizohet si institucion i pavarur për MKA.
- (3) Mënyra e miratimit të vendimit nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni rregullohet me ligj dhe me statutin e institucionit.
- (4) Ndryshimet statusore nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni regjistrohen në regjistrat nga nenet 29 dhe 31 të këtij ligji.

Zbatimi i rregullave nga sfera e procedurës së përgjithshme administrative

Neni 37

- Në procedurat për themelim, ndryshime statusore (bashkim, bashkëngjitje, ndarje ose veçim) dhe lëshim të lejes për punë për institucion për MKA zbatohen rregullat nga sfera e procedurës së përgjithshme administrative, nëse me këtë ligj nuk është rregulluar ndryshe.

Llojet e institucioneve për MKA

Neni 38

- (1) Institucioneve për MKA themelohen si ordianca për MKA dhe qendra.
- (2) Ordianca për MKA është institucion për MKA në të cilën jepen shërbime nga MKA dhe zbatohen metodat dhe procedurat MKA me kërkesë të shfrytëzuesve të shërbimeve MKA.
- (3) Qendra është institucion për MKA në të cilin jepen shërbime nga MKA dhe zbatohen metodat dhe procedurat MKA me kërkesë të shfrytëzuesve të shërbimeve MKA, organizohen trajnime për përsosje profesionale të

dedikuara për mbindërtim të pandërprerë të njohurive, aftësive dhe shkathtësive të praktikantëve të MKA dhe bëhen hulumtime për sigurinë dhe efikasitetin e metodave dhe procedurave MKA për diagnostikë, mjekim dhe rehabilitim nga neni 11 i këtij ligji.

(4) Qendra organizon trajnime dhe bën hulumtime nga paragrafi (3) i këtij ligji nëse në marrëdhënie pune ka së paku tre doktorë shkence nga sfera e mjekësisë, përkatësisht nga sfera e farmacisë ose nga sfera e metodës dhe/ose procedurës përkatëse të MKA-së, nga të cilët së paku një mësimdhënës në fakultetin e mjekësisë, përkatësisht farmacisë ose fakultetin për metodën dhe/ose procedurën përkatëse KAM.

(5) Qendra mund të organizojë trajnime dhe të kryejë hulumtime nga paragrafi (3) i këtij ligji dhe nëse mësimdhënësit nga paragrafi (4) i këtij neni janë në marrëdhënie pune përkatësisht njëkohësisht në qendrën dhe në institucionin e arsimit të lartë, në pajtim me rregullat nga sfera e marrëdhënieve të punës dhe marrëveshjen për punësim.

Udhëheqja dhe menaxhimi me institucionet private për MKA

Neni 39

(1) Udhëheqja dhe menaxhimi me institucionet private për MKA rregullohet me aktin për themelim, përkatësisht statutin e institucionit për MKA.

(2) Drejtori i institucionit privat për MKA zgjidhet në kushte dhe në mënyrë të përcaktuar me statutin e institucionit privat për MKA.

Udhëheqja dhe menaxhimi me institucionet publike për MKA

Neni 40

(1) Organet e institucioneve publike për MKA janë këshill drejtues si organ i menaxhimit dhe drejtori si organ udhëheqës.

(2) Themeluesi mundet me akt për themelimin e stitucionit për MKA të parasheh që të mos formohet organ i menaxhimit dhe menaxhimin ta kryejë drejtori për zgjedhjen e të cilit shpallet konkurs publik.

(3) Kryetar dhe anëtar i organit të menaxhimit, përkatësisht drejtor i institucionit publik për MKA nuk mund të zgjidhet personi i cili me vendim të plotfuqishëm i është shqiptuar dënim me burg për vjedhje, mashtrim, keqpërdorim të besimit, falsifikim, deklaratë të rrejshme nën betim, përveç nëse i fshihet gjykimi, si dhe personi të cilit me aktgjykim gjyqësor i është shqiptuar sanksion ndalim për ushtrimin e profesionit, veprimtarisë ose detyrës.

(4) Themeluesi me drejtorin nga paragrafi (2) i këtij neni lidh marrëveshje menaxheri.

Bordi drejtues

Neni 41

(1) Me institucionin publik për MKA udhëheq bordi drejtues.

(2) Bordin drejtues të institucionit publik për MKA e përbëjnë pesë anëtarë, nga të cilët dy përfaqësues nga radhët e personave profesionalë dhe kompetentë në institucionin për MKA dhe tre përfaqësues të themeluesit, me mandat prej katër vitesh që i zgjedh dhe shkarkon themeluesi i institucionit publik për MKA.

(3) Bordi drejtues e miraton statutin e institucionit, miraton vendim për ndryshime statusore (ndarje, veçim, bashkim dhe bashkëngjitje), e miraton raportin për punë, e miraton programin për punë dhe planin financiar, e përcakton llogarinë përfundimtare, miraton akte të përgjithshme dhe e ndjek zbatimin e tyre dhe kryen punë tjera të përcaktuara me ligj, aktin për themelim dhe statutin e institucionit për KAM.

(4) Vendimin për ndryshimet statusore (ndarje, veçim, bashkim dhe bashkëngjitje) bordi drejtues e miraton pas pëlqimit paraprak të themeluesit.

(5) Mënyra e zgjedhjes së anëtarëve të bordit drejtues dhe mënyra e vendimmarrjes rregullohen me statutin e institucionit publik për MKA.

Kriteret për emërimin e anëtarit të bordit drejtues

Neni 42

(1) Anëtar i bordit drejtues të institucionit publik për MKA mund të emërohet personi i cili ka së paku arsim të lartë dhe ka së paku pesë vjet përvojë pune në sferën e shëndetësisë, ekonomisë ose drejtësisë.

(2) Anëtar i bordit drejtues të institucionit publik për MKA nuk mund të ketë personalisht, përmes personit të tretë ose sipas cilësdo baze, interesa në institucionin publik për MKA që mund të kenë çfarëdo ndikimi në pavarësinë dhe paanshmërinë e tij në menaxhimin me institucionin për MKA. Çdo anëtar i bordit drejtues është i detyruar që ta paralajmërojë themeluesin për ekzistimin e interesit të tillë te ai personalisht dhe/ose te anëtarë tjerë të bordit drejtues.

(3) Anëtar i bordit drejtues të institucionit publik për MKA nuk mund të jetë personi i emëruar i cili, përveç në rastin nga paragrafi (2) i këtij neni, është:

- i punësuar ose posedon aksione ose pjesëmarrje në persona juridikë që bëjnë prodhimin ose qarkullimin me barna dhe/ose pajisje për zbatim të metodave dhe procedurave të MKA-së,

- person i afërt i anëtarit tjetër të organeve të institucionit publik për MKA, përkatësisht persona në bashkësi martesore ose jashtëmartesore me anëtar tjetër të organeve të institucionit publik për MKA, farefis sipas gjakut në linjë të drejtë dhe në linjë anësore deri në shkallën e katërt, adoptuesi dhe i adoptuari, farefise sipas krushqisë deri në shkallën e dytë si dhe çdo person fizik ose juridik me të cilin anëtarit tjetër i organeve të institucionit publik për MKA ka interes privat dhe

- në raste tjera të përcaktuara me rregullat nga sfera e pengimit të konfliktit të interesave.

Shkarkimi dhe ndërprerja e mandatit të anëtarit të bordit drejtues

Neni 43

(1) Anëtar i bordit drejtues të institucionit publik për MKA mund të shkarkohet para skadimit të kohës për të cilën është zgjedhur, nëse:

- 1) është ndërprerë baza mbi të cilën është zgjedhur;
- 2) mungon në mbledhjen e bordit drejtues pa arsye së paku dy herë në vit;

- 3) në mënyrë plotësuese konstaton se në kunshtim me nenin 42 paragrafi (2) i këtij ligji ka personalisht, përmes personit të tretë ose sipas cilësdo baze, interesa që mund të kenë çfarëdo ndikimi në pavarësinë dhe paanshmërinë e tij;

- 4) në mënyrë plotësuese konstatohet se në kundërshtim me nenin 42 paragrafi (3) i këtij ligji është person i afërt i anëtarit të bordit drejtues, si dhe në raste tjera të përcaktuara me rregullat nga sfera e pengimit të konfliktit të interesave;

5) në mënyrë të papërgjegjshme ose joefikase i kryen obligimet në bordin drejtues dhe

6) punon në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji.

(2) Ekzistimin e shkaqeve nga paragrafi (1) i këtij neni për shkarkimin para skadimit të kohës për të cilën është zgjedhur anëtari i bordit drejtues të institucionit publik për MKA i përcakton themeluesi i institutit publik për MKA ose organi i autorizuar nga ai.

(3) Anëtarit të bordit drejtues të institucionit publik për MKA i ndërpritet mandati para skadimit të kohës për të cilën është zgjedhur:

1) me kërkesë të tij dhe

2) nëse ndodh paaftësimi i përhershëm ose i përkohshëm për ushtrimin e pandërprerë të funksionit ose në rast të vdekjes.

Drejtori i institucionit publik për MKA

Neni 44

(1) Organi udhëheqës i institucionit publik për MKA (në tekstin e mëtutjeshëm: drejtori) e organizon dhe udhëheq procesin e punës, e udhëheq punën e institucionit publik për MKA, në mënyrë të pavarur miraton vendime në kuadër të kompetencave të veta, e prezanton dhe përfaqëson institucionin publik për MKA ndaj personave të tretë dhe është përgjegjës për ligjshmërinë e punës së institucionit publik për MKA dhe për detyrimet që ndërmerren në qarkullimin juridik.

(2) Drejtori i propozon bazat e programit për punë dhe planin për zhvillim dhe ndërmer masa për zbatimin e tyre, i zbaton vendimet e organit të menaxhimit, e propozon organizimin e institucionit, i zgjedh dhe shkarkon punëtorët udhëheqës, vendos për sistemimin e punëtorëve në punë dhe detyra të caktuara, parashtron raport për rezultatet nga puna e institucionit dhe kryen punë tjera të përcaktuara me ligj dhe statutin e institucionit.

Neni 45

(1) Drejtor i institucionit publik për MKA mund të zgjidhet personi i cili i përmbush kushtet në vijim:

1) është shtetas i Republikës së Maqedonisë;

2) në momentin e zgjedhjes, me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor nuk i është shqiptuar dënim ose sanksion kundërvajtës ndalim për ushtrimin e profesionit, veprimtarisë ose detyrës;

3) ka të kryer arsim të lartë nga sfera e mjekësisë ose farmacisë ose cikël të dytë dhe/ose të tretë të kryer të arsimit të lartë nga sfera e metodës dhe/ose procedurës së caktuar KAM;

4) ka së paku pesë vjet përvojë pune;

5) ofron program më cilësor për punë të institucionit publik për KAM;

6) posedon një prej certifikatave ose vërtetimeve vijuese të njohura ndërkombëtarisht për njohje aktive të gjuhës angleze jo më të vjetër se pesë vjet:

- TOEFL IBT së paku 74 pikë,

- IELTS (IELTS)- së paku 6 pikë,

- ILEC (ILEC) (Cambridge English: Legal - së paku

niveli B2,

- FCE (FCE) (Cambridge English: First) - i dhënë,

- BULATS (BULATS)- së paku 60 pikë ose

- APTIS (APTIS)- së paku niveli B2 dhe

7) ka dhënë testin psikologjik dhe testin e integritetit.

(2) Mandati i drejtorit zgjat katër vjet, me të drejtë që të zgjidhet edhe një herë si drejtor.

(3) Të drejtat dhe detyrimet ndërmjet drejtorit dhe punëdhënësit rregullohen me marrëveshje menaxheriale e cila veçanërisht përmban indikatorë të suksesit të cilat drejtori duhet t'i realizojë.

(4) Me marrëveshjen menaxheriale nga paragrafi (3) i këtij neni veçanërisht rregullohet:

1) të drejtat dhe detyrimet e themeluesit dhe drejtrit;

2) koha për të cilën lidhet marrëveshja menaxheriale;

3) çështjet për të cilat themeluesi do të vendosë si organ i menaxhimit;

4) rroga e drejtorit për ushtrimin e funksionit të menaxherit;

5) detyrimet e drejtorit për sigurim të vazhdimësisë në kryerjen e shërbimit publik (kryerje të vazhdueshme të shërbimeve publike);

6) kushtet për kryerjen e të gjithë detyrimeve nga marrëveshja pa marrë parasysh paraqitjen e mundshme dhe ndikimin e cilave do rrethana dhe situata të paparashikueshme;

7) kushtet në të cilat themeluesi mund t'i ndryshojë në mënyrë të njëanshme kushtet e kontraktuara pas lidhjes së marrëveshjes për realizim dhe mbrojtje të interesit publik;

8) kushtet në të cilat themeluesi mund në mënyrë të njëanshme ta prishë marrëveshjen para skadimit të afatit për të cilin është lidhur marrëveshje dhe

9) kushte dhe detyrime tjera të veçanta të cilat drejtori është i detyruar t'i pranojë për menaxhimin dhe kryerjen e veprimtarisë së institucionit.

Emërimi dhe shkarkimi i drejtorit

Neni 46

(1) Drejtori i institucionit publik për MKA zgjidhet në bazë të konkursit publik të shpallur nga bordi drejtues i institucionit publik për MKA.

(2) Drejtorin e institucionit publik për MKA e zgjedh, përkatësisht e shkarkon ministri i Shëndetësisë.

Konkursi publik për zgjedhjen e drejtorit

Neni 47

(1) Bordi drejtues i institucionit publik për MKA tre muaj para skadimit të mandatit të drejtorit ekzistues miraton vendim për shpalljen e konkursit publik që botohet në tri gazeta ditore që botohen në tërë territorin e Republikës së Maqedonisë prej të cilave një nga gazetat që botohen në gjuhën që e flasin së paku 20% e qytetarëve që flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase.

(2) Në konkursin e shpallur publik përcaktohen kushtet të cilat duhet t'i plotësojë kandidati për drejtor, dokumentacioni i nevojshëm dhe kohëzgjatja e konkursit.

(3) Ministria e Shëndetësisë në afat prej 30 ditësh nga dita e përfundimit të afatit për dërgimin e dokumentacionit të nevojshëm, miraton aktvendim për zgjedhjen e drejtorit.

(4) Kandidatët të cilët nuk janë zgjedhur në konkurs në afat prej tetë ditëve nga dita e pranimit të njoftimit kanë të drejtë të ngrenë kontest administrativ.

Ushtuesi i detyrës - drejtor

Neni 48

(1) Nëse në konkursin publik nga neni 47 të këtij ligji nuk paraqitet askush ose nëse ministri i Shëndetësisë nuk zgjedh drejtor nga kandidatët e paraqitur, shpallet konkurs i ri.

(2) Në rastet e paragrafit (1) të këtij neni, ministri i Shëndetësisë në afat prej pesë ditëve pas skadimit të afatit për zgjedhje të drejtorit, pa konkurs publik do të emërojë ushtues të detyrës - drejtor, i cili i plotëson kushtet e nenit 45 paragrafi (1) të këtij ligji.

(3) Ushtruesi i detyrën i ka të gjitha të drejtat dhe detyrimet e drejtorit.

(4) Ushtruesi i detyrës mund ta kryej detyrën deri në emërimin e drejtorit, ndërsa më së shumti gjashtë muaj nga dita e emërimit të tij.

Raport për punën e drejtorit

Neni 49

(1) Drejtori obligohet në gjashtë muaj të dërgojë raport për punë te ministri i Shëndetësisë.

(2) Në raportin nga paragrafi (1) i këtij neni drejtori obligohet posaçërisht të dërgojë të dhëna për llojin dhe vëllimin e kryer të shërbimeve shëndetësore dhe për punën financiare të institucionit publik për MKA.

(3) Nëse nga raporti për punë përcaktohen mangësi dhe/ose humbje në punën financiare drejtori obligohet të njëjtat t'i mënjanojë në gjashtë muajt e ardhshëm.

(4) Nëse edhe pas skadimit të gjashtë muajve drejtori nuk i mënjanon mangësitë e përcaktuara edhe në atë periudhë sërish ka mangësi dhe/ose humbje në punën financiare, ministri i Shëndetësisë do ta shkarkojë drejtorin dhe do të emërojë ushtrues detyre drejtor deri në zgjedhjen e drejtorit pas konkursit të shpallur por jo më gjatë se gjashtë muaj.

IV. QENDRA ÇËR MJEKËSI TRADICIONALE KINEZE

Themelimi i Qendrës për Mjekësi Tradicionale kineze

Neni 50

(1) Për kryerjen e punëve që kanë të bëjnë me mjekësinë tradicionale kineze themelohet Qendra për Mjekësi Tradicionale Kineze (në tekstin e mëtejme: Qendra për MTK), si institucion publik për MKA në të cilën ofrohen shërbime nga sfera e mjekësisë tradicionale kineze dhe zbatohen metoda dhe procedura nga sfera e mjekësisë tradicionale kineze në kërkesë të shfrytëzuesve të MKA shërbimeve, organizohen trajnime për avancim profesional të dedikuar për mbindërtim të pandërprerë të njohurive, aftësive dhe shkathtësive të praktikantëve të MTK-së dhe bëhet hulumtim për sigurinë dhe efikasitetin e metodave dhe procedurave të MTK-së.

(2) Qendra për MTK ka cilësi të personit juridik.

(3) Në Qendrën për MTK kryhen posaçërisht punët si vijojnë:

- zbatimi i metodave dhe procedurave të MTK-së me kërkesë të shfrytëzuesve të shërbimeve MKA;

- zhvillimi i sistemit të edukimit të vazhdueshëm të dedikuar për mbindërtim të pandërprerë të njohurive , aftësive dhe shkathtësive të praktikantëve të MTK-së;

- organizim i trajnimeve për avancim profesional të dedikuar për mbindërtim të pandërprerë të njohurive, aftësive dhe shkathtësive për metodat dhe procedurat të MTK-së sipas standardeve ndërkombëtare në bashkëpunim me institucionet arsimore nga Republika e Maqedonisë dhe nga jashtë si dhe me kuadrin arsimor nga Republika e Maqedonisë dhe nga jashtë dhe lëshimi i certifikatave për trajnime të ndjekura,

- organizimi i takimeve profesionale-shkencore (seminare, punëtori, shkolla dhe ngjashëm);

- vendosja e bashkëpunimit me institucione tjera për MKA në Republikën e Maqedonisë dhe jashtë vendit;

- përfshirje në sistemin ndërkombëtar të edukimit të vazhdueshëm të praktikantëve të MTK-së;

- bashkëpunim me projektet ndërkombëtare në sferën e MTK-së;

- zbatimi i hulumtimeve për sigurinë dhe efikasitetin e metodave dhe procedurave të MTK-së me qëllim që të përcaktohet efekti i tyre mbi shëndetin e njerëzve dhe nëse janë të shfrytëzueshme në mposhtjen e simptomave të sëmundjeve.

(4) Në Qendrën për MTK punojnë persona të cilët i plotësojnë kushtet nga neni 15 i këtij ligji për marrjen e licencës për punë si praktikant të MTK-së, si dhe persona të cilët posedojnë licencë për punë si praktikant të MTK-së të lëshuar në pajtim me këtë ligj.

(5) Në Qendrën për MTK për shkak të organizimit të trajnimeve për avancim profesional të dedikuar për mbindërtim të pandërprerë të njohurive, aftësive dhe shkathtësive të praktikantëve të MTK-së dhe për shkak të kryerjes së hulumtimeve për sigurinë dhe efikasitetin e metodave dhe procedurave të MTK-së në marrëdhënie pune ka së paku tre doktorë shkencash nga sfera e mjekësisë, përkatësisht nga sfera e farmacisë ose nga sfera e MTK, prej të cilëve së paku një mësimdhënës në fakultetin e mjekësisë, përkatësisht fakultetin e farmacisë për metodë dhe/ose procedurë të MTK-së.

(6) Qendra për MTK mund të organizojë trajnime për përsosje profesionale të dedikuar për mbindërtim të pandërprerë të njohurive, aftësive dhe shkathtësive të praktikantëve të MTK-së dhe të bëjë hulumtime për sigurinë dhe efikasitetin e metodave dhe procedurave të MTK-së nëse mësimdhënësit nga paragrafi (5) i këtij neni janë në marrëdhënie pune njëkohësisht në qendrën dhe në institucionin e lartë arsimor, në pajtim me rregullat nga sfera e marrëdhënieve të punës dhe marrëveshjen për punësim.

Menaxhimi dhe udhëheqja me Qendrën për MKA

Neni 51

(1) Me Qendrën për MTK menaxhon bordi drejtues.

(2) Këshillim drejtues e përbëjnë pesë anëtarë, prej të cilëve dy përfaqësues nga radha e personave profesionalë dhe kompetent në Qendrën për MTK dhe tre përfaqësues të themeluesit, me mandat prej katër viteve.

(3) Anëtarët e Bordit drejtues i emëron dhe shkarkon Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Neni 52

(1) Bordi drejtues i Qendrës për MTK:

- e miraton Statusin e Qendrës,

- e miraton programin vjetor për punën e Qendrës,

- propozon plan vjetor financiar dhe dërgon llogari përfundimtare në Ministrinë e Shëndetësisë,

- publikon konkurs publik për emërimin e drejtorit,

- vendos për kundërshtimet dhe ankesat e të punësuarve në Qendër dhe

- kryen edhe punë të tjera të përcaktuara me status.

(2) Pëlqim të statutit të Qendrës për MTK jep Ministria e Mjekësisë.

Neni 53

(1) Me Qendrën për MTK udhëheq drejtori të cilin e zgjedh dhe shkarkon ministri i Shëndetësisë, për kohë prej 4 viteve.

(2) Për punën e tij dhe për punën e Qendrës së MTK-së, drejtori i Qendrës për MTK jep llogari para ministrit të Shëndetësisë.

(3) Drejtori i Qendrës për MKT obligohet në gjashtë muaj të dërgojë raport për punën te ministri i Shëndetësisë.

(4) Në raportin nga paragrafi (3) i këtij neni drejtori obligohet posaçërisht të dërgojë të dhëna për llojin dhe vëllimin e realizimit të MKT shërbimeve dhe për punën financiare të institucionit publik për Qendrën:

(5) Nëse nga raporti për punë përcaktohen mangësi dhe/ose humbje në punën financiare, drejtori obligohet t'i mënjanojë ato në gjashtë muajt e ardhshëm.

(6) Nëse edhe pas skadimit të gjashtë muajve të ardhshëm drejtori nuk i mënjanon mangësitë e përcaktuara edhe në atë periudhë përsëri ka mangësi dhe/ose humbje në punën financiare, ministri i Shëndetësisë do ta shkarkojë drejtorin dhe do të emërojë ushtrues të detyrës drejtor deri në emërimin e drejtorit pas konkursit të shpallur, por jo më gjatë se gjashtë muaj.

Neni 54

Drejtori i Qendrës për MKT:

- e organizon dhe e udhëheq punën e Qendrës për MKT,
- jep llogari për ligjshmërinë e punës së Qendrës për MKT,
- e përfaqëson Qendrën për MKT para personave të tretë,
- e propozon programin vjetor për punën e Qendrës për MKT,
- i ekzekuton vendimet e Bordit drejtues të Qendrës për MKT,
- vendos për të drejtat e marrëdhënies së punës të të punësuarve në Qendrën për MKT dhe
- kryen punë tjera të përcaktuara me ligj dhe me statusin e Qendrës për MKT.

Neni 55

(1) Drejtori i Qendrës së MKT zgjidhet në bazë të konkursit publik të publikuar në tre gazeta ditore të cilat botohen në tërë territorin e Republikës së Maqedonisë prej të cilave një nga gazetatat të cilat botohen në gjuhën qe e flasin më së paku 20% nga qytetarët të cilën flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase.

(2) Drejtor i Qendrës për MKT mund të zgjidhet personi i cili i plotëson kushtet në vijim:

- 1) është shtetas i Republikës së Maqedonisë;
  - 2) në momentin e emërimit me aktgjykim të plotfuqishëm nuk i është shqiptuar dënim ose sanksion kundërvajtjes për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës;
  - 3) ka kryer arsim të lartë nga sfera e mjekësisë përkatësisht farmacisë ose ka kryer arsim të lartë nga sfera e MKT në një nga universitetet me renome botërore për MKT ose në universitetet në Republikën e Maqedonisë;
  - 4) ka së paku pesë vjet përvojë punë në sferën e mjekësisë, farmacisë ose në sferën e MKT-së;
  - 5) ka licencë për punë si MKA praktikues;
  - 6) posedon një nga certifikatat e pranuar ndërkombëtarisht ose vërtetim për njohje aktive të gjuhës angleze jo më të vjetër se pesë vjet;
    - TOEFEL IBT së paku 74 pikë;
    - IELTS - së paku 6 pikë;
    - ILEC (Cambridge English: Legal) - së paku nivelin B2;
    - FCE (Cambridge English: First) - i dhënë;
    - BULATS - së paku 60 pikë ose
    - APTIS - më së paku B2,
  - 7) ka dhënë test psikologjik dhe test për integritet/
- (3) Mandati i drejtorit të Qendrës së MKT-së pushon:
- 1) me skadimin e mandatit;
  - 2) me kërkesë të tij;

3) nëse i përfundon marrëveshja për punësim ose marrëveshja për vazhdimin e punësimit për shkak të moshës, rregullave nga sfera e marrëdhënies të punës;

4) në rast të vdekjes dhe

5) në rast të shkarkimit.

(4) Drejtori i Qendrës së MKT-së mund të shkarkohet para skadimit të mandatit në rast se:

- me punën e tij të pandërgjegjshme dhe të parregullt shkakton çrregullim në kryerjen e punëve të Qendrës për MKT dhe shkaqe të përcaktuara në procedurë në pajtim me ligj,
- nuk punon dhe nuk vepron sipas ligjit dhe akteve të Qendrës për MKT, ose
- me aktgjykim të plotfuqishëm për vepër penale i është shqiptuar dënim efektiv me burg në kohëzgjatje mbi gjashtë muaj;
- i është shqiptuar sanksion kundërvajtës ndalim për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës,
- nuk ka mundësi t'i kryejë detyrat më gjatë se gjashtë muaj për shkak të sëmundjes ose shkaqeve tjera të arsyeshme dhe
- i është kufizuar ose i është marrë aftësia afariste.

Financimi i punës së Qendrës për MKT

Neni 56

(1) Mjetet për punën e Qendrës për MKT sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë, të hyra të saj nga kompensimet, donacionet dhe burime tjera, në pajtim me ligjin.

(2) Nëse me punën e Qendrës për MKT realizohen të ardhura më shumë se shpenzime, ato do të përdoren për avancim të punës dhe pajtim të Qendrës së MKT-së, si dhe për trajnim dhe avancim të të punësuarve.

V. ZBATIMI I MKA METODAVE DHE PROCEDURAVE

Dokumentacioni

Neni 57

(1) MKA praktikuesi mban evidencë për punën e tij.

(2) Dokumentacioni nga paragrafi (1) i këtij neni përfshin:

1) deklaratë për pëlqim të shfrytëzuesit të shërbimit për zbatimin e MKA metodës ose procedurës, në pajtim me nenin 33 të këtij ligji;

2) të dhëna për shfrytëzuesin e shërbimit (emri dhe mbiemri, data e lindjes, gjinia, adresa e vendbanimit ose vendqëndrimin);

3) të dhëna për zbatimin e metodës dhe procedurës së MKA-së:

- shkaqet për vizitën e MKA -praktikuesit;
- informata për metodat dhe procedurat e zbatuara të shfrytëzuesit të shërbimit nga MKA praktikuesi;
- shfrytëzimi i MKA prodhimeve dhe barnave nëse janë zbatuar në pajtim me standardet për MKA metodën ose procedurën përkatëse.

Deklaratë për pëlqim për zbatimin e MKA metodës ose procedurës

Neni 58

(1) MKA praktikuesi ka për obligim para se të fillojë zbatimin i MKA metodës dhe/ose procedurës të marrë deklaratë me shkrim me të cilën shfrytëzuesi i MKA shërbimit jep pëlqim për zbatimin e MKA metodës dhe/ose procedurës së caktuar (në tekstin e mëtejme: deklaratë për pëlqim me shkrim).

(2) Deklarata për pëlqim nga paragrafi (1) i këtij neni përmban informatë se shfrytëzuesi i MKA shërbimit është i njoftuar me llojin e MKA metodës ose procedurës, mënyrën në të cilën ajo MKA metodë ose procedurë zbatohet dhe fakti se refuzimi potencial i zbatimit të shërbimit shëndetësor në pajtim me mjekësinë të bazuar në dëshmi mund të ndikojë dëmshëm në shëndetin e tij. Deklarata e pëlqimit nënshkruhet në dy ekzemplarë origjinalë, prej të cilëve një ekzemplar mbetet në institucionin për MKA, e ekzemplarin e dytë e mban shfrytëzuesi i shërbimit të MKA.

(3) Kur shfrytëzuesi i shërbimit është person i mitur ose person me aftësi afariste të hequr ose të kufizuar, MKA praktikuesi obligohet të marrë pëlqim me shkrim nga prindi ose kujdestari i tij.

(4) Formën dhe përmbajtjen e deklaratës me shkrim për pëlqim nga ky nen e përcakton ministri i Shëndetësisë me rregull nënligjore.

(5) Pas miratimit të aktit nënligjor nga paragrafi (4) i këtij neni Ministria e Shëndetësisë obligohet menjëherë ta publikojë në ueb faqen e Ministrisë dhe në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Grumbullimi i të dhënave

Neni 59

(1) Për shkak të kryerjes së mbikëqyrjes, kontrollit dhe evalvimit të zbatimit të metodës dhe procedurës së MKA-së për nevojat e Ministrisë së Shëndetësisë ose për qëllime hulumtuese, Oda e MKA praktikuesve grumbullon të dhëna për secilën MKA metodë dhe procedurë të posaçme, të cilat janë relevante për evalvim të efektit të zbatimit të MKA metodave dhe procedurave nga MKA praktikuesit.

(2) Oda e MKA praktikuesve grumbullon:

- të dhëna të përgjithshme për emërtimin dhe adresën e institucionit për MKA, emrin dhe titullin e MKA praktikuesit që do të përcaktohet nga Oda në bazë të metodës dhe procedurës së MKA-së që e zbaton MKA praktikuesi;

- të dhëna për shfrytëzuesin e MKA shërbimit: viti i lindjes dhe gjinia;

- të dhëna për shkaqet e shfrytëzimit të metodës dhe procedurës së MKA-së, dhe

- të dhëna për MKA metodat dhe procedurat e zbatuara dhe efektin e zbatimit të tyre.

(3) Institucionet për MKA një herë në muaj në Dhomën e MKA praktikuesve i dërgojnë të dhënat nga paragrafi (2) i këtij neni.

(4) Oda u mundëson qasje në të dhënat nga paragrafi (2) i këtij neni organeve kompetente të mbikëqyrjes dhe evalvimit të zbatimit të MKA metodave dhe procedurave, si dhe të organeve kompetente dhe personave të autorizuar për kryerjen e hulumtimeve shkencore të MKA metodave dhe procedurave në bazë të kërkesës me shkrim e cila përmban arsyetim të shkaqeve për të cilat kërkohen të dhënat.

Mbrojtja e të dhënave personale

Neni 60

(1) Të dhënat e grumbulluara nga Praktikantët e MKA-së gjatë zbatimit të MKA metodave dhe procedurave mund të përdoren vetëm si të dhëna të përgjithshme statistikore.

(2) Qasje në të dhënat nga paragrafi (1) i këtij neni kanë vetëm personat e autorizuar në institucionin për MKA dhe personat të autorizuar për mbikëqyrjen e të dhënave në pajtim me dispozitat e këtij ligji me të cilin rregullohet mbikëqyrja e zbatimit të këtij ligji.

(3) Për të dhënat individuale, masat për mbrojtjen e të dhënave dhe përgjegjësinë e personave të cilët kanë qasje në bazën e vetme të të dhënave, zbatohen rregullat për mbrojtjen e të dhënave personale.

Trajtimi nga Praktikanti i MKA-së

Neni 61

(1) Para fillimit të trajtimit, MKA praktikuesi njihet me problemet shëndetësore të shfrytëzuesit të MKA shërbimit.

(2) Shfrytëzuesi i MKA shërbimit mund të ketë një ose më shumë trajtime nga MKA praktikuesi. Zgjatja e trajtimit e përfshin periudhën e një trajtimi individual kur zbatohet MKA metoda dhe/ose procedura dhe periudhat ndërmjet trajtimeve individuale duke e përfshirë edhe trajtimin e fundit individual. Si trajtim i fundit konsiderohet trajtimi individual kur përfundojnë shërbimet e praktikuesit MKA-së ose me kërkesë të shfrytëzuesit të MKA shërbimit ose me kërkesë të MKA praktikuesit.

(3) Të gjitha trajtimet e paragrafit (2) të këtij neni evidentohen në dokumentacionin që mbahet për shfrytëzuesin e MKA shërbimit.

(4) MKA praktikuesi obligohet që t'i ndërpresë trajtimet nëse:

- nuk ka përmirësim të shërbimit shëndetësor të shfrytëzuesit të MKA shërbimit pas skadimit të 4 muajve nga dita e realizimit të trajtimit të parë;

- gjendja shëndetësore për shkak të cilës shfrytëzuesi i MKA shërbimit i është drejtuar institucionit për MKA është përkeqësuar, ose

- janë paraqitur simptoma të reja.

Dërgimi në shërbim shëndetësor në pajtim me mjekësinë e bazuar në dëshmi

Neni 62

(1) Kur MKA praktikuesi dyshon se shfrytëzuesi i shërbimit të MKA-së ka simptoma të sëmundjes serioze ose se sëmundja e tij kronike është përkeqësuar, ai obligohet menjëherë ta dërgojë shfrytëzuesin e MKA shërbimit të kërkojë shërbim shëndetësor në pajtim me mjekësinë e bazuar në dëshmi dhe e regjistron këshillën e dhënë në dokumentacionin që e mban shfrytëzuesi i MKA shërbimit.

(2) MKA praktikuesi nuk mund ta dekurajojë dhe ta këshillojë shfrytëzuesin e MKA shërbimit të mos kërkojë dhe të mos shfrytëzojë shërbim shëndetësor në pajtim me mjekësinë e bazuar në dëshmi.

Mendimi i mjekut të zgjedhur ose doktorit të mjekësisë ose subspecialistit për MKA metodat dhe procedurat

Neni 63

(1) Në kërkesën e shfrytëzuesit të shërbimit të MKA-së, mjeku i zgjedhur ose doktorit i mjekësisë specialisti ose subspecialisti, në konsultim me praktikuesin MKA jep mendimin e për çështjen përkatëse të metodave dhe procedurave MKA-së me diagnozën ose gjendjen shëndetësore të shfrytëzuesit të shërbimit MKA.

(2) Mjeku i zgjedhur ose doktorit i mjekësisë specialisti ose subspecialist mendimin nga paragrafi (1) i këtij neni e jep në formë të mendimit me shkrim.

E drejta e shfrytëzimit të shërbimeve MKA

Neni 64

(1) Shfrytëzuesi i shërbimeve MKA ka të drejtë:

- 1) në zbatim kualitativ dhe të sigurt të metodave dhe procedurave MKA;

- 2) të privatësisë gjatë çdo MKA tretmani veçmas.
- 3) të kryejë kontroll në dokumentacionin që Praktikanti i MKA-së e mban për shfrytëzuesit e shërbimit MKA dhe të bëjë kopje nga ai dokumentacion;
- 4) të kërkojë kopje nga dokumentacioni që MKA praktikuesi e mban për çdo shfrytëzues të shërbimit MKA të dorëzohet të praktikuesi tjetër MKA ose te mjeku i zgjedhur i shfrytëzuesit të MKA shërbimit ose doktorit të mjekësisë specialistit ose subspecialistit;
- 5) të ngritë ankesë në pajtim me nenin 65 të këtij ligji.
- (2) Të drejtat e paragrafit (1) të këtij neni në emër të personave të mitur ose personave me aftësi afariste të hequr ose të kufizuar, i realizojnë prindërit e tyre ose kujdestarët.

Ankesa për punën e institucionit për MKA dhe MKA praktikuesit

Neni 65

(1) Shfrytëzuesi i shërbimeve të MKA-së ka të drejtë personalisht, nëpërmjet përfaqësuesit të tyre ligjor, prindit të tij ose kujdestarit të ngritë ankesë me shkrim për punën e institucionit për MKA dhe praktikuesve të MKA-së në institucionin për MKA në afat prej 15 ditësh nga dita kur është kryer shërbimi i fundit MKA në rast se praktikuesi i MKA-së ka vepruar në kundërshtim me standardet e etikës profesionale të praktikuesve MKA ose të dispozitave të këtij ligji.

(2) Institucioni për MKA është i obliguar të dorëzojë përgjigje për ankesën me shkrim në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të ankesës nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Shfrytëzuesi i shërbimeve MKA ka të drejtë personalisht, nëpërmjet përfaqësuesit të tij ligjor, prindit të tij ose kujdestarit të ngritë ankesë me shkrim për punën e institucionit për MKA dhe MKA praktikuesit nga Oda e MKA praktikuesve, në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të përgjigjes nga paragrafi (2) i këtij neni për rastet e paragrafit (1) të këtij neni.

(4) Të drejtën e ngritjes së ankesës me shkrim për punën e institucionit për MKA dhe MKA praktikuesit në Odën e praktikuesve të MKA-së ka të drejtë shfrytëzuesi i shërbimeve MKA dhe nëse institucioni për MKA nuk përgjigjet në ankesën e shfrytëzuesit të MKA në këtë afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të tyre për rastet e paragrafit (1) të këtij neni.

(5) Oda e praktikuesve të MKA-së është e obliguar në afat prej 30 ditësh t'i hulumtojë akuzat në ankesë dhe ta informojë shfrytëzuesin e shërbimeve të MKA-së ose përfaqësuesin e tyre ligjor, prindin ose kujdestarin.

(6) Oda e praktikuesve të MKA-së e zbaton hulumtimin e ankesave nga paragrafët (1) dhe (4) të këtij neni i cili nënkupton grumbullimin e të dhënave dhe lajmërim për faktet dhe rrethanat të cilat janë shkaqe për ankesën e dorëzuar nga shfrytëzuesi i shërbimit MKA, si dhe grumbullimin e të dhënave për marrjen e masave nga institucioni për MKA ose praktikuesi i MKA-së për tejkalimin e shkaqeve për dorëzimin e ankesës nga paragrafët (1) dhe (4) të këtij neni.

(7) Për hulumtimin e paragrafëve (1) dhe (4) të këtij neni të shfrytëzuesve të shërbimeve të MKA-së, Oda e praktikuesve të MKA-së formon komision në afat prej tre ditëve nga dita e pranimit të ankesës, të përbërë nga dy përfaqësues të Odës së praktikuesve të MKA-së dhe një përfaqësues të përcaktuar nga Ministria e Shëndetësisë, për të cilin përgatit raport.

(8) Raportin nga paragrafi (7) i këtij neni Komisioni e përgatit dhe e dorëzon në Odën e MKA praktikuesve në afat prej 15 ditëve nga dita e formimit të komisionit, ndërsa

Oda e MKA praktikuesve më së voni në afat prej tri ditëve nga pranimi i raportit e dorëzon në Ministrinë e Shëndetësisë.

(9) Mënyrën e zbatimit të hulumtimit të ankesave nga paragrafët (1) dhe (4) të këtij neni e përcakton ministri i Shëndetësisë, me propozim të Odës së MKA praktikuesve, me akt nënligjor.

(10) Pas miratimit të aktit nënligjor nga paragrafi (9) i këtij neni, Ministria e Shëndetësisë është e obliguar menjëherë ta publikojë në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Përgjegjësitë e praktikuesit të MKA-së

Neni 66

(1) Praktikuesi i MKA-së i zbaton metodat dhe procedurat e MKA-së me kujdes të madh, hollësisht dhe në kohë, dhe nuk do të imponojë marrjen e aktiviteteve të cilat do të shkaktonin keqësimin e gjendjes për shkak të të cilës shfrytëzuesi i shërbimit të MKA-së është drejtuar në institucion për MKA ose të paraqiten simptome të reja ose të lëshojë aktivitetet i cili do të shkaktoje përmirësimin e gjendjes për shkak të të cilës shfrytëzuesi i shërbimit të MKA-së do të drejtohej në institucionin për MKA.

(2) Në rast të shkeljes së obligimit të nenit 62 të këtij ligji, MKA praktikuesi është përgjegjës për pasojat që do të ndodhin në rast të jetë i lëshuar shfrytëzimi i shërbimit shëndetësor në pajtim të mjekësisë së bazuar në prova.

(3) Praktikuesi i MKA-së nuk është përgjegjës për keqësimin e gjendjes shëndetësore të shfrytëzuesit të shërbimeve të MKA-së ose për pasojat që dalin në rast se është lëshuar shfrytëzimi i shërbimit shëndetësor në pajtim të mjekësisë së bazuar në prova nga paragrafi (2) i këtij neni, kur shfrytëzuesi i shërbimeve të MKA-së:

1) nuk i ka dhënë praktikuesit të MKA-së informata të sakta për gjendjen e tij shëndetësore,

2) nuk i ka respektuar instruksionet e praktikuesit të MKA-së, dhe

3) nuk bashkëpunon me praktikuesin e MKA-së në mbrojtjen dhe përmirësimin e gjendjes së tij shëndetësore.

(4) Praktikuesi i MKA-së është përgjegjës profesional edhe për aktivitetet e personave të tjerë për të cilët ai është përgjegjës, të cilët janë në marrëdhënie pune ose janë të angazhuar me punën e institucionit për MKA.

Sigurimi nga përgjegjësia për dëmin

Neni 67

(1) Institucioni për MKA është i obliguar para se të fillojë me punë që të sigurohet nga përgjegjësia për dëm që mund t'i shkaktohet shfrytëzuesit të shërbimit të MKA-së gjatë ose si rezultat i zbatimit të metodave dhe procedurave të MKA-së.

(2) Të punësuarit e praktikantëve të MKA-së sigurohen nga punëdhënësit të tyre.

(3) Shuma vjetore e sigurimit për çdo metodë ose procedurë të veçantë të MKA-së nuk mund të jetë më e ulët se 7.000 euro në kundërvlerë me denarë sipas kursit të mesëm të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë nga dita e lidhjes së marrëveshjes për sigurim të institucioneve për MKA të cilat i zbatojnë metodat dhe procedurat e MKA-së për diagnostifikim dhe mjekim, përkatësisht më të ulët se 5.000 euro në kundërvlerë me denarë sipas kursit të mesëm të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë në ditën e lidhjes së marrëveshjes për institucionet e MKA-së të cilat zbatojnë MKA metodat dhe procedurat për rehabilitim.

(4) Institucionin për MKA është i obliguar që në rregull ta vazhdojë sigurimin nga përgjegjësia, ndërsa një ekzemplar të marrëveshjes për sigurim, përkatësisht për vazhdimin e sigurimit ta dorëzojë në Ministrinë e Shëndetësisë në afat prej shtatë ditëve nga dita e lidhjes së marrëveshjes për sigurim.

Reklamimi

Neni 68

(1) Institucionin për MKA i cili i reklamon metodat dhe procedurat e veta të MKA-së, mund të publikojë të dhëna për institucionin për MKA dhe të dhënat e kontaktit, si dhe informata për metodat dhe procedurat e MKA-së që i zbaton në ueb faqen e vet, në mjetet për informim publik dhe në mënyrë tjetër me shfrytëzimin e medie të tjera nëpërmjet të cilave informohet opinioni, në ç'rast ato nuk guxon t'i reklamojë në mënyrë në të cilën do t'i çojë në hamendje shfrytëzuesit potencialë të shërbimeve të MKA-së (në tekstin e mëtejme: reklamim mashtrues).

(2) Reklamim mashtrues është çdo reklamim i cili përmban tejdimensionim dhe elemente tjera të ngjashme të lidhura me efektivitetin e metodave dhe procedurave të MKA-së dhe të cilat në cilëndo mënyrë, duke përfshirë edhe prezantimin e tij, i çon në hamendje ose me siguri që do t'i çojë në hamendje shfrytëzuesit potencialë të shërbimeve të MKA-së dhe i cili për shkak të natyrës së vet mashtruese me siguri do të ndikojë mbi sjelljen e tyre ekonomike, përkatësisht do t'i keqpërdorë ose shfrytëzojë mospërvojën ose mosinformimin e shfrytëzuesve të metodave dhe procedurave të MKA-së me qëllim të realizimit të përfitimit ose i cili nga këto shkaqe e lëndon ose me siguri do ta lëndojë konkurrentin.

(3) Reklamimi mashtrues i shërbimeve të MKA-së është i ndaluar.

(4) Gjatë vendimmarrjes nëse reklamimi është mashtrues, merren parasysh të gjitha karakteristikat, në veçanti të gjitha informatat e përmbajtura në reklamë lidhur me:

- cilësitë e shërbimeve dhe prodhimeve të MKA-së, përbërjen e prodhimit, mënyrën dhe datën e prodhimit, mënyrën dhe kohëzgjatjen e shërbimeve, qasjen e prodhimeve ose shërbimeve, sasinë e prodhimeve, specifikacionin, përshtatjen e prodhimeve dhe shërbimeve për shfrytëzimin e qëllimeve të caktuara, prejardhjen e prodhimeve ose shërbimeve, rezultatet të cilat mund të priten nga shfrytëzimi i prodhimeve ose shërbimeve.

- çmimin, mënyrën e llogaritjes së çmimit, përkatësisht shërbimet për shitjen e prodhimeve të MKA-së ose kryerjen e shërbimeve të MKA-së dhe

- të drejtat e shpallësit, identitetin e tij dhe pronën me të cilën disponon, kualifikimet e tij, pronësinë mbi të drejtat industriale, komerciale ose të drejtat e pronësisë intelektuale ose shpërblimet dhe mirënjohjet që i ka marrë.

Kërkesë për ndërprerje ose ndalim i reklamimit mashtrues

Neni 69

(1) Institucionet për MKA, Oda e praktikuesve të MKA-së dhe shfrytëzuesve të shërbimeve të MKA-së kanë të drejtë të kërkojnë nga organi inspektues kompetent të imponojnë ndërprerjen e reklamimit mashtrues nëse posedon dëshmi për pasaktësinë e pohimeve faktike në reklamë.

(2) Nëse reklama ende nuk është publikuar, ndërsa është paralajmëruar publikimi i saj, institucionet për MKA, Oda e praktikuesve të MKA-së dhe shfrytëzuesve të

shërbimeve të MKA-ut të cilët kanë interes, kanë të drejtë që nga organi inspektues kompetent të kërkojnë ndalim të reklamimit mashtrues.

(3) Me kërkesë të konsumatorit, organi inspektues kompetent mundet me aktvendim ta ndërpresë reklamimin mashtrues, ta detyrojë institucionin për MKA që ta publikojë vendimin për ndërprerje, përkatësisht ndalim për reklamim mashtrues ose të kryejë korrigjim të reklamës në llogari të shpallësit, nëse në afatin e përcaktuar shpallësi nuk dorëzon prova për saktësinë e pohimeve faktike të cekura në reklamë.

VI. KUALITETI I PRODHIMEVE DHE PAJISEVE TË MKA-ut

Neni 70

(1) Gjatë zbatimit të metodave dhe procedurave të MKA-së, institucionin për MKA dhe praktikuesi i MKA-së shfrytëzon prodhime kualitative dhe të sigurta të MKA-së të cilat i plotësojnë kushtet e përcaktuara me standardet për kualitet të atyre prodhimeve të MKA-së, kërkesat teknike të përcaktuara dhe dispozitat për prodhimin përkatës të MKA-së dhe kërkesat që janë përcaktuar për mbrojtjen e mjedisit jetësor të njerëzve.

(2) Prodhim i sigurt i MKA-së është çdo prodhim i MKA-së i cili sipas kushteve normale ose qartë të parashikuara të shfrytëzimit, duke përfshirë edhe afatin e përdorimit, nuk paraqet kurrfarë rreziku ose rreziku është minimal dhe është përkatës në dobi të përdorimit të prodhimit i cili i plotëson kushtet me të cilat sigurohet shkallë e lartë e mbrojtjes së sigurisë së njerëzve, edhe atë duke pasur parasysh:

- cilësitë e prodhimit, duke përfshirë edhe përbërjen e tij, paketimin, udhëzimin për përbërje, përdorimin dhe mirëmbajtjen;

- veprimin mbi prodhime tjera ku logjikisht do të përdoret së bashku me prodhime tjera;

- prezantimin e prodhimit, shenjat e tij, etiketimin, udhëzimet për shfrytëzim, hedhje dhe çfarëdo shenja tjera ose informata të dhëna për prodhimin dhe

- kategoritë e konsumatorëve, në veçanti fëmijët dhe personat e vjetër të cilët i janë nënshkruar rrezikut për shfrytëzimin e prodhimit.

(3) Pajisjen të cilën e përdor praktikuesi i MKA-së gjatë zbatimit të metodave dhe procedurave të MKA- së janë në pajtim me dispozitat nga sfera e sigurisë së asaj pajisjeje.

(4) MKA prodhimet dhe pajisjen për aplikacion ndër lëkurë dhe perorale dhe inhalacion i analizon Agjencia e Barnave dhe përmbajtja e tyre është e shkruar në paketim.

(5) Institucionin për MKA dhe praktikuesi i MKA- së ka të bëjë, në kuadër të punës së vet të rregullt të dhënies së informatave për rreziqet e metodave dhe praktikave të MKA-së dhe prodhimet e MKA- së që shfrytëzohen gjatë periudhës normale ose të paraparë me maturi të përdorimit, ku rreziqet e tilla nuk janë evidente dhe nuk merren masa të kujdesit për ato rreziqe dhe të bashkëpunojnë gjatë zbatimit të veprimeve të marra për shmangien e rreziqeve të tilla.

(6) Prodhuesit dhe shpërndarësit në rastet kur e dinë ose supozojnë, në bazë të informatave të cilat i kanë, se prodhimet e MKA-së që janë të plasuar në treg janë të rrezikshme për konsumatorët dhe nuk janë në pajtim me kërkesat e përgjithshme për siguri, janë të obliguar menjëherë ta informojnë organin kompetent për marrjen e veprimeve për mbrojtjen e konsumatorëve të atyre rreziqeve.

(7) Krahas njoftimit të organit kompetent, në kuptimin e paragrafit (2) të këtij neni, prodhuesit dhe shpërndarësit e prodhimeve MKA mund t'i tërheqin prodhimet nga tregu për shkak të shmangies së rreziqeve.

VII. ODA E PRAKTIKANTËVE TË MKA-SË

Qëllimet e odes së Praktikantëve të MKA-së

Neni 71

(1) Me qëllim t'i mbrojnë interesat e tyre profesionale dhe etike, Praktikantët e MKA-së bashkohen në Odë të Praktikantëve të MKA-së e cila kujdeset për veprimin e tyre profesional dhe etik, si dhe për reputacionin e tyre (në tekstin e mëtejme: Oda).

(2) Oda nga paragrafi (1) i këtij neni është e pavarur dhe mëvetësishme, në cilësinë e personit juridik.

(3) Cilësinë e personi juridik Oda e fiton me ditën e regjistrimit në regjistrin e personave të tjerë juridikë, të cilin e mban Regjistri qendror i Republikës së Maqedonisë.

(4) Oda është organizatë joprofitabile. Nëse gjatë punës Oda realizon fitim në cilën do bazë të këtij ligji, ai doemos duhet të përdoret ekskluzivisht për përkrahjen dhe realizimin e qëllimeve dhe detyrave për të cilat është themeluar.

(5) Oda për detyrimet e veta përgjigjet me të gjithë pronën e saj.

(6) Oda ka emër dhe mund të përdor edhe shenjë të shkurtuar të emrit nëse ajo është e regjistruar në Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë.

Anëtarësimi dhe taksa e anëtarësisë

Neni 72

(1) Në Odë anëtarësohen praktikantët e MKA-së, të regjistruar në Regjistrin e praktikantëve të MKA-së.

(2) Anëtarësimi dhe dalja nga Oda është e lirë dhe në bazë vullnetare.

(3) Anëtarët të Odës paguajnë anëtarësim.

Publicitet

Neni 73

(1) Puna e Odës është publike.

(2) Publiciteti i punës së Odës sigurohet veçanërisht nëpërmjet:

- informimit të vazhdueshëm të anëtarësisë për punën e Odës,
- shpalljes së vendimeve të organeve të Odës në mënyrë të përcaktuar me statutin e Odës,
- dhënies së broshurave, revistave dhe të ngjashme dhe
- mënyrave të tjera të rregulluara me statutin e Odës.

Detyrime të Odës

Neni 74

(1) Oda veçanërisht i kryen punët në vijim:

1) përcjellje dhe evaluim i zbatimit dhe zhvillimit të MKA metodave dhe procedurave;

2) miratim i kodeksit të etikës profesionale të praktikantëve të MKA-së, përcjellje e sjelljes profesionale të praktikantëve të MKA-së dhe ndërmarrje e masave në rast të cenimit të kodeksit;

3) miratim i standardeve për p metodat individuale dhe procedurat e MKA-së;

4) lëshim, ripërtëritje dhe heqje e licencave për punë të Praktikantëve të MKA-së dhe mbajtje e regjistrin të Praktikantëve të MKA-së;

5) planifikim, organizim, zbatim dhe përcjellje e përsosjes së vazhdueshme profesionale të Praktikantëve të MKA-së dhe vlerësim i kompetencës së tyre profesionale;

6) përpilim i listës së qëllimeve të rekomanduara të metodave individuale dhe procedurave të MKA-së, si dhe listës së çmimeve të rekomanduara të barnave që i përshkruajnë praktikantët e MKA-së, të përpiluar në pajtim me dispozitat për barna për përdorim në mjekësinë humane dhe Agjencisë së Barnave;

7) pjesëmarrje në përpilimin e rregullave nga sfera e MKA metodave dhe procedurave;

8) kryerje e mbikëqyrjes profesionale në punën e praktikantëve të MKA-së dhe institucioneve për MKA;

9) përpilim i propozim-liste të titujve, MKA sistemeve, metodave dhe procedurave;

10) njohje, regjistrim dhe kontroll mbi zbatimin e sistemeve të ndryshme, metodave dhe procedurave të MKA-së;

11) jep ndihmë profesionale, juridike dhe tjetër dhe përkrahje të Praktikantëve të MKA-së;

12) i mbrojnë interesat dhe të drejtat e praktikantëve të MKA-së;

13) promovon bashkëpunim ndërmjet anëtarëve të Odës, dhe

14) kryen punë të tjera në pajtim me ligjin dhe statutin e Odës.

(2) Kodeksin e etikës profesionale të praktikantëve të MKA-së, standardet për metodat dhe procedura individuale të MKA-së, listën e çmimeve të barnave që i përshkruajnë praktikantët e MKA-së dhe propozim-listën e titujve, sistemeve të MKA-së, metodat dhe procedurat e MKA-së nga paragrafi (1) pikat 2), 3), 6) dhe 9) të këtij neni, Oda i miraton në pajtim me ministrin e Shëndetësisë.

Autorizime publike të Odës

Neni 75

(1) Punët nga neni 74 pika 4) dhe 8) të këtij ligji Oda i kryen si autorizime publike në pajtim me këtë ligj.

(2) Çdo autorizim publik i ndahet Odës për periudhë prej pesë vitesh.

(3) Ministri i Shëndetësisë autorizimin publik e ndan me aktvendim.

(4) Ankesat kundër vendimeve të Odës të miratuara në bazë të autorizimit publik nga paragrafi (1) i këtij neni dorëzohen te Ministri i Shëndetësisë në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të vendimit të Odës.

Heqja e autorizimit publik

Neni 76

(1) Ministri i Shëndetësisë me aktvendim e heq autorizimin publik të Odës me detyrë zyrtare, nëse përcakton parregullsi, kryerje të paligjshme dhe jo në kohë të detyrave në korniza të autorizimit publik.

(2) Ministri i Shëndetësisë me aktvendim mund të përcaktojë pushim të kryerjes së autorizimit publik me kërkesë të Odës, në të cilën do të përcaktohet edhe afati për pushim të kryerjes së autorizimit publik.

(3) Kundër aktvendimit për heqje, përkatësisht pushim të kryerjes së autorizimit publik të Odës nuk është e lejuar ankesë, ndërsa pala e pakënaqur mund të ngrejë kontest administrativ para Gjykatës Administrative.

(4) Aktvendimi për heqje, përkatësisht për pushim të kryerjes së autorizimit publik është përfundimtar dhe botohet në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

(5) Me ditën e heqjes, përkatësisht me ditën e ndërprerjes së kryerjes së autorizimit publik, detyrat administrative të bartësit të autorizimit publik i ndërmerr Ministria e Shëndetësisë.

(6) Oda është e obliguar, në afat prej 15 ditësh nga dita e përfundimit të aktvendimit për heqje, përkatësisht aktvendimit për pushim të kryerjes së autorizimit publik, Ministrisë së Shëndetësisë t'ia dorëzojë dokumentacionin e plotë dhe evidencat në formë elektronike dhe me shkrim të cilat i ka dhe i mban në lidhje me kryerjen e autorizimit publik.

Mbikëqyrja e Odës për punët të cilat i kryen si autorizim publik

Neni 77

(1) Mbikëqyrje në ligjvënien e punës së Odës në kryerjen e autorizimit publik kryen Ministria e Shëndetësisë dhe Inspektorati Shtetëror Sanitar dhe Shëndetësor.

(2) Pas kryerjes së mbikëqyrjes nga paragrafi (1) i këtij neni Ministria e Shëndetësisë, përkatësisht Inspektorati Shtetëror Sanitar dhe Shëndetësor e njofton Odën në të cilën është kryer mbikëqyrje për mangësitë dhe parregullsitë e konstatuara dhe cakton afat për mënjanimin e tyre dhe nëse ato nuk do të mënjanohen ministri i Shëndetësisë do ta heqë autorizimin publik.

(3) Revizion të punës materialo-financiare të Odës kryen Ministria e Shëndetësisë dhe Enti Shtetëror për Revizion.

(4) Oda është e obliguar të mundësojë kryerje të mbikëqyrjes në pajtim me këtë nen.

Statuti i Odës

Neni 78

(1) Oda me shumicë të dy të tretave nga të gjithë anëtarët e Odës miraton statut me të cilin e rregullon organizimin dhe punën e Odës (në tekstin e mëtejshëm: statuti).

(2) Statuti përmban dispozita të cilat kanë të bëjnë me:

- emrin e Odës në të cilin në fillim ose në fund është përfshirë fjala "odë", përveç nëse ajo fjalë nuk është në mënyrë tjetër e përfshirë në titullin e Odës:

- selinë e Odës,
- qëllimet dhe detyrat të Odës,
- organet të Odës, procedurën për zgjedhjen e tyre, përkatësisht emërimin dhe shkaqet dhe mënyrën e revokimit të tyre, përbërjen e tyre, kompetencat dhe mënyrën e vendosjes,
- personat të cilët e përfaqësojnë Odën në qarkullimin juridik,
- të drejtat, detyrimet dhe përgjegjësitë e anëtarëve të Odës dhe përfaqësuesit e tyre në organet të Odës,
- mënyrën e sigurimit të mjeteve financiare të nevojshme për kryerjen e detyrave të Odës,
- mënyrën dhe procedurën e caktimit të anëtarësisë dhe kriteret për caktimin e tij,
- detyrat e Odës të cilat financohen nga anëtarësia,
- procedurat e statutit të Odës, - aktet tjera të përgjithshme dhe procedurën për miratimin e tyre,
- mënyrën dhe detyrimet e anëtarit gjatë qasjes dhe daljen nga Oda dhe punë të tjera të përcaktuara me këtë ligj dhe me statut.

(3) Ministria e Shëndetësisë jep pajtim në pjesën e statutit me të cilin rregullohen punët të cilat Oda i kryen si autorizime publike.

(4) Statuti nga paragrafi (1) i këtij neni botohet në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Themelimi i Odës

Neni 79

(1) Oda themelohet në kuvendin themelues në të cilin miratohet vendim për themelim, statut dhe zgjidhen organet e Odës.

(2) Deri në mbajtjen e kuvendit themelues dhe miratimin e statutit dhe zgjedhjen e organeve të Odës, detyrimet të cilat në pajtim me këtë ligj Oda i kryen si autorizime publike i kryen Ministria e Shëndetësisë.

(3) Në kuvendin themelues nga paragrafi (1) i këtij ligji mund të marrë pjesë çdo person i cili do të dorëzojë dëshmi se i plotëson kushtet për lëshim të licencës për punë, ndërsa i cili do të paraqitet të marrë pjesë në kuvendin themelues në afatin për paraqitje të shpallur në konkursin publik me të cilin caktohet mbajtja e kuvendit themelues të Odës.

(4) Që të mbahet kuvendi themelues i Odës është e nevojshme të paraqiten për pjesëmarrje së paku 45 persona të cilët i plotësojnë kushtet për lëshim të licencës për punë.

(5) Statuti i Odës miratohet dhe organet e Odës zgjidhen me shumicë të dy të tretave nga numri i përgjithshëm I të paraqiturve për të marrë pjesë në kuvendin themelues.

Regjistrimi i Odës në Regjistër

Neni 80

(1) Oda është e obliguar në afat prej 30 ditësh nga miratimi i vendimit për themelim të parashtrijë fletëparaqitje për regjistrim në Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë.

(2) Me fletëparaqitjen për regjistrim në Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë parashtrijë:

- vendim për themelim,
  - statut,
  - procesverbal nga kuvendi themelues i Odës,
  - vendime për zgjedhje të anëtarëve të organit të menaxhimit, përkatësisht të bordit mbikëqyrës, nëse ata nuk janë emëruar me statutin dhe
  - emri i personit të autorizuar për përfaqësim të Odës.
- (3) Personi i autorizuar për përfaqësim të Odës përgjigjet për autenticitetin, vërtetësinë dhe saktësinë e të dhënave të përfshira në fletëparaqitje dhe për shtojcat që me këtë ligj është përcaktuar të dorëzohen me fletëparaqitjen për regjistrim të themelimit të Odës në Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë.

Regjistrimi i ndryshimeve të të dhënave

Neni 81

(1) Gjatë ndryshimit të të dhënave të cilat regjistrohen në Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë, Oda është e obliguar në afat prej 30 ditësh nga dita e ndryshimeve të kryera të parashtrijë fletëparaqitje në Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë për regjistrim të ndryshimeve.

(2) Fletëparaqitjen për ndryshimet e kryera e parashtron personi i autorizuar për përfaqësim të Odës.

Organet e Odës

Neni 82

(1) Oda i ka këto organe:

- kuvendin;
- bordin ekzekutiv;
- bordin mbikëqyrës;
- kryetarin;
- MKA komisione të ekspertëve.

(2) Në pajtim me statutin e Odës, mund të formohen edhe trupa tjerë ekzekutivë dhe profesionalë.

Kuvendi i Odës

Neni 83

(1) Kuvendi i Odës është organi më i lartë i Odës.

(2) Kuvendin e Odës në pajtim me statutin mund ta përbëjnë të gjithë anëtarët e tij ose përfaqësuesit e zgjedhur të anëtarëve.

(3) Nëse Kuvendin e Odës e përbëjnë përfaqësuesit e zgjedhur të anëtarëve, me statutin e Odës përcaktohet mënyra e zgjedhjes së tyre dhe kohëzgjatja e mandatit të tyre në kuvend.

(4) Çdo anëtar i Odës ka të drejtë të marrë pjesë në zgjedhjet e përfaqësuesve të anëtarëve të Kuvendit.

Detyra të Kuvendit të Odës

Neni 84

(1) Kuvendi i Odës i kryen veçanërisht detyrat në vijim:

1) miraton statut të Odës dhe akte tjera të përgjithshme të Odës, përveç nëse nuk është më ndryshe e rregulluar me këtë ligj ose me statut;

2) miraton kodeks të etikës profesionale të praktikantëve të MKA-së dhe standardeve për zbatim të metodave dhe procedurave të MKA-së;

3) miraton program vjetor për punë dhe plan financiar dhe raportet për zbatimin e tyre;

4) vendos për lartësinë e anëtarësisë;

5) vendos për emërimin dhe revokimin e kryetarit të Odës dhe të anëtarëve të bordit drejtues të Odës;

6) vendos për emërimin dhe revokimin e anëtarëve të komisionit të ekspertëve të MKA-së;

7) miraton listë të çmimeve të rekomanduara për metodat dhe procedurat individuale të MKA-së dhe listë të çmimeve të rekomanduara t barnave që i përshkruajnë praktikantët e MKA-së dhe

8) miraton vendime tjera për të cilat është autorizuar me statut.

(2) Me program për punë dhe plan financiar nga paragrafi (1) pika 2) të këtij neni caktohen detyrat dhe lartësia e mjeteve financiare të Odës dhe qëllimi i shfrytëzimit të tyre.

(3) Kuvendi në mënyrë të plotfuqishme mund të punojë nëse janë të pranishëm shumica e numrit të përgjithshëm të anëtarëve të Kuvendit.

(4) Kuvendi vendos për çështje nga kompetenca e vet me shumicë të votave nga anëtarët e pranishëm të Kuvendit, nëse me statut të Odës më ndryshe nuk është përcaktuar.

(5) Mënyra e konvokimit dhe vendosjes së Kuvendit rregullohet në statutin e Odës.

Bordi ekzekutiv

Neni 85

(1) Bordi ekzekutiv i Odës i kryen veçanërisht detyrat në vijim:

1) i propozon Kuvendit miratimin e programit për punë dhe plan financiar;

2) shqyrton dhe miraton propozime të materialeve për mbledhjet të Kuvendit të Odës;

3) e zbaton programin për punë dhe planin financiar dhe vendime tjera të Kuvendit dhe për atë e njofton kuvendin dhe

4) shqyrton propozime të anëtarëve për veprime të Odës.

(2) Bordi ekzekutiv është i përbërë nga përfaqësues të anëtarëve të Odës dhe së paku dy përfaqësues të Ministrisë së Shëndetësisë, ndërsa anëtarët e bordit ekzekutiv zgjidhen për periudhë prej së paku katër vjetësh dhe mund të rizgjidhen më së shumti edhe një herë.

(3) Numri i anëtarëve të bordit ekzekutiv propozohet me statut.

Bordi mbikëqyrës

Neni 86

(1) Bordi mbikëqyrës përbëhet prej së paku tre anëtarëve.

(2) Anëtarët e bordit mbikëqyrës zgjidhen për kohë prej katër vjetësh dhe mund të rizgjidhen më së shumti edhe një herë.

(3) Kryetari i bordit mbikëqyrës zgjidhet nga radhët e anëtarëve të bordit mbikëqyrës.

(4) Kryetari i bordit mbikëqyrës i cakton dhe i mban mbledhjet e bordit mbikëqyrës.

(5) Bordi mbikëqyrës kryen mbikëqyrje të ligjshmërisë, punës materialo-financiare, pronës dhe rregullsisë së punës të Odës dhe për punën e vet e njofton Kuvendin e Odës në periudhë kohore të përcaktuar me statutin e Odës.

(6) Numri i anëtarëve të bordit mbikëqyrës dhe mënyra e zgjedhjes së tyre, si dhe mënyra e kryerjes së mbikëqyrjes rregullohet me statutin e Odës.

Kryetari i Odës dhe anëtarët e bordeve

Neni 87

(1) Kryetar i Odës, anëtar i bordit ekzekutiv dhe bordit drejtues mund të zgjidhet personi i cili i plotëson kushtet e përcaktuara me statut.

(2) Kryetari i Odës zgjidhet për periudhë prej katër vjetësh dhe mund të rizgjidhet më së shumti edhe një herë.

(3) Kryetar i Odës mund të zgjidhet vetëm një person i cili është praktikant i MKA-së, i punësuar në MKA.

(4) Kryetari i Odës e përfaqëson dhe prezanton Odën në qarkullimin juridik.

(5) Kryetari i Odës është anëtar i bordit ekzekutiv, i cili i cakton dhe mban mbledhjet të bordit ekzekutiv.

Drejtori ekzekutiv dhe shërbimi profesional i Odës

Neni 88

(1) Oda ka drejtor ekzekutiv i cili e përfaqëson në punët pronësore dhe punët tjera juridike, udhëheq dhe e organizon punën e shërbimit profesional dhe kryen edhe punë të tjera në pajtim me aktet e Odës.

(2) Punët profesionale, administrativo-teknike, ndihmëse dhe punët tjera për nevojat e Odës i kryen shërbimi profesional i Odës.

Gjykata e nderit

Neni 89

(1) Oda mund të formojë gjykatë të nderit si organ i pavarur.

(2) Kompetenca, përbërja, organizimi, financimi, mënyra e zgjedhjes, si dhe shkarkimi i anëtarëve të Gjykatës së nderit përcaktohen me akt të Odës të cilin e miraton Kuvendi i Odës.

(3) Gjykata e nderit kujdeset për zhvillimin, realizimin dhe përforcimin e normave profesionale etike, traditat e mira afariste dhe moralin afarist.

(4) Gjykata e nderit vendos për cenimin e normave profesionale etike dhe traditat e mira afariste, për moskryerjen e obligimeve të anëtarëve të Odës, si dhe për cenime të tjera të akteve të Odës për çka mund të shqiptohen masa në pajtim me statutin e Odës.

MKA komisione të ekspertëve

Neni 90

MKA komisioni i ekspertëve është trupi më i lartë profesional i Odës, i cili është përgjegjës për përcjellje, evalvim dhe zhvillim të MKA-së dhe jep mendim për çështjet profesionale dhe etike nga sfera e MKA metodave dhe procedurave të Kuvendi i Odës.

Shoqata profesionale

Neni 91

(1) Praktikantët e MKA-së të cilët zbatojnë metoda dhe procedura të caktuara të MKA-së mund të bashkohen në shoqëri profesionale, veçanërisht për shkak të përcjelljes së arritjeve dhe avancimeve në degë të veçanta të metodave dhe procedurave të MKA-së.

(2) Shoqëritë profesionale nga paragrafi (1) i këtij neni organizojnë forume të ndryshme të përsosjes profesionale të Praktikantëve të MKA-së, marrin pjesë në përpilimin e udhëzimeve profesionale për punë për metoda dhe procedura të veçanta MKA-së dhe propozojnë masa për avancim të punës profesionale të praktikantëve të MKA-së.

Format e organizimit dhe punës

Neni 92

(1) Odën e përbëjnë seksione profesionale si formë kryesore e lidhjes profesionale dhe organizimit të anëtarëve të Odës, për avancim metodave dhe procedurave të veçanta MKA-së.

(2) Në Odë themelohen veçanërisht seksionet në vijim:

- 1) Seksion i praktikantëve të MKA-së për TKM;
- 2) Seksion i praktikantëve të MKA-së për homeopati;
- 3) Seksion i praktikantëve të MKA-së për ajurveda;

(3) Sipas nevojës, krahas seksioneve nga paragrafi (1) i këtij neni në Odë mund të formohen edhe seksione tjera me vendim të Bordit ekzekutiv, në propozim të Kuvendit të Odës.

(4) Me seksionin udhëheq udhëheqësi i seksionit, ndërsa në rast të mungesës ose pengesës së tij zëvendësi i tij.

(5) Seksionet në mbledhjen e parë zgjedhin udhëheqës dhe zëvendës të udhëheqësve nga radhët e anëtarëve të tyre.

(6) Udhëheqësi dhe zëvendësi i përpilojnë, caktojnë dhe udhëheqin mbledhjet e seksionit dhe i përfaqësojnë interesat e seksionit para Odës.

(7) Udhëheqësi i seksionit me autorizim me shkrim nga kryetari i Odës mund ta përfaqësojë Odën për çështje nga fushëveprimi i saj.

Forma të tjera të organizimit dhe punës

Neni 93

Në kornizat e Odës mund të organizohen dhe të veprojnë seksione, borde dhe forma tjera të organizimit dhe punës, për shkak të realizimit efikas të interesave specifike nga sferë e caktuar të MKA metodës dhe/ose procedurës individuale, në pajtim me statutin e Odës.

Bashkëpunim me Oda të shteteve tjera, organizata ndërkombëtare, si dhe me organe dhe institucione tjera të Republikës së Maqedonisë

Neni 94

Në korniza të aktiviteteve të veta të përcaktuara me këtë ligj dhe statut, Oda mund të bashkëpunojë me Oda të shteteve tjera, organizata ndërkombëtare, si dhe me organe dhe institucione tjera të Republikës së Maqedonisë

Mjetet financiare për punë

Neni 95

(1) Oda financohet nga:

- anëtarësimi,
- pagesa e shërbimeve të kryera,
- donacione dhe
- burime të tjera.

(2) Oda individualisht i përcakton bazën për llogaritje, lartësinë dhe mënyrën e pagesës së anëtarësisë dhe kontributeve të tjera.

(3) Lartësinë e pagesës për shërbimet e kryetarit të Odës në kryerjen e autorizimeve publike e përcakton bordi ekzekutiv i Odës, në pajtim me Ministrinë e Shëndetësisë.

(4) Kuvendi i Odës mund të lejojë lirim nga pagesa e anëtarësisë me kushte të caktuara dhe kritere të përcaktuara me statutin e Odës.

(5) Kontrollin në pagesën e anëtarësisë e kryen bordi mbikëqyrës i Odës.

VIII. LICENCA PËR PUNË

Afati i vlefshmërisë së licencës për punë dhe kushte për dhënie të licencës së parë për punë

Neni 96

(1) Licenca për punë e praktikantit MKA-së lëshohet për periudhë prej shtat vjetësh.

(2) Licenca për punë e praktikantit MKA-së nga paragrafi (1) të këtij neni lëshohet pas përfundimit të vendimit për lëshim, përkatësisht për ripërtëritjen e licencës për punë të praktikantit MKA-së.

(3) Personi i cili dëshiron të jetë praktikant i MKA-së duhet t'i plotësojë kushtet e përcaktuara në nenin 15 të këtij ligji, si dhe kushtet në vijim:

1) njohje aktive të gjuhës maqedonase dhe shkrimit të saj cirilik, dhe

2) të mos jetë i gjykuar për vepër penale me dënim me burg në kohëzgjatje më të gjatë se gjashtë muaj dhe

3) kundër personit nuk është shqiptuar masë e sigurisë ndalim i kryerjes së profesionit, veprimtarisë ose detyrës.

(4) Ndaj kërkesën për lëshim të licencës për punë, personi i cili kërkon lëshim të licencës i dorëzon këto dëshmi:

1) dëshmi për plotësimin e kushteve nga neni 15 i këtij ligji;

2) vërtetim për njohje aktive të gjuhës maqedonase dhe shkrimit të saj cirilik, të lëshuar nga institucioni kompetent.

Përtëritja e licencës për punë

Neni 97

(1) Për shkak të përsosjes të papenguar të dijenisë, aftësive dhe zotësive nga MKA metoda dhe/ose procedura e caktuar, praktikanti i MKA-së është i obliguar ta përsosë dijeninë e vet në sferën e metodës dhe procedurës së MKA-së për të cilën është lëshuar licenca për punë nëpërmjet edukimit të vazhdueshëm i cili do të organizohet

dhe zbatohet nëpërmjet formave të ndryshme të trajnimit dhe ka obligim të përcjellë trajnime dhe forma të tjera të përsosjes profesionale, ndërsa veçanërisht ato të cilat kanë të bëjnë me arritjet rrjedhëse në sferën e metodës dhe/ose procedurës së MKA-së për të cilën është lëshuar licenca për punë, hulumtim për sigurinë dhe efikasitetin e metodës dhe/ose procedurës së MKA-së për të cilën është lëshuar licenca për punë, si dhe avancimi i komunikimeve dhe aftësive sociale të Praktikantëve të MKA-së.

(2) Trajnimet e Praktikantëve të MKA-së nga paragrafi (1) i këtij neni përbëhen nga trajnime të specializuara ose interdisciplinare, si dhe trajnime për fitimin e aftësive praktike.

(3) Ndjekja e trajnimit nga paragrafi (1) i këtij neni gjatë periudhës së vlefshmërisë të licencës për punë është kusht që praktikanti i MKA-së ta ripërtërijë licencën për punë.

(4) Dy muaj para skadimit të vlefshmërisë së licencës për punë, praktikanti i MKA-së është i obliguar te Oda t'i dorëzojë të gjitha dëshmitë për trajnim të përfunduar nga paragrafi (1) i këtij neni gjatë periudhës së vlefshmërisë të licencës për punë.

(5) Praktikanti i MKA-së është i obliguar gjatë periudhës së vlefshmërisë të licencës për punë të përfundojë trajnim në kohëzgjatje të përgjithshme prej së paku pesë muajsh.

Heqja e licencës për punë

Neni 98

(1) Oda mund ta heqë licencën për punë përkohësisht ose në mënyrë të përhershme.

(2) Licenca për punë hiqet në mënyrë të përhershme në rastet në vijim:

1) për shkak të cenimit serioz të standardeve profesionale kur me aktivitetet e veta Praktikanti i MKA-së ose me lëshim të ndërmerr aktivitete në mënyrë të pakthyeshme ose seriozisht e ka prishur shëndetin e shfrytëzuesit të shërbimeve të MKA-së ose ka shkaktuar vdekjen e tij;

2) nëse praktikanti i MKA-së është i gjykuar për veprë penale të kryer me paramendim për të cilën ndiqet me detyrë zyrtare në lidhje me zbatimin e MKA metodës dhe/ose procedurës;

3) nëse praktikanti i MKA-së nuk dorëzon dëshmi të nevojshme për lëshim dhe/ose për ripërtëritje të licencës për punë ose ka dorëzuar informata të rrejshme ose dokumente të falsifikuara të nevojshme për lëshim dhe/ose për ripërtëritje të licencës për punë, dhe

4) nëse praktikanti i MKA-së më shumë se dy herë ka bërë cenim të nenit 62 të këtij ligji.

(3) Licenca për punë hiqet përkohësisht në rastet në vijim:

1) nëse praktikanti i MKA-së me aktivitetet e veta e ka kërcënuar dhe/ose e kërcënon shëndetin ose jetën e shfrytëzuesve të MKA shërbimeve, dhe

2) nëse kundër praktikantit të MKA-së është shqiptuar masë e sigurisë ndalim i kryerjes së profesionit, veprimtarisë ose detyrës në lidhje me zbatimin e metodës dhe procedurës së MKA-së për të cilën është dhënë licenca për punë.

(4) Heqja e përkohshme e licencës për punë zgjat derisa ekzistojnë shkaqe për heqjen e saj ose për periudhë të theksuar në vendimin për heqje të përkohshme të licencës për punë.

(5) Heqja e përkohshme e licencës për punë mund të zgjatë më së shumti pesë vjet.

(6) Pas pushimit të ekzistimit të shkaqeve për heqje të përkohshme të licencës për punë, Praktikanti i MKA-së mund të parashtrijë kërkesë për lëshim të licencës për punë.

Regjistri

Neni 99

(1) Oda është e obliguar ta evidentojë praktikantin e MKA-së në regjistrin e praktikantëve të MKA-së (në tekstin e mëtejme: Regjistri).

(2) Regjistri i përmban veçanërisht këto të dhëna:

1) emrin dhe mbiemrin;

2) datën dhe vendin e lindjes;

3) adresën e vendbanimit ose vendqëndrimit;

4) shtetësinë;

5) llojin dhe shkallën e përgatitjes profesionale;

6) të dhënat për licencën e praktikantit të MKA-së;

7) të dhënat për metodat dhe procedurat e MKA-së të cilat i zbaton Praktikanti i MKA-së;

8) arsimin profesional;

9) titullin dhe selinë e institucionit për MKA në të cilën punon ose është themelues Praktikanti i MKA-së, dhe

10) masat e shqiptuara kundër praktikantit të MKA-së për shkak të çfarëdo qoftë cenimi ose shkeljeje të kodeksit të etikës profesionale të praktikantëve të MKA-së.

(3) Praktikanti i MKA-së e paraqet te Oda çdo ndryshim të të dhënave në Regjistër në afat prej 30 ditësh nga dita e shkaktimit së ndryshimit.

(4) Praktikanti i MKA-së do të jetë i shlyer nga Regjistri në rastet në vijim:

1) me kërkesë të tij;

2) nëse miratohet vendim përfundimtar për heqje të përhershme të licencës për punë;

3) nëse ndodh paaftësi e përhershme për punë, dhe

4) në rast të vdekjes.

(5) Në rastin nga paragrafi (4) pika 1 të këtij neni, praktikanti i MKA-së dorëzon kërkesë te Oda, ndërsa në rastet nga paragrafi (4) pikat 2), 3) dhe 4) të këtij neni, shlyerjen nga Regjistri Oda e kryen me detyrë zyrtare.

(6) Oda i Regjistron në Regjistër datën dhe shkaqet për shlyerje nga regjistri.

Grumbullimi i të dhënave për regjistrin dhe qasja publike te regjistri

Neni 100

(1) Të dhënat nga neni 99 paragrafi (2) të këtij ligji ndërmerren nga kërkesa për lëshim të licencës për punë. Të dhënat e përfshira në regjistra oficiale ose evidenca, si dhe të dhënat me të cilat disponojnë organe kompetente, Oda i grumbullon me detyrë zyrtare.

(2) Çdokush ka të drejtë të këqyrjes së të dhënave në Regjistër për licencën për punë të praktikantit të MKA-së, për metodat dhe procedurat e MKA-së të cilat praktikanti i MKA-së i zbaton dhe selinë e institucionit për MKA.

Rregulla nënligjore

Neni 101

(1) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës për lëshim dhe të kërkesës për ripërtëritje të licencës për punë i përcakton ministri i Shëndetësisë, me propozim të Odës.

(2) Pas miratimit e rregullave nënligjore nga paragrafi (1) i këtij neni Ministria e Shëndetësisë është e obliguar menjëherë ta botojë në "Gazetën Zyrtare të Republikë së Maqedonisë".

IX. MBIKËQYRJA PROFESIONALE NË PUNËN E PRAKTIKANTËVE TË MKA-SË DHE INSTITUCIONEVE PËR MKA

Neni 102

(1) Oda kryen mbikëqyrje në punën e Praktikantëve të MKA-së dhe institucioneve për MKA me qëllim që të përcaktojë nëse puna është kryer në pajtim me standardet për MKA metodë dhe procedurë, kodeksin e etikës profesionale të Praktikantëve të MKA-së dhe këtë ligj, në bazë të programit vjetor për kryerje të mbikëqyrjes, të miratuar në pajtim me Ministrinë e Shëndetësisë.

(2) Oda e kryen mbikëqyrjen nga paragrafi (1) i këtij neni dhe në bazë të kërkesës së shfrytëzuesit të shërbimeve të MKA-së, institucionit të MKA-së, ministrit të Shëndetësisë dhe në bazë të kërkesës tjetër të arsyetuar.

(3) Mënyrën e kryerjes së mbikëqyrjes nga paragrafi (1) i këtij neni e përcakton me rregulla nënligjore ministri i Shëndetësisë, me propozim të Odës.

(4) Pas miratimit e rregullave nënligjore nga paragrafi (3) i këtij neni Ministria e Shëndetësisë është e obliguar menjëherë ta botojë në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Raporti për mbikëqyrjen e zbatuar

Neni 103

(1) Oda nga mbikëqyrja e zbatuar përpilon raport në të cilin propozon masa dhe afate për mënjanimin e mangësive të përcaktuara në afat jo më të gjatë se 15 ditë nga dita kur mbikëqyrja është kryer. Raporti dorëzohet te Praktikanti i MKA-së dhe/ose institucioni për MKA, si dhe te parashtruesi i kërkesës për kryerje të mbikëqyrjes kur mbikëqyra është kryer me kërkesë.

(2) Nëse me mbikëqyrjen përcaktohen mangësitë nga neni 35 paragrafi (2) alinetë 4, 5 dhe 6 dhe neni 98 paragrafët 2 dhe 3 të këtij ligji dhe mangësitë të cilat kanë bërë të keqësohet gjendja shëndetësore për shkak të së cilës shfrytëzuesi i shërbimeve të MKA-së ka kërkuar zbatimin e metodave dhe/ose procedurave të MKA-së, Oda mund t'i shqiptojë masat në vijim:

1) të kërkojë trajnim plotësues për praktikantin e MKA-së;

2) të kërkojë mënjanimin e mangësive organizuese dhe të tjera të cilat kanë shkakuar kualitet joadekuat në zbatimin e metodës dhe procedurës së MKA-së;

3) heqje të licencës për punë të Praktikantit të MKA-së, dhe

4) të propozojë heqjen e lejes për punë të institucionit për MKA.

(3) Praktikanti i MKA-së dhe institucioni për MKA janë të obliguar të mundësojnë kryerje të papenguar të mbikëqyrjes.

X. MBIKËQYRJA NË ZBATIMIN E DISPOZITAVE TË LIGJIT

Mbikëqyrja në zbatimin e dispozitave të ligjit

Neni 104

(1) Mbikëqyrje në zbatimin e dispozitave të këtij ligji kryen Ministria e Shëndetësisë.

(2) Nëse Ministria e Shëndetësisë gjatë kryerjes së mbikëqyrjes nga paragrafi (1) i këtij neni përcakton se institucioni për MKA jep shërbime të MKA-së pa leje për punë nga neni 27 i këtij ligji, do të miratojë vendim për ndalim të përkohshëm për kryerje të veprimtarisë e cila zgjat deri në lëshimin e lejes për punë nga neni 27 i këtij ligji.

XI. DISPOZITA TË KUNDLRVAJTJES

Kundërvajtje për praktikantin e MKA-së

Neni 105

(1) Gjobë në shumë prej 500 deri në 1.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje praktikanti i MKA-së nëse:

1) shfrytëzon titull të praktikantit të MKA-së në kundërshtim me nenin 16 të këtij ligji;

2) nuk mban dokumentacion ose dokumentacionin e mban në kundërshtim me nenin 57 të këtij ligji;

3) nuk ia jep informatat e nevojshme shfrytëzuesit të shërbimeve të MKA-së ose nuk e këshillon në pajtim me nenin 58 të këtij ligji;

4) nuk e drejton shfrytëzuesin e shërbimit të MKA-së të shfrytëzojë shërbim shëndetësor në pajtim me mjekësinë e bazuar në dëshmi në pajtim me nenin 62 të këtij ligji;

5) i kufizon ose pamundëson realizimin e të drejtave të shfrytëzuesve të MKA shërbimeve nga neni 64 i këtij ligji;

6) nuk e paraqet te Oda ndryshimin e të dhënave të vendosura në regjistër në pajtim me nenin 99 të këtij ligji, dhe

7) pamundëson ose nuk mundëson kryerje të papenguar të mbikëqyrjes në pajtim me nenin 102 të këtij ligji.

Kundërvajtje për person i cili nuk është praktikant i MKA-së

Neni 106

Gjobë në shumë prej 2 500 deri në 3 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit i cili zbaton metoda dhe procedura të MKA-së pa poseduar licencë për punë në pajtim me nenin 96 të këtij ligji.

Kundërvajtje për institucionin për MKA

Neni 107

(1) Gjobë në shumë prej 3 500 deri në 5 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje institucionit për MKA nëse:

1) zbaton metoda dhe procedura të MKA-së pa punësuar praktikant të MKA-së (neni 21 i këtij ligji);

2) zbaton metoda dhe procedura të MKA-së në lokale joadekuate dhe pa pajisje përkatëse (nenin 21 të këtij ligji);

3) nuk i ka vendosur në vend publik dhe të dukshëm licencat për praktikantët e MKA-së dhe listën e çmimeve për shërbime të MKA-së (neni 18 të këtij ligji);

4) zbaton metoda dhe procedura të MKA-së pa leje për punë të lëshuar në pajtim me nenin 27 të këtij ligji;

5) MKA praktikant i punësuar në institucionin për MKA nuk mban dokumentacion për shfrytëzuesin e shërbimit të MKA-së në pajtim me nenin 57 të këtij ligji;

6) Praktikanti i MKA-së i punësuar në institucion për MKA nuk e drejton shfrytëzuesin e MKA shërbimit të shfrytëzojë shërbim shëndetësor në pajtim me nenin 62 të këtij ligji ose e dekurajon ose e këshillon të mos shfrytëzojë shërbim shëndetësor;

7) i reklamon metodat dhe procedurat e MKA-së në pajtim me nenin 68 të këtij ligji, dhe

8) nuk mundëson kryerje të papenguar të mbikëqyrjes nga neni 102 të këtij ligji ose e pamundëson kryerjen e saj.

(2) Gjobë në shumë prej 1 500 deri në 2 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtjet nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personit përgjegjës të institucionit për MKA.

Kundërvajtje për Odën

Neni 108

(1) Gjobë në shumë prej 4 000 deri në 20 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje Odës nëse:

1) nuk e evidenton praktikantin e MKA-së në regjistër në pajtim me nenin 99 të këtij ligji pas lëshimit të licencës për punë;

2) nuk i mundëson personit i cili atë e ka kërkuar këqyrje në regjistër në pajtim me nenin 100 të këtij ligji;

3) nuk i kryen autorizimet publik në pajtim me këtë ligj.

(2) Gjohë në shumë prej 1. 500 deri në 2 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtjet nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personit përgjegjës të Odës.

XII. DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Harmonizimi i dispozitave të këtij ligji

Neni 109

Personat juridikë dhe fizikë të cilit kanë zbatuar metoda dhe procedura të MKA-së deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të parashtrajnë kërkesë për lëshim të licencës për punë dhe/ose leje për punë në pajtim me këtë ligj të Ministria e Shëndetësisë në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Periudha kalimtare për plotësimin e kushteve

Neni 110

(1) Personi fizik, i cili në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji zbaton MKA metoda dhe procedura, por nuk i plotëson kushtet për arsimin dhe përsosjen profesionale të personit, të përcaktuara për lëshim të licencës për punë të praktikantit të MKA-së të përcaktuara në nenin 15 të këtij ligji, mund të vazhdojë t'i zbatojë metodat dhe procedurat e MKA-së nëse i plotëson kushtet e përcaktuara me nenin 15 të këtij ligji në afat prej shtatë vjetësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Personi fizik nga paragrafi (1) i këtij neni i cili posedon certifikatë për kurs/trajnim të përfunduar për homeopati në pajtim me nenin 15 paragrafin (6) alinenë 3 të këtij ligji ose nenin 15 paragrafin (7) të këtij ligji, si dhe personi i cili ka qëllim t'i plotësojë kushtet nga neni 15 paragrafi (6) të këtij ligji, krahas plotësimit të kushtit nga paragrafi (1) i këtij neni, është i obliguar të regjistrohet në vitin shkollor 2015/2016 në institucion të lartë arsimor për shkak të përfundimit të ciklit të parë të studimeve nga sfera e mjekësisë, stomatologjisë, përkatësisht farmaceutikës ose përfundim të studimeve trevjeçare profesionale për infermiere, përkatësisht për teknik të mjekësisë si arsim i lartë profesional për infermiere, përkatësisht teknik i mjekësisë.

(3) Oda lëshon licencë të përkohshme për punë për periudhën kalimtare të dhënë për plotësimin e kushtit dhe e regjistron në evidencë të veçantë për licenca të lëshuar të përkohshme për punë për person fizik nga paragrafi (1) të këtij neni, ndërsa personit fizik nga paragrafi (2) i këtij neni nëse e plotëson edhe kushtin nga paragrafi (2) i këtij neni.

(4) Në periudhën kalimtare nga paragrafi (1) i këtij neni personi nga paragrafi (1) i këtij neni nuk ka të drejtë ta shfrytëzojë titullin MKA praktikant dhe ka detyrim ta theksojë në vend të dukshëm licencën e përkohshme për punë për periudhën kalimtare nga paragrafi (3) i këtij neni.

(5) Personi fizik nga paragrafi (1) i këtij neni, i cili pas përfundimit të afatit nga paragrafi (1) i këtij neni nuk do t'i plotësojë kushtet për arsim dhe përsosje profesionale të personit, të përcaktuara për lëshim të licencës për punë të praktikantit të MKA-së të përcaktuara me nenin 15 të këtij ligji, përkatësisht personi fizik i cili nuk do ta plotësojë kushtin nga paragrafi (2) i këtij neni, pushon t'i zbatojë metodat dhe procedurat e MKA-së ditën e ardhshme nga dita e fundit të afatit nga paragrafi (1), përkatësisht ditën e ardhshme nga dita e fundit të procedurës për regjistrim në vitin shkollor 2015/2016 në institucionin e lartë arsimor në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni.

(6) Ai i cili do të vazhdojë t'i zbatojë metodat dhe procedurat e MKA-së në kundërshtim me paragrafin (5) të këtij neni, penalisht do të përgjigjet për pseudomjekësi, që do të dënohet me burg prej tre muaj deri në një vit dhe me dënim me para.

Programi për përsosje profesionale të personave me arsim të lartë të kryer nga sfera e homeopatisë

Neni 111

(1) Institucioni i lartë arsimor - Fakulteti i Mjekësisë në Republikën e Maqedonisë është i obliguar të parashtrijë kërkesë të Bordi për akreditim dhe evalvim i arsimit të lartë për akreditim të programit të përsosjes profesionale të personave me arsim të lartë të kryer nga sfera e homeopatisë më së voni në afat prej një muaji nga hyrja në fuqi e këtij ligji.

(2) Bordi i akreditimit dhe evalvimit të arsimit të lartë është i obliguar ta shqyrtojë kërkesën e institucionit të lartë arsimor - Fakulteti i Mjekësisë nga paragrafi (1) të këtij neni dhe ta zbatojë procedurën për akreditim në pajtim me rregullat nga sfera e arsimit të lartë.

(3) Institucioni i lartë arsimor - Fakulteti i Mjekësisë në Republikën e Maqedonisë dhe Bordi për akreditim dhe evalvim të arsimit të lartë janë të obliguar t'i ndërmarrin aktivitetet nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni të krijohen kushte për regjistrim të programit për përsosje profesionale nga neni 15 paragrafi (8) të këtij ligji në vitin shkollor 2015/2016 të institucionit të lartë arsimor - Fakulteti i Mjekësisë.

Formimi i Odës

Neni 112

(1) Kuvendin themelues të Odës e konvokon Ministria e Shëndetësisë në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Personat të cilët paraqiten për pjesëmarrje në kuvendin themelues të Odës te Ministria e Shëndetësisë i dorëzojnë dëshmitë se i plotësojnë kushtet për lëshim të licencës për punë, ndërsa Ministria e Shëndetësisë vlerëson nëse personi i plotëson kushtet për lëshim të licencës për punë.

Formimi i Qendrës për mjekësi tradicionale kineze

Neni 113

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë do ta themelojë Qendrën për MTK me vendim në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Si të punësuar në Qendrën për MTK ndërmerren persona të cilët janë të dërguar në trajnim ose cikël i dytë të studimeve të arsimit të lartë nga sfera e MTK-së në universitetet e Republikës Popullore të Kinës në kornizat të bashkëpunimit me Qeverinë e Republikës së Maqedonisë dhe Republikës Popullore të Kinës.

Rregulla nënligjore

Neni 114

(1) Oda në afat prej tre muajsh nga dita e mbajtjes së kuvendit themelues i miraton dhe shpall kodeksin e etikës profesionale të praktikantëve të MKA-së dhe standardet për zbatim të MKA metodave dhe procedurave dhe rregullat tjera nënligjore në pajtim me këtë ligj.

(2) Ministria e Shëndetësisë në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji i miraton rregullat nënligjore në pajtim me këtë ligj.

Hyrja në fuqi

Neni 115

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

"Procedura për zgjedhje të ofertës më të volitshme do të përfundojë me ankand publik elektronik, përmes sistemit elektronik për ankand publik, në pajtim me rregullën nga neni 95 paragrafi 3 i këtij ligji."

Paragrafi 3 bëhet paragraf 4.

Neni 2

Në nenin 50-b pas fjalëve: "dorëzimit të ofertave" lidhëza "dhe" shlyhet, e pas fjalëve: "përmbajtjen e ofertave" shtohen fjalët: "dhe mënyrën e zbatimit të ankandit publik elektronik për zgjedhje të ofertës më të volitshme".

Neni 3

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë që të përcaktojë tekst të spastruar të Ligjit për transformim të ndërmarreve me kapital shoqëror.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

625.

Врз основа на член 9-а став 6 од Законот за задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати („Службен весник на Република Македонија“ бр. 84/2008, 35/2011, 84/2012 и 43/2014), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 17.2.2015 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ОТСТАПУВАЊЕ НА НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ ОД ЗАДОЛЖИТЕЛНИТЕ РЕЗЕРВИ НА НАФТА И НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ НА МАКЕДОНСКИ ЖЕЛЕЗНИЦИ ТРАНСПОРТ АД-СКОПЈЕ

Член 1

Со оваа одлука од задолжителните резерви на нафта и нафтени деривати се отстапуваат без надомест 200.000 килограми мазут на Македонски железници Транспорт АД – Скопје.

Член 2

Нафтени деривати од член 1 на оваа одлука се отстапуваат поради итна потреба на Македонски железници Транспорт АД – Скопје за извршување на работите од нивната дејност – услуги за превоз на патници и стока со железница.

Член 3

Трошоците за испорака, односно транспортни и манипулативни трошоци за преземање на отстапените нафтени деривати, паѓаат на товар на Македонски железници Транспорт АД – Скопје.

Член 4

Се задолжува Дирекцијата за задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати да ја спроведе оваа одлука.

Член 5

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.42-891/1
17 февруари 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

626.

Врз основа на член 9-а став 6 од Законот за задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати („Службен весник на Република Македонија“ бр. 84/2008, 35/2011, 84/2012 и 43/2014), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 17.2.2015 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ОТСТАПУВАЊЕ НА НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ ОД ЗАДОЛЖИТЕЛНИТЕ РЕЗЕРВИ НА НАФТА И НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ НА МАКЕДОНСКИ ЖЕЛЕЗНИЦИ ТРАНСПОРТ АД-СКОПЈЕ

Член 1

Со оваа одлука од задолжителните резерви на нафта и нафтени деривати се отстапуваат без надомест 500.000 литри Еуродизел БС гориво за потребите на Македонски железници Транспорт АД – Скопје со следната динамика:

- за февруари 2015 година да се отстапат 100.000 литри Еуродизел БС гориво;
- за март 2015 година да се отстапат 200.000 литри Еуродизел БС гориво;
- за април 2015 година да се отстапат 200.000 литри Еуродизел БС гориво.

Член 2

Еуродизел БС горивото од член 1 на оваа одлука се отстапуваат на Македонски железници транспорт АД – Скопје за извршување на работите од нивната дејност – услуги за превоз на патници и стока со железница.

Член 3

Трошоците за испорака, односно транспортни и манипулативни трошоци за преземање на отстапеното гориво, паѓаат на товар на Македонски железници Транспорт АД – Скопје.

Член 4

Се задолжува Дирекцијата за задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати да ја спроведе оваа одлука.

Член 5

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.42-891/2
17 февруари 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

627.

Врз основа на член 29-а став (9) од Законот за минерални суровини („Службен весник на Република Македонија“ бр.136/12, 25/13, 93/13, 44/14 и 160/14), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 17.2.2015 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ПРОШИРУВАЊЕ НА КОНЦЕСИЈАТА ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈА НА МИНЕРАЛНА СУРОВИНА – РУДИ НА ОЛОВО И ЦИНК НА ЛОКАЛИТЕТОТ “САСА“, ОПШТИНА МАКЕДОНСКА КАМЕНИЦА НА РУДНИК САСА ДОО МАКЕДОНСКА КАМЕНИЦА

1. На Рудникот САСА ДОО Македонска Каменица му се проширува концесијата за експлоатација на минерална суровина – руди на олово и цинк на локалитетот „Саза“, општина Македонска Каменица, со површина на простор за проширување на концесија за експлоатација дефиниран со точки меѓусебно поврзани со прави линии, а точките дефинирани со координати како е дадено во табелата, и тоа:

Точка	Координата Y	Координата X
T-1	4665460	7624820
T-2	4665613	7624760
T-3	4665511	7624587
T-4	4666598	7624098
T-5	4667700	7624200
T-6	4667490	7623836
T-7	4666706	7624027
T-8	4666461	7623602
T-9	4666020	7623888
T-10	4665567	7624058
T-11	4665291	7624526

2. Површината на просторот на проширувањето на концесијата за експлоатација од точка 1 на оваа одлука изнесува $P=0,841871 \text{ km}^2$.

3. Времетраењето за проширувањето на концесијата за експлоатација од точка 1 на оваа одлука е до 28.9.2030 година.

4. Висината на надоместокот за проширувањето на концесија од точка 1 на оваа одлука се определува со анекс на Договорот за пренос на концесија за експлоатација на минерална сировина – руди на олово и цинк на локалитетот “Саса”, Македонска Каменица бр.24-2560/1 од 18.3.2008 година (во понатамошниот текст: анекс на Договорот) во согласност со Тарифникот за утврдување на висината на надоместоците за издавање на дозволи и концесии за вршење на детални геолошки истражувања и концесии за експлоатација на минерални сировини.

5. Начинот и роковите на плаќање на надоместокот за проширувањето на концесијата од точка 1 на оваа одлука ќе се определат со анекс на Договорот.

6. Како почеток на важење на проширувањето на концесијата од точка 1 на оваа одлука се смета денот на потпишувањето на анекс на Договорот.

7. Во име на Владата на Република Македонија, анексот на Договорот ќе го потпише министерот за економија.

8. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.42-3113/1-14
17 февруари 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

628.

Врз основа на член 49 став 7 од Законот за земјоделското земјиште („Службен весник на Република Македонија“ бр. 135/07, 18/11, 148/11, 95/12, 79/13, 87/13, 106/13, 164/13, 39/14, 130/14 и 166/14), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 17.2.2015 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ НА СОГЛАСНОСТ ЗА ТРАЈНА ПРЕНАМЕНА НА ЗЕМЈОДЕЛСКО ВО ГРАДЕЖНО ЗЕМЈИШТЕ ЗА ИЗРАБОТКА НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН ВОН НАСЕЛЕНО МЕСТО ЗА ИЗГРАДБА НА ИНДУСТРИСКА ЗОНА ПОПОВА КУЛА КО ДЕМИР КАПИЈА ОПШТИНА ДЕМИР КАПИЈА

Член 1

Со оваа одлука се дава согласност за трајна пренамена на земјоделско во градежно земјиште за изработка на Урбанистички план вон населено место за изградба на индустриска зона Попова Кула КО Демир Капија, општина Демир Капија.

Член 2

Земјоделското земјиште за кое се дава согласност за трајна пренамена, со вкупна површина од 205232м², ги има следните катастарски индикации:

Катастарска парцела бр.	Катастарска општина	Викано место	Катастарска култура	Катастарска класа
1048/2	Демир Капија	Кула	лозје	4
1048/3	Демир Капија	Кула	лозје	6
1049	Демир Капија	Кула	пасиште	6
1050	Демир Капија	Кула	пасиште	8
1051	Демир Капија	Кула	лозје	1
1052	Демир Капија	Кула	лозје	1
1054	Демир Капија	Кула	пасиште	8
1056	Демир Капија	Кула	пасиште	8
1058	Демир Капија	Кула	градина	2
1065	Демир Капија	Попова Кула	лозје	1
1066	Демир Капија	Попова Кула	лозје	1
1068	Демир Капија	Попова Кула	лозје	1
1070	Демир Капија	Попова Кула	лозје	1
1072	Демир Капија	Попова Кула	лозје	1
1078	Демир Капија	Попова Кула	ливада	1
1080	Демир Капија	Попова Кула	лозје	1
1082	Демир Капија	Попова Кула	ливада	2
1083	Демир Капија	Попова Кула	пасиште	6
1084	Демир Капија	Попова Кула	пасиште	8
1085	Демир Капија	Попова Кула	пасиште	8
Вкупна површина на земјиштето во планскиот опфат: 450500м ²				

Член 3

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 42-5933/1-14
17 февруари 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА

629.

Врз основа на член 27-б став 3 од Законот за финансирање на политичките партии („Службен весник на РМ“ бр. 76/04, 86/08, 161/08, 96/09, 148/11, 142/12 и 23/13), министерот за правда, донесе

О Д Л У К А

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА ЗАПИРАЊЕ НА ИСПЛАТА НА СРЕДСТВА ЗА РЕДОВНО ГОДИШНО ФИНАНСИРАЊЕ ОД БУЏЕТОТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА НА ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ

Во Одлуката за запирање на исплатата на средствата за редовно годишно финансирање од Буџетот на Република Македонија на политичките партии број 11-2113/1 од 30 мај 2014 година зборовите ОБЕДИНЕТИ ДЕМОКРАТСКИ СИЛИ НА РОМИТЕ (ОДСР) Скопје се бришат.

Оваа одлука е конечна и истата ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“ согласно член 27-б став 6 од Законот за финансирање на политичките партии („Службен весник на РМ“ бр. 76/04, 86/08, 161/08, 96/09, 148/11, 142/12 и 23/13).

Образложение

Во врска со Одлуката за запирање на исплатата на средствата за редовно годишно финансирање од Буџетот на Република Македонија на политичките партии објавена во „Службен весник на Република Македонија“ број 96/2014 од 25 јуни 2014 година, Државниот завод за ревизија достави барање за запирање на забраната на исплатата на средствата за редовно годишно финансирање на политичката партија која ги исполнила обврските за финансиско известување за 2012 година број 42-345/5 од 29.12.2014 година.

Државниот завод за ревизија достави известување дека политичката партија „Демократски сили на Ромите“ која што во предлогот број 42-345/1 од 25.2.2014 година е заведена под реден број 1 под називот „Обединети демократски сили на Ромите – ОДСР“ со поднесок од 23.12.2014 година, ги исполнила своите обврски за финансиско известување за 2012 година и предложи соодветно да се отстрани изречената суспензија со Одлуката за запирање на исплатата на средствата за редовно годишно финансирање од Буџетот на Република Македонија на политичките партии донесена од Министерот за правда број 11-2113/1 од 30.5.2014 година и објавена во „Службен весник на Република Македонија“ број 96/2014.

Основниот суд Скопје II Скопје со писмо 03-Су.бр.108/15 од 28.1.2015 година достави известување дека со решение ПП.бр. 2/13 од 23.1.2013 година на Основниот суд Скопје II Скопје, по барање на политичката партија Демократски сили на Ромите запишана е промена на име на политичката партија која гласи „Обединети демократски сили на Ромите – ОДСР“, а со решение ПП.бр. 1/14 од 27.1.2014 година на Основниот суд Скопје II Скопје, по барање на политичката партија Обединети демократски сили на Ромите запишана е промена на име на политичката партија која гласи „Демократски сили на Ромите-ДСР“.

Со оглед дека наведената политичка партија ги исполнила условите за запирање на забраната за исплата на средствата на политичките партии за редовно годишно финансирање од Буџетот на Република Македонија, па согласно член 27-б став 3 од Законот за финансирање на политичките партии („Службен весник на РМ“ бр. 76/04, 86/08, 161/08, 96/09, 148/11, 142/12 и 23/13), се одлучи како во диспозитивот на оваа одлука.

ПРАВНА ПОУКА: Против оваа одлука политичките партии можат да поведат управен спор пред Управниот суд во рок од 30 дена од денот на објавување на истата во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 11-18/4
16 февруари 2015 година
Скопје

Министер за правда,
д-р **Аднан Јашари**, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕКОНОМИЈА

630.

Врз основа на член 32-к став (2) од Законот за минерални сировини („Службен весник на Република Македонија“ бр. 136/12, 25/13, 93/13, 44/14 и 160/14), министерот за економија донесе

ПРАВЛНИК ЗА ВИСИНАТА НА ТРОШОЦИТЕ ЗА ПОЛАГАЊЕ НА ИСПИТОТ, НЕОПХОДНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРВИОТ И ВТОРИОТ ДЕЛ НА ИСПИТОТ, ПОДГОТОВКАТА НА БАЗИТЕ НА ПРАШАЊА, СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЕЛЕКТРОНСКИОТ ТЕСТ, ИЗГОТВУВАЊЕ НА МАТЕРИЈАЛИ И ПОКАНИ И ИЗГОТВУВАЊЕ НА ОВЛАСТУВАЊА И ЛИЦЕНЦИ ЗА ИЗРАБОТКА НА ГЕОЛОШКА ДОКУМЕНТАЦИЈА, ИЗВЕДУВАЊЕ И НАДЗОР НА ГЕОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

Член 1

Со овој правилник се определува висината на трошоците за полагање на испитот, неопходни за спроведување на првиот и вториот дел на испитот, подготовката на базите на прашања, спроведување на електронскиот тест, изготвување на материјали и покани и изготвување на властувања и лиценци за изработка на геолошка документација, изведување и надзор на геолошки истражувања.

Член 2

Висината на трошоците за полагање на испитот од член 1 на овој правилник, по кандидат изнесува 5.000,00 денари, и тоа за печатење и испраќање на материјали, покани, лиценци и други документи во хартиена форма.

Член 3

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 24-341/4
13 февруари 2015 година
Скопје

Министер за економија,
Беким Незири, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

631.

Врз основа на член 99 став 4 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/09, 36/11, 51/11, 166/12, 15/13, 79/13, 164/13, 187/13, 38/14, 44/14, 116/14 и 180/14), министерот за труд и социјална политика донесе

РЕШЕНИЕ ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНА УСТАНОВА ЗА ЗГРИЖУВАЊЕ ДЕЦА И МЛАДИНЦИ СО ВОСПИТНО-СОЦИЈАЛНИ ПРОБЛЕМИ И НАРУШЕНО ПОВЕДЕНИЕ

1. Се дава согласност на Статутот во Јавната Установа за згрижување деца и младинци со воспитно социјални проблеми и нарушено поведение бр. 01-283/1, донесена од Управниот одбор на Јавната установа, на седницата одржана на 11.2.2015 година.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 10-1379/2
11 февруари 2015 година
Скопје

Министер,
Диме Спасов, с.р.

632.

Врз основа на член 56 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/09, 36/11, 51/11, 166/12, 15/13, 79/13, 164/13, 187/13, 38/14, 44/14, 116/14 и 180/14), министерот за труд и социјална политика, донесе

**П Р А В И Л Н И К
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА НАЧИНОТ НА УТВРДУВАЊЕ НА СОСТОЈБАТА НА ПРИХОДИТЕ, ИМОТОТ И ИМОТНИТЕ ПРАВА НА ДОМАКИНСТВОТО, ОПРЕДЕЛУВАЊЕТО НА НОСИТЕЛОТ НА ПРАВОТО И ПОТРЕБНАТА ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ И КОРИСТЕЊЕ НА ПРАВОТО НА СОЦИЈАЛНА ПАРИЧНА ПОМОШ**

Член 1

Во Правилникот за начинот на утврдување на состојбата на приходите, имотот и имотните права на домаќинството, определувањето на носителот на правото и потребната документација за остварување и користење на правото на социјална парична помош, („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/13, 126/13 и 11/15), во член 4 став 1 во точките 7 и 8 износот „50.000“ се заменува со износот „70.000“.

По ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

„Доколку подносителот/корисникот на правото на социјална парична помош приложи потврда и сметка за набавка на ортопедско помагало или лекови, платените средства не се засметуваат во износот утврден во точките 7 и 8 од овој член.“

Ставот 3 станува став 4.

Член 2

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 10-1716/1
19 февруари 2015 година
Скопје

Министер за труд
и социјална политика,
Диме Спасов, с.р.

633.

Врз основа на член 67 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/09, 36/11, 51/11, 166/12, 15/13, 79/13, 164/13, 187/13, 38/14, 44/14, 116/14 и 180/14), министерот за труд и социјална политика, донесе

**П Р А В И Л Н И К
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА НАЧИНОТ НА УТВРДУВАЊЕ НА СОСТОЈБАТА НА ПРИХОДИТЕ, ИМОТОТ И ИМОТНИТЕ ПРАВА И ПОТРЕБНАТА ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВОТО НА ПОСТОЈАНА ПАРИЧНА ПОМОШ, СОСТАВОТ И НАЧИНОТ НА РАБОТАТА НА СТРУЧНАТА КОМИСИЈА И ВТОРОСТЕПЕНАТА КОМИСИЈА, ЛЕГИТИМАЦИЈАТА НА СТРУЧНИТЕ ЛИЦА, НАЧИНОТ НА ВОДЕЊЕ НА ЕВИДЕНЦИЈА НА ИЗДАДЕНИТЕ НАОДИ И ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА ОБРАЗЕЦОТ ЗА ДАВАЊЕ НА НАОД, ОЦЕНКА И МИСЛЕЊЕ ЗА НЕСПОСОБНОСТА ЗА РАБОТА**

Член 1

Во Правилникот за начинот на утврдување на состојбата на приходите, имотот и имотните права и потребната документација за остварување на правото на постојана парична помош, составот и начинот на работата на стручната комисија и второстепената комисија, легитимацијата на стручните лица, начинот на водење на евиденција на издадените наоди и формата и содржината на образецот за давање на наод, оценка и мислење за неспособноста за работа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/13 и 11/15) во член 3 став 1 во точките 6 и 8 износот „50.000“ се заменува со износот „70.000“.

По ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Доколку подносителот/корисникот на правото на постојана парична помош приложи потврда и сметка за набавка на ортопедско помагало или лекови, платените средства не се засметуваат во износот утврден во точките 6 и 8 од овој член.“

Ставот 2 станува став 3.

Член 2

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.10-1717/1
19 февруари 2015 година
Скопје

Министер за труд
и социјална политика,
Диме Спасов, с.р.

**КОМИСИЈА ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

634.

Врз основа на член 5, член 77 став 4 и став 6 и член 57 од Законот за преземање на акционерски друштва („Службен весник на РМ“ број 69/2013, 188/2013 и 166/2014), а во врска со член 184, точка а) и г) од Законот за хартии од вредност („Службен весник на РМ“ бр. 95/2005, 25/2007, 7/2008, 57/2010, 135/2011, 13/2013, 188/2013, 43/2014 и 15/2015), Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија на својата седница одржана на ден 13.2.2015 година, го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е

1. Се утврдува дека на лицето Симон Наумоски, 448 обични акции издадени од Друштвото Витаминка АД Прилеп што претставуваат 0,5793% од вкупниот број на обични акции со право на глас издадени од овој издавач, во негова сопственост, не му носат право на глас и право на дивиденда, поради нивно стекнување од страна на ова лице, спротивно на одредбите од член 77 став 4 од Законот за преземање на акционерските друштва.

2. Мерката од точка 1 на ова Решение се изрекува поради дополнителното стекнување на 448 обични акции од страна на лицето Симон Наумоски, без претходно да биде дадена понуда за преземање, во ситуација кога лицето пред стекнувањето поседувало повеќе од 25%, а помалку од 75% од акциите со право на глас, што претставува непочитување на одредбата од член 77 став 4 од Законот за преземање на акционерски друштва.

3. Се задолжува Централниот депозитар за хартии од вредност АД Скопје, веднаш по приемот на ова Решение, да изврши упис на ограничувањата од точка 1 на ова решение на сметката за хартии од вредност на лицето Симон Наумоски.

4. Се забранува на акционерското друштво Витаминка АД Прилеп да врши исплата на дивиденда на акциите од точка 1 на ова Решение.

5. Се задолжува лицето од точка 1 на ова решение да ги продаде акциите на кои им се ограничува правото на глас и дивиденда од точка 1 на ова решение во рок не подолг од 6 месеци од денот на правосилноста на истото, а доколку не ги продаде во утврдениот рок, продажбата на акциите ќе ја спроведе Комисијата.

6. Ограничувањата на акциите од точка 1 на ова решение ќе важат додека истите се во сопственост на лицето Симон Наумоски.

7. Жалбата изјавена против ова решение не го одлага неговото извршување, освен во делот на продажбата на акциите од точка 5 на ова решение.

8. Ова решение влегува во сила со денот на неговото донесување и ќе се објави во „Службен весник на РМ“.

Бр. УП1 08-6
13 февруари 2015 година
Скопје

Комисија за хартии од вредност
на Република Македонија
по овластување на Претседател
Комисонер,
Милаим Ајдини, с.р.

АГЕНЦИЈА ЗА АУДИО И АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ 635.

Советот на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги врз основа на член 18 став 1 алинеја 2, член 20 став 1 алинеја 10, а во врска со член 76 став 7 и член 24 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги („Службен весник на Република Македонија“ бр.184/13, 13/14, 44/14, 101/14 и 132/14), член 15 став 1 алинеја 2, член 39 став 1 алинеја 10 и член 51 став 3 од Деловникот за работа на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги бр.01-4351/1 од 29.08.2014 година, во врска со поднесеното Барање за доделување дозвола без објавување на јавен конкурс, бр.08-281 од 21.1.2015 година, дополнето на 9.2.2015 година и Заклучокот бр.02-1174/2 од 17.2.2015 година, на својата 6-та седница одржана на 17.2.2015 година, ја донесе следната

О Д Л У К А ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ ДОЗВОЛА ЗА ТЕЛЕВИЗИСКО ЕМИТУВАЊЕ ПРЕКУ ЈАВНА ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИСКА МРЕЖА ШТО НЕ КОРИСТИ ОГРАНИЧЕН РЕСУРС НА ЛОКАЛНО НИВО

1. Се доделува дозвола за телевизиско емитување на програмски сервис со претежно забавен општ формат, на локално ниво - општина Куманово, општина Липково и општина Старо Нагоричане, на Ивана Петровска, со адреса на живеење на ул.“Козјачка“ бр.42, Доброшане, 1300 Куманово.

Телевизискиот програмски сервис од став 1 на оваа точка ќе се емитува преку јавна електронска комуникациска мрежа што не користи ограничен ресурс.

2. Дозволата од точка 1. на оваа Одлука, се доделува за временски период од 9 (девет) години.

3. По приемот на оваа Одлука за доделување дозвола, лицето Ивана Петровска од Доброшане, Куманово на кое му е доделена дозволата од точка 1. на оваа Одлука, треба да регистрира трговско радиодифузно друштво во соодветниот регистар.

Трговското радиодифузно друштво, кое ќе биде основано од лицето Ивана Петровска од Доброшане, Куманово на кое му е доделена дозволата од точка 1. на оваа Одлука, ќе плаќа годишен надоместок на сметка на Агенцијата, за секоја тековна година почнувајќи од датумот на доделување на дозволата во рок од 30 (триесет) дена од денот на приемот на фактурата издадена од Агенцијата.

4. Трговското радиодифузно друштво, кое ќе биде основано од лицето Ивана Петровска од Доброшане, Куманово на кое му е доделена дозволата од точка 1. на оваа Одлука, се обврзува да започне со вршење на дејноста во рок од 90 дена од датумот на доделување на дозволата.

Во случај на непочитување на рокот за започнување со вршење на дејноста наведен во став 1 на оваа точка од Одлуката, Агенцијата ќе ја одземе доделената дозвола пред истекот на рокот за којшто е издадена и ќе го избрише радиодифузерот од регистарот на радиодифузери.

5. Оваа Одлука е конечна и ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“ и на веб страницата на Агенцијата.

Образложение

Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги согласно член 76 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, доделува дозвола за телевизиско или радио емитување преку јавна електронска комуникациска мрежа што не користи ограничен ре-

сурс или преку сателит, за која не се распишува јавен конкурс и дозволата се доделува по барање на заинтересирана страна на начин и постапка утврдени со наред цитираниот Закон.

Ивана Петровска, со адреса на живеење на ул.“Козјачка“ бр.42, Доброшане, 1300 Куманово, до Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски поднесе Барање за доделување дозвола без објавување на јавен конкурс, бр.08-281 од 21.1.2015 година, дополнето на 9.2.2015, за телевизиско емитување на програмски сервис со претежно забавен општ формат, на локално ниво - општина Куманово, општина Липково и општина Старо Нагоричане. Телевизискиот програмски сервис за кој се доделува оваа дозвола, ќе се емитува преку јавна електронска комуникациска мрежа што не користи ограничен ресурс.

Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги утврди дека предметниот барател ги исполнува условите и обврските утврдени со Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги и прописите донесени врз основа на овој Закон, како и тоа дека на Ивана Петровска од Куманово, како подносител на Барањето, не му е одземена дозвола за телевизиско или радио емитување во последните 5 (пет) години.

По приемот на оваа Одлука за доделување дозвола, лицето Ивана Петровска од Доброшане, Куманово на кое му е доделена дозволата од точка 1. на оваа Одлука, треба да регистрира трговско радиодифузно друштво во соодветниот регистар. Трговското радиодифузно друштво, кое ќе биде основано од лицето Ивана Петровска од Доброшане, Куманово на кое му е доделена дозволата од точка 1. на оваа Одлука, ќе плаќа годишен надоместок на сметка на Агенцијата, за секоја тековна година почнувајќи од датумот на доделување на дозволата во рок од 30 (триесет) дена од денот на приемот на фактурата издадена од Агенцијата. Начинот на пресметка, фактурирање и наплата на надоместокот за дозволата за телевизиско емитување по барање преку јавна електронска комуникациска мрежа што не користи ограничен ресурс ги утврдува Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги согласно член 80 од напред цитираниот Закон и согласно Правилникот за процедурите на финансиското и сметководственото работење на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги бр.01-6222/1 од 12.12.2014 година.

Трговското радиодифузно друштво, кое ќе биде основано од лицето Ивана Петровска од Доброшане, Куманово на кое му е доделена дозволата од точка 1. на оваа Одлука, се обврзува да започне со вршење на дејноста во рок од 90 дена од датумот на доделување на дозволата, така што во случај на непочитување на рокот за започнување на дејноста, согласно член 82 став 1 алинеја 1 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, се утврди дека Агенцијата ќе ја одземе доделената дозвола пред истекот на рокот за којшто е издадена и ќе го избрише радиодифузерот од регистарот на радиодифузери.

Врз основа на сето погоре наведено, Советот на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги на 6-та седница, одржана на 17.2.2015 година, донесе Одлука како во диспозитивот, која е конечна и по нејзиното донесување ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“ и на веб страницата на Агенцијата.

УП 1 Бр.08-281
18 февруари 2015 година
Скопје

Агенција за аудио и
аудиовизуелни медиумски услуги,
Претседател на Советот,
Лазо Петрушевски, с.р.

Упатство за правно средство: Против оваа одлука Барателот за доделување дозвола за телевизиско емитување преку јавна електронска комуникациска мрежа, може да поднесе тужба за поведување на управен спор пред надлежен суд, во рок од 30 дена од денот на приемот на одлуката.

РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

636.

Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија врз основа на член 22 и член 151, став (3) од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр.16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14 и 151/14), на седницата одржана на 19.2.2015 година, донесе

П РА В И Л Н И К
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ПОВЛАСТЕНИ ПРОИЗВОДИТЕЛИ
НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ОД ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ НА ЕНЕРГИЈА

Член 1

Во Правилникот за повластени производители на електрична енергија од обновливи извори на енергија („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/12, 97/12 и 63/13) во членот 10 после ставот (1) се додава нов став (2) кој гласи:

„По исклучок од став (1) од овој член носителот на привременото решение од член 9 на овој Правилник може да поднесе барање до Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија за продолжување на важноста на привременото решение повеќе од еднаш кога за истото е донесен акт на надлежен орган.“

Член 2

Ставовите (2), (3), (4), (5), (6), (7) и (8) од член 10 стануваат ставови (3),(4), (5), (6), (7), (8) и (9).

Член 3

Во член 17, ставот (2), се менува и гласи:

„Решението и одлуката од став (1) на овој член влегуваат во сила 7 дена од денот на донесувањето.“

Член 4

Во член 17, став (6), зборовите: „на денот на донесување“ се менуваат и гласат: „на денот на влегување во сила“.

Член 5

Овој Правилник влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 01-381/1
19 февруари 2015 година
Скопје

Претседател,
Димитар Петров, с.р.

Службен весник
на Република Македонија

www.sivesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о. Ы Скопје
бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.
в. д. директор и одговорен уредник – м-р Тони Трајанов
телефон: +389-2-55 12 400
телефакс: +389-2-55 12 401

Претплатата за 2015 година изнесува 10.100 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД Ы Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

contact@sivesnik.com.mk

ISSN 0354-1622

2015025

Службен весник на Република Македонија

Број 25

19 февруари 2015 четврток

година LXXI

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

	Стр.
1. Закон за ратификација на Меморандумот за разбирање за институционалната рамка на Иницијативата за превенција и подготвеност во случај на катастрофи на Југоисточна Европа.....	2

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА МЕМОРАНДУМОТ ЗА
РАЗБИРАЊЕ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА НА ИНЦИЈАТИВАТА ЗА ПРЕВЕНЦИЈА
И ПОДГОТВЕНОСТ ВО СЛУЧАЈ НА КАТАСТРОФИ НА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА**

Се прогласува Законот за ратификација на Меморандумот за разбирање за институционална рамка на Иницијативата за превенција и подготвеност во случај на катастрофи на Југоисточна Европа,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 16 февруари 2015 година.

Бр. 08-856/1
16 февруари 2015 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Ѓорге Иванов**, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

**ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА МЕМОРАНДУМОТ ЗА РАЗБИРАЊЕ ЗА
ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА РАМКА НА ИНЦИЈАТИВАТА ЗА ПРЕВЕНЦИЈА И
ПОДГОТВЕНОСТ ВО СЛУЧАЈ НА КАТАСТРОФИ НА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА**

Член 1

Се ратификува Меморандумот за разбирање за институционалната рамка на Иницијативата за превенција и подготвеност во случај на катастрофи на Југоисточна Европа, склучен во Сараево на 28 ноември 2013 година.

Член 2

Меморандумот од член 1 на овој закон во оригинал на англиски јазик и во превод на македонски јазик, гласи:

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

**DISASTER PREPAREDNESS AND PREVENTION
INITIATIVE FOR SOUTH EASTERN EUROPE**

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

ON THE

INSTITUTIONAL FRAMEWORK

OF THE

**DISASTER PREPAREDNESS AND PREVENTION
INITIATIVE FOR SOUTH EASTERN EUROPE
(2013)**

**Sarajevo
November 2013**

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Preamble

The Councils of Ministers of the Republic of Albania and Bosnia and Herzegovina, and the Governments of the Republic of Bulgaria, the Republic of Croatia, the Republic of Macedonia, the Republic of Moldova, Montenegro, Romania, the Republic of Serbia, the Republic of Slovenia and the Republic of Turkey, hereinafter referred to as the Parties of the Disaster Preparedness and Prevention Initiative for South Eastern Europe (hereinafter “the DPPI SEE Parties”),

Recognising the need to further enhance regional cooperation and regional consultation in the field of disaster management (capacity building, methods and practices) as essential;

Reaffirming their commitments expressed in the Memorandum of Understanding on the Institutional Framework of the Disaster Preparedness and Prevention Initiative signed by the Governments of the Republic of Albania, the Republic of Bulgaria, the Republic of Croatia, the Republic of Macedonia, the Republic of Moldova, Montenegro, Romania and the Republic of Slovenia in Zagreb on 24 September 2007 and by the Governments of Bosnia and Herzegovina and the Republic of Turkey in Sofia on 8th April 2008 and by the Republic of Serbia in Sarajevo on 7 April 2009, and which shall cease to be in force on 1st January 2014;

Acknowledging the successful cooperation among the Parties of the Disaster Preparedness and Prevention Initiative for South Eastern Europe as a regionally owned institutional framework for South Eastern Europe with an aim to improve and strengthen abilities and capacities to prevent and prepare for natural and man-made disasters;

Have agreed as follows:

I. DPPI SEE Goals and Objectives**Article 1**

The principal objectives of the Disaster Preparedness and Prevention Initiative for South Eastern Europe are to contribute to the institutional capacity-building of disaster management organisations to enhance disaster prevention and preparedness in the countries of South Eastern Europe (hereinafter “the SEE”) region by:

- a) Serving as a regional network and facilitator in disaster preparedness and prevention of natural and man-made disasters in the SEE region;
- b) Enhance cooperation among the DPPI SEE Parties in view of EU enlargement and the process of Euro-Atlantic integration;
- c) Supporting countries in the SEE region in their efforts to further develop disaster preparedness and prevention through common approach and cooperation with all relevant international organisations and bodies, especially the EU Civil Protection

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Mechanism;

- d) Strengthening and enhancing bilateral and multilateral cooperation, facilitating exchange of information in the field of disaster preparedness and prevention at all levels among competent national disaster management authorities and other relevant institutions in the SEE region, in accordance with the national regulations regarding the exchange of information;
- e) Identifying and sharing lessons learned and best practices.

II. DPPI SEE Governance and Coordination Structure

Article 2 DPPI SEE Regional Meeting

The DPPI SEE Regional Meeting is a governing and decision-making forum/body, composed of Heads of the disaster management authorities of the DPPI SEE Parties supported by other relevant authorities/ministries responsible for disaster preparedness, prevention and management issues.

The DPPI SEE Regional Meeting provides a policy framework for the DPPI SEE and serves as a platform for internal consultations and recommendations to be forwarded to the appropriate national authorities to facilitate the decision-making process within the national governments.

It fosters networking and cooperation with international partners and actors, exchange of information, experiences, lessons learned and best practices in the field of disaster preparedness, prevention and response and resolves issues of common interest.

The DPPI SEE Regional Meeting shall be attended by the DPPI SEE Parties. Upon invitation, DPPI SEE Advisory Board members and DPPI SEE Partners may also participate in the DPPI SEE Regional Meeting.

The Chairmanship of the DPPI SEE Regional Meeting shall rotate on an annual basis between the DPPI SEE Parties in alphabetical order.

The DPPI SEE Regional Meeting decides by consensus on the following:

- a) amendments to the Memorandum of Understanding;
- b) the seat and the composition of the DPPI SEE Secretariat;
- c) any request pursuant to Article 13 of this Memorandum of Understanding;
- d) adoption of Rules of Procedure and Financial Management Rules;
- e) adoption of Annual Work Plan and Budget;

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

- f) endorsement of Report on the implementation of the Annual Work Plan and Annual Financial Report;
- g) projects that are funded from the DPPI SEE Budget.

The DPPI SEE Regional Meeting meets twice per year. Extraordinary sessions may be scheduled at the initiative of the DPPI SEE Chair-in-Office and with the consensus of all DPPI SEE Parties.

The DPPI SEE Regional Meeting shall adopt Rules of Procedures and any other internal regulations governing the work of the DPPI SEE bodies and structures including the DPPI SEE Secretariat.

Article 3**DPPI SEE Advisory Board (DPPI SEE AB)**

The DPPI SEE Advisory Board is composed of experts with functional expertise, representing international partners of the DPPI SEE and invited by the DPPI SEE Chair-in-Office. The DPPI SEE Advisory Board advises on proposed and planned projects and activities, and contributes to sustained policy relevance.

There are no formal voting rights; decisions are to be reached by consensus.

Article 4**DPPI SEE Working Groups (DPPI SEE WG)**

The DPPI SEE Regional Meeting may establish DPPI SEE WGs as technical bodies to develop and support specific DPPI SEE projects. DPPI SEE WGs shall be chaired on an informal basis by a country in the SEE region with the participation of national and international experts. DPPI SEE WGs report to the DPPI SEE Regional Meeting and are supported by the DPPI SEE Secretariat.

Article 5**The TRIO Mechanism**

The Trio Mechanism (hereinafter "the Trio") is comprised of the present DPPI SEE Chair-in-Office and representatives of the previous and incoming DPPI SEE Chair-in-Office.

The role of the Trio shall be to ensure the strategic coordination and planning of the DPPI SEE activities.

The Trio meetings shall take place twice a year back to back with Regional Meetings. The present DPPI SEE Chair-in-Office shall in coordination with other two members of the Trio, establish date, place and agenda for the meeting.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Article 6
DPPI SEE Partners and/or Donors

Interested countries and international organisations/institutions may become DPPI SEE Partners and/or Donors and participate in DPPI SEE activities by notifying the DPPI SEE Chair-in-Office or Head of the DPPI SEE Secretariat or by announcing such interest at the DPPI SEE Regional Meeting.

Participation shall be at the DPPI SEE Partner's own cost and with its own financial and human resources.

III. ADMINISTRATING THE DPPI SEE
The DPPI SEE Secretariat**Article 7**
The Seat

The seat of the DPPI SEE Secretariat is in Sarajevo, Bosnia and Herzegovina (hereinafter: "the Host Country"). The DPPI SEE Secretariat shall have legal capacity as necessary for carrying out its functions.

The Host Country shall provide the facilities and office operating costs for the DPPI SEE Secretariat unless agreed otherwise. The legal capacity, privileges and immunities of the DPPI SEE Secretariat shall be defined in the Host Country Agreement to be concluded between the Host Country and the DPPI SEE Parties.

The Seat of the DPPI SEE Secretariat may be changed by the consensual decision of the DPPI SEE Regional Meeting.

Article 8
Structure and Functions

The administrative/supportive structure for the DPPI SEE and DPPI SEE CiO is the DPPI SEE Secretariat.

The DPPI SEE Secretariat consists of the Head of the DPPI SEE Secretariat and the Administrative/Finance Assistant. The mandate of the DPPI SEE Secretariat staff shall be three years with a possibility of extension for one additional year.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Article 9
Reporting

The DPPI SEE Secretariat works under the guidance of the DPPI SEE Chair-in-Office and reports to the DPPI SEE Regional Meeting on its activities and expenditures. Additional reporting (narrative and financial) may be required by the DPPI SEE Chair-in-Office.

Any reporting shall be provided in accordance with the Rules of Procedure and Financial Management Rules.

IV. BUDGET AND FINANCING OF THE DPPI SEE**Article 10**
Budget

The DPPI SEE Budget is composed of annual contributions by DPPI SEE Parties.

The DPPI SEE Secretariat prepares, on the basis of the DPPI SEE Annual Work Plan, the Budget to be presented for approval to the DPPI SEE Regional Meeting during its autumn session. The DPPI SEE Secretariat also prepares additional work plans and budgets for projects, which may be implemented with the assistance of DPPI SEE Partners.

DPPI SEE Partners that are contributing to the DPPI SEE projects budget may request specific audit reports.

Article 11
Financing

The DPPI SEE activities shall be financed from the DPPI SEE Budget and may be additionally financed by the DPPI SEE Parties/Partners/Donors.

The DPPI SEE Parties agree to make reasonable efforts to provide the human, technical and financial resources needed for the sustainable functioning of the DPPI SEE and the DPPI SEE Secretariat.

Each DPPI SEE Party's annual financial contribution to the DPPI SEE shall be at least €25,000.00 and shall be transferred before the end of April of each year.

Delay in payment of the annual contribution by a DPPI SEE Party shall immediately result in the suspension of the right to take decisions and having the costs of participation in any

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

DPPI SEE activity covered from the DPPI SEE Budget until such time as the payment is made.

DPPI SEE Parties participating in any given project also agree to provide matching contributions to financial support provided by DPPI SEE Partners, subject to mutual agreement, for the development and implementation of projects.

The financial management of the Budget and reporting shall be in accordance with the Financial Management Rules adopted by the DPPI SEE Regional Meeting.”

V. FINAL PROVISIONS**Article 12
Amendments**

This Memorandum of Understanding may be amended in writing by consent of the DPPI SEE Parties pursuant to Article 2, paragraph 6 (a). The amendments shall enter into force in accordance with Article 14 of this Memorandum of Understanding.

**Article 13
Accession**

The DPPI SEE Regional meeting shall decide by consensus on the request of any party to accede to this Memorandum of Understanding and become the DPPI SEE Party.

**Article 14
Entering into Force**

This Memorandum of Understanding shall enter into force the first day of the month following the month of the receipt of the sixth notification of the DPPI SEE Parties, by the Ministry of Foreign Affairs of Bosnia and Herzegovina regarding the completion of their internal requirements for its entry into force.

For any DPPI SEE Party which after the deposit of the sixth notification pursuant to paragraph 1 of this Article notifies the Ministry of Foreign Affairs of Bosnia and Herzegovina about the completion of its internal procedures for entry into force of this Memorandum of Understanding, it shall enter in force on the date of its notification to the Depositary.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

After the signing, the original of this Memorandum of Understanding shall be deposited with the Council of Ministers of Bosnia and Herzegovina that shall serve as the Depositary. The Depositary shall provide the DPPI SEE Parties to the Memorandum of Understanding and the Secretariat with duly certified copies thereof.

This Memorandum of Understanding shall apply provisionally as of the date of its signing unless a DPPI SEE Party declares at the moment of signing of the Memorandum of Understanding that its internal legal requirements do not permit such provisional application. For any such DPPI SEE Party the Memorandum of Understanding shall enter into force on the date of its notification to the Depositary.

Article 15**Duration**

This Memorandum of Understanding shall remain in force for undefined period, unless agreed otherwise among the DPPI SEE Parties.

Any DPPI SEE Party may denounce this Memorandum of Understanding with written notification to the DPPI SEE Chair-in-Office. The denunciation shall take effect three (3) months after the date of receipt of the notification.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned being duly authorised by their respective Governments have signed this Memorandum of Understanding.

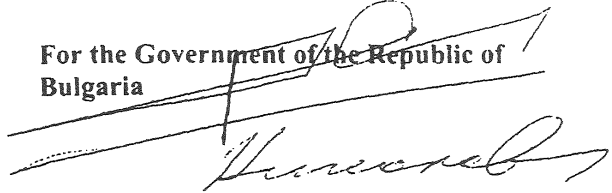
МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Done at Sarajevo on this 28th November 2013 in one original in English.

For the Council of Ministers of the
Republic of Albania

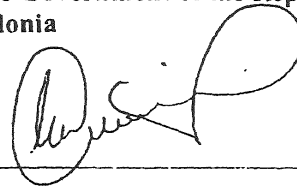
For the Government of the Republic of
Bulgaria

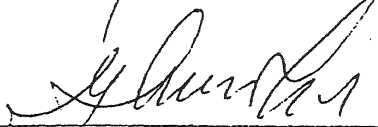
For the Government of the Republic of
Croatia

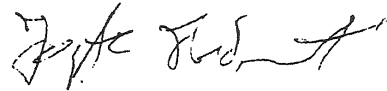
For the Government of the Republic of
Macedonia

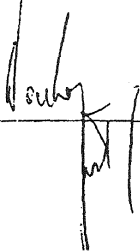
For the Government of Montenegro

For the Government of the Republic of
Serbia

For the Government of the Republic of
Slovenia

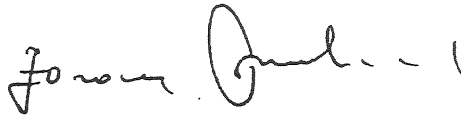
For the Government of the Republic of
Turkey

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

I hereby certify that the foregoing text is a true copy of the original which is deposited with the Ministry of Foreign Affairs of Bosnia and Herzegovina

Sarajevo, 19 May 2014

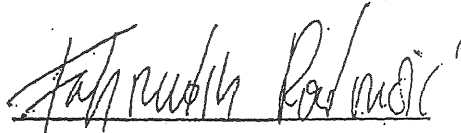
Zoran Perković, Assistant Minister
for International Legal and Consular Affairs

ANNEX to the Signatory Page for signing of the "Memorandum of Understanding on the Institutional Framework of the Disaster Preparedness and Prevention Initiative for South Eastern Europe"

Done at Sarajevo on this 18 April 2014 in a single authentic copy in English.

For the Councils of Ministers of Bosnia and Herzegovina

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

**ИНИЦИЈАТИВА ЗА ПОДГОТВЕНОСТ И ПРЕВЕНЦИЈА ОД
КАТАСТРОФИ ВО ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА**

**МЕМОРАНДУМ ЗА РАЗБИРАЊЕ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА РАМКА
НА ИНИЦИЈАТИВАТА ЗА ПОДГОТВЕНОСТ И ПРЕВЕНЦИЈА ОД
КАТАСТРОФИ ВО ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА
(2013)**

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Преамбула

Владите на Република Албанија, Босна и Херцеговина, Република Бугарија, Република Хрватска, Република Македонија, Република Молдавија, Црна Гора, Романија, Република Србија, Република Словенија и Република Турција, во понатамошниот текст наведени како Страни на Иницијативата за подготвеност и превенција од катастрофи во Југоисточна Европа (во понатамошниот текст „Страните на DPPI SEE“),

Препознавајќи ја како основна потребата од понатамошно зајакнување на регионалната соработка и регионалните консултации во делот на управувањето со катастрофите (формирањето на капацитети, методи и практики);

Потврдувајќи ги нивните заложби изразени во Меморандумот за разбирање за институционалната рамка за Иницијативата за подготвеност и превенција од катастрофи за Југоисточна Европа потпишан од Владите на Република Албанија, Република Бугарија, Република Хрватска, Република Македонија, Република Молдавија, Црна Гора, Романија и Република Словенија во Загреб на 24-ти Септември 2007 година и од Владите на Босна и Херцеговина и Република Турција во Софија на 8-ми Април 2008 година и од Република Србија во Сараево на 7-ми Април 2009 а чија важност ќе престане на 1-ви Јануари 2014;

Признавајќи ја успешната соработка помеѓу Страните на Иницијативата за подготвеност и превенција од катастрофи во Југоисточна Европа како институционална рамка со регионална сопственост во Југоисточна Европа за унапредување и зајакнување на способностите и капацитетите за спречување и подготовка за природни и од човек предизвикани катастрофи;

Се договорија за следново:

I. ЦЕЛИ И ЗАЛОЖБИ НА DPPI SEE**Член 1**

Главните цели на Иницијативата за подготвеност и превенција од катастрофи во Југоисточна Европа се во насока на градење на институционалните капацитети на организациите за управување со катастрофи, да се зајакне превенцијата и подготвеноста за катастрофи во државите од Југоисточна Европа (во понатамошниот текст: ЈИЕ) преку:

- а) Служење како регионална мрежа и посредник во подготовките и превенцијата од природни и од човек предизвикани катастрофи во регионот на ЈИЕ;
- б) Зајакнување на соработката помеѓу Страните на DPPI SEE во насока на процесите за проширување на ЕУ и Евро-Атланските интеграции;
- в) Давање поддршка на државите од регионот на ЈИЕ во нивните напори за понатамошно развивање на подготвеноста и превенцијата од катастрофи преку зеднички пристап и соработка со сите релевантни меѓународни организации и тела, особено со Механизмот за цивилна заштита на ЕУ.
- г) Продлабочување и зајакнување на билатералната и мултилатералната

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

соработка, олеснување на размената на информации во делот на подготвеноста и превенцијата од катастрофи на сите ниваа помеѓу надлежните национални институции за управување со катастрофи и другите релевантни институции во регионот на ЈИЕ, во согласност со националните прописи за размена на информации;

д) Идентификација и споделување на научени лекции и добри практики.

II. УПРАВУВАЧКА И КООРДИНАТИВНА СТРУКТУРА НА DPPI SEE**Член 2****Регионален состанок на DPPI SEE**

Регионалниот состанок на DPPI SEE е управувачко и одлучувачко тело/форум составено од шефовите на авторитетите за управување со катастрофи на Страните на DPPI SEE, поддржани од останатите релевантни авторитети/министерства одговорни за подготвеноста, превенцијата и управувачките прашања.

Регионалниот состанок на DPPI SEE дава рамка за креирање политики за DPPI SEE и служи како платформа за меѓународни консултации и препораки кои се проследуваат до соодветните национални авторитети за олеснување на процесот на донесување одлуки во рамките на националните влади.

Ја унапредува поврзаноста и соработката со со меѓународните партнери и актери, размената на информации, искустаата, научените лекции и добрите практики во делот на подготвеноста за катастрофи, превенцијата и одговорот и разрешува прашања од заеднички интерес.

На Регионалниот состанок на DPPI SEE ќе учествуваат Страните на DPPI SEE. На покана, учество на Регионалниот состанок на DPPI SEE може да земаат и членовите на Советодавниот одбор и Партнерите на DPPI SEE.

Претседавањето со Регионалниот состанок на DPPI SEE ќе ротира помеѓу Страните на DPPI SEE по азбучен ред на годишна основа.

Регионалниот состанок на DPPI SEE одлучува со консензус за следново:

- а) дополнувања на Меморандумот за разбирање
- б) седиштето и составот на Секретаријатот на DPPI SEE
- в) барања поврзани со член 13 од овој Меморандум за разбирање
- г) усвојување на Правилата за процедурите и Правилата за финансиско управување
- д) усвојување на Годишниот работен план и Буџетот
- ѓ) усвојување на Извештајот за спроведување на Годишниот работен план и Годишниот финансиски извештај
- е) проекти што се финансирани од буџетот на DPPI SEE

Регионалниот состанок на DPPI SEE се свикнува два пати годишно. Вонредни сесии можат да бидат закажани по иницијатива на Претседавачот со DPPI SEE и со консензус на сите страни на DPPI SEE.

Регионалниот состанок на DPPI SEE ќе ги усвои Правилата за процедурите и сите останати интерни прописи со кои се уредува работењето на телата и структурите на DPPI SEE вклучително и на Секретаријатот на DPPI SEE.

Член 3**Советодавен одбор на DPPI SEE (DPPI SEE CO)**

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Советодавниот одбор на DPPI SEE е составен од експерти со функционална специјалност, претставници на меѓународни партнери на DPPI SEE, поканети од Претседавачот на DPPI SEE. Советодавниот одбор советува за предложените и планираните проекти и активности и придонесува за постојана релевантност на политиките.

Нема формални права за гласање; одлуките треба да се носат со консензус.

Задолженијата за Советодавниот одбор на DPPI SEE се во Анекс 2 на овој Меморандум за разбирање.

Член 4**Работни групи на DPPI SEE (DPPI SEE PG)**

Регионалниот состанок на DPPI SEE може да формира работни групи како технички тела за развој и поддршка на одредени DPPI SEE проекти. Претседавањето со DPPI SEE PG ќе биде на неформална основа од страна на држава од регионот на ЈИЕ со учество на национални и меѓународни експерти. DPPI SEE PG поднесуваат извештај до Регионалниот состанок на DPPI SEE и се поддржани од Секретаријатот на DPPI SEE.

Член 5**ТРИО Механизмот**

Трио Механизмот (во понатамошниот текст „Трио“) е составен од сегашниот претседавач со DPPI SEE и претставници на претходниот и следниот претседавач со DPPI SEE.

Улогата на Триото е да овозможи стратешка координација и планирање на активностите на DPPI SEE.

Состаноците на Триото ќе се одржуваат два пати годишно истовремено со Регионалните состаноци. Сегашниот претседавач со DPPI SEE во координација со останатите два члена на Триото ќе го утврди датумот, местото и агендата за состанокот.

Член 6**Партнери и донатори на DPPI SEE**

Заинтересираните држави и меѓународни организации/институции можат да станат Партнери и/или Донатори на DPPI SEE и да учествуваат во активностите преку известување на Претседавачот со DPPI SEE или шефот на Секретаријатот на DPPI SEE или преку изразувањето на таков интерес на Регионалниот состанок на DPPI SEE.

Учеството на Партнерот на DPPI SEE ќе биде на сопствен трошок и со сопствени финансиски и човечки ресурси.

III, Управување со DPPI SEE
Секретаријат на DPPI SEE**Член 7****Седиште**

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Седиштето на Секретаријатот на DPPI SEE е во Сараево, Босна и Херцеговина (во понатамошниот текст: „земја домаќин“). Секретаријатот на DPPI SEE ќе има соодветен правен капацитет за реализирање на функциите.

Земјата домаќин ќе обезбеди простории и доколку поинаку не се договори ќе ги покрие и трошоците за работење на канцеларијата. Правниот капацитет, привелигите и имунитетот на Секретаријатот на DPPI SEE ќе бидат дефинирани со Договорот за земјата домаќин склучен меѓу земјата домаќин и Страните на DPPI SEE.

Седиштето на Секретаријатот на DPPI SEE може да биде сменето со одлука донесена со консензус на Регионалниот состанок на DPPI SEE.

Член 8 **Структура и функции**

Структурата за административна поддршка на DPPI SEE и на Претседавачот на DPPI SEE е Секретаријатот на DPPI SEE.

Секретаријатот на DPPI SEE се состои од Шеф на Секретаријатот и Асистент за финансии/администрација. Мандатот на персоналот во Секретаријатот на DPPI SEE ќе биде три години со можност за продолжување за уште една дополнителна година.

Член 9 **Известување**

Секретаријатот на DPPI SEE работи под водство на Претседавачот со DPPI SEE и за активностите и трошоците информира на Регионалниот состанок на DPPI SEE. Дополнителни извештаи (наративни и финансиски) можат да бидат побарани од Претседавачот на DPPI SEE.

Секое известување ќе биде направено согласно со Правилата за процедури и Правилата за финансиско управување.

IV. БУѢТ И ФИНАНСИРАЊЕ НА DPPI SEE

Член 10 **Буџет**

Буџетот на DPPI SEE се состои од годишните уплати на Страните на DPPI SEE.

Врз основа на Годишниот план за работа, Секретаријатот на DPPI SEE го подготвува буџетот и го доставува на одобрување на есненката сесија на Регионалниот состанок на DPPI SEE. Секретаријатот на DPPI SEE исто така подготвува дополнителни работни планови и буџети за проекти кои можат да бидат спроведувани со поддршка од Партнерите на DPPI SEE.

Партнерите на DPPI SEE кои допринесуваат во буџетите на проектите на DPPI SEE имаат право да побараат конкретни сметководствени извештаи.

Член 11 **Финансирање**

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Активностите на DPPI SEE ќе бидат финансирани од буџетот на DPPI SEE а може дополнително да бидат финансирани и од Страните/Партнерите/Донаторите на DPPI SEE.

Страните на DPPI SEE се согласни да во рамките на разумните можности обезбедат човечки, технички и финансиски ресурси потребни за одржливо функционирање на DPPI SEE и на Секретаријатот на DPPI SEE.

Годишната уплата на секоја од Страните на DPPI SEE за DPPI SEE ќе биде најмалку 25.000 Евра и истата ќе биде уплаќана пред крајот на Април секоја година.

Одлагањето на годишната уплата од Страните на DPPI SEE веднаш ќе резултира со суспензија на нивното право за носење на одлуки и покривање на трошоците за учество во било која активност на DPPI SEE од буџетот на DPPI SEE, се до моментот на уплатата.

Страните на DPPI SEE кои учествуваат во било кој проект, врз основа на меѓусебен договор, се согласни да обезбедат финансиско учество соодветно на она на Партнерите на DPPI SEE за изработка и спроведување на проектите.

Финансиското управување со буџетот и информирањето ќе биде во согласност со Правилата за финансиско управување усвоени на Регионалниот состанок на DPPI SEE.

V. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ**Член 12****Дополнувања**

Овој Меморандум за разбирање може да биде дополнуван во согласност со Страните на DPPI SEE и согласно членот 2, став ба. Дополнувањата ќе влезат во сила во согласност со член 14 од овој Меморандум за разбирање.

Член 13**Пристапување**

Регионалниот состанок на DPPI SEE ќе одлучи со консензус по барањето на било која страна која сака да пристапи кон овој Меморандум за разбирање и да стане Страна на DPPI SEE.

Член 14**Влегување во сила**

Овој Меморандум за разбирање ќе влезе во сила на првиот ден од месецот по месецот на прием на шестото известување од Страните на DPPI SEE до Министерството за надворешни работи на Босна и Херцеговина за завршување на нивните внатрешни услови за негово влегување во сила.

За било која Страна на DPPI SEE која ќе го извести Министерството за надворешни работи на Босна и Херцеговина за завршување на нивните внатрешни процедури за негово влегување во сила по доставувањето на шестото известување во врска со став 1 од овој член, влегувањето во сила ќе биде со денот на доставување на ова известување до депозитарот.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

По потпишувањето, оригиналниот Меморандум за разбирање ќе биде депониран во Советот на Министри на Босна и Херцеговина која ќе служи како депозитар. Депозитарот на Страните на Меморандумот за разбирање и Секретаријатот на DPPI SEE ќе им обезбеди сертификирани копии од истиот.

Овој Меморандум за разбирање ќе се применува делумно од датумот на негово потпишување доколку некоја од Страните на DPPI SEE во моментот на потпишување на Меморандумот не изјави дека нејзините внатрешни правни процедури не дозволуваат вакво делумно важење. За ваквите Страни на DPPI SEE Меморандумот за разбирање ќе влезе во сила со датумот на известување на Депозитарот.

Член 15
Важење

Овој Меморандум за разбирање ќе остане во сила на неопределено време, освен доколку не е поинаку договорено меѓу Страните на DPPI SEE.

Било која Страна на DPPI SEE може да се откаже од овој Меморандум за разбирање со писмено известување до Претседателот на DPPI SEE. Откажувањето ќе стапи на сила три (3) месеци по датумот на прием на известувањето.

Во присуство на сведоци, долупотпишаните, соодветно овластени од страна на своите Влади го потпишаа овој Меморандум за разбирање.

Склучен во _____ на _____ во еден оригинал на Англиски јазик.

За Владата на Република Албанија**За Владата на Република Молдавија****За Владата на Република Бугарија****За Владата на Црна Гора****За Владата на Босна и
Херцеговина****За Владата на Романија****За Владата на Република Хрватска****За Владата на Република Србија****За Владата на Република
Македонија****За Владата на Република Словенија****За Владата на Република Турција**

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 3

Дирекцијата за заштита и спасување се опроделува како надлежен орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на Меморандумот од член 1 од овај закон.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J
PËR RATIFIKIMIN E MEMORANDUMIT PËR MIRËKUPITIM PËR KORNIZËN
INSTITUCIONALE TË INICIATIVËS PËR PARANDALIM DHE GATISHMËRI NË RAST
TË KATASTROFAVE NË EVROPËN JUGLINDORE

Neni 1

Ratifikohet Memorandumi për mirëkuptim për kornizën institucionale të Iniciativës për parandalim dhe gatishmëri në rast të katastrofave në Evropën Juglindore, i lidhur në Sarajevë më 28 nëntor 2013.

Neni 2

Memorandumi nga neni 1 i këtij ligji në origjinal në gjuhën angleze dhe në përkthim në gjuhën maqedonase, është si vijon:

Neni 3

Drejtoria për Mbrojtje dhe Shpëtim caktohet si organ kompetent i administratës shtetërore që do të kujdeset për zbatimin e Memorandumit nga neni 1 i këtij ligji.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Службен весник
на Република Македонија

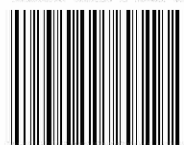
www.slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о. – Скопје
бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.
в. д. директор и одговорен уредник – м-р Тони Трајанов
телефон: +389-2-55 12 400
телефакс: +389-2-55 12 401

Претплатата за 2015 година изнесува 10.100 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД – Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

contact@slvesnik.com.mk

ISSN 0354-1622

2015025